

Matei

Injili ya Yesu Mwaiandikilwe na

Matei

Kilongolyo

Wammatu'mbi' waupendilwe,

Amani ibe pamoje na we!

Kitabu saukikamwa nga abali inannoga ya Yesu Kilisitu (nga yu', Isa Almasihi) kati mwa-
iandikilwe na banamasi' bake. Igalambulilwe
bu'ka ku Kiyunani sa kwai'mbu' no isa ku Ki-
matu'mbi' kwa kunyangatiya mwenga. Lakini
kwa mwanjaa Kimatu'mbi' saai kinaandikil-
wali wiso mpaka nambi'yambi', ngatupalikwa
tusikisane li'nga tutange mu'lu' mwoandika Ki-
matu'mbi'.

Patutumbwa andika, tulongolya wi'ti'
awanikiya makowe ga.

Nnongelo.

Tukwipwi panga Kimatu'mbi' kibi na milon-
gelo yambone. Kiwolo, Kiki'si', Kimbombwe,
Kimapu'ngu'ti' na Kimabanda sakilongelelwa ku
Somanga. Mukitabu si'no mulu'a kukibona
muno Kimatu'mbi' sa Kiwolo, kwa mwanjaa
aandiki bake babu'ka ku Nandete.

Kwa nyo, tusawi andika nnongelo wa pandu
pamo, kwo yogopa yangabana milongelo muk-
itabu simo. Na mana tuyangabine milon-
gelo yambone tulu'a kwapeya tabu balu' bandu
babaiyi'gana soma Kimatu'mbi'.

Tusawi nnongelo wa Kiwolo, kwenda ipalikwa soma makowe ga kati mwagaandikilwe lili! Kwa nyo, mana wibweni iandikilwe “Nsese” wendakombwa soma “Ncheche.” “Kasako” wendakombwa soma “Kachako.” Ata kwa milongelo ya Kingelesa na Kialabu', ipi'nga ibi'li' isoma likowe limo kwa milongelo mbali'mbali'.

Elufi.

Kimatu'mbi' kilandanali na Kiswaili. Kimatu'mbi' kibi na elufi saba, Kiswaili kibi na elufi tano. Tuandike elufi ya sita na ya saba kati nnya, i' na u'. Kwa nyo lipinga (yai) na lipi'nga (kundi), buya (kurudi) na bu'ya (kuondoa).

Kimatu'mbi' kipu'ngwi elufi yansima kati elufi - d, f, j, r, v, na z. Patupalikwe andika maina ga pandu na bandu mu Bibilia, twapatike tabu kugaandika wiso. Kati Helode, Kimatu'mbi' tupeandika Elole! Kwa nyo, twamwi kugaandika maina kati mwagaandikilwe mu Bibilia ya Kiswaili, li'nga gatanganikwe.

Tuu'bi'lya panga mulu'a yaliwa kwo soma kitabu si'no, kwa mwanjaa ayi' nga u'mo ya kakape ya Nkosopoli na Masiya witu Yesu Kilisitu. Kai', tulu'ba mutusami kwa gano gagapangike, manaitai ganogelyali kwa bandu boti, au saalu'a nonopa kukisoma, mana ubile na likowe lyolyoti lyo yongeya mukitabu si'no utubakiye li'nga tubi'ke wiso.

Tupanga kasi yi'no kwa utukupu wa mwene Nnu'ngu'. Kati mwaibaya Bibilia, “Mumwegeli Nnu'ngu' naywembe alu'a kumwegelya mwenga.” (Yakobi 4:8) Usume, ulu'a kummona.

Lukolo lwa Yesu Kilisitu
(Luk 3:23-38)

¹ Yesu Kilisitu aabelekwi mulukolo lwa Daudi, bu'ka mulukolo lwa Bulaimu. Wu'no nga nsisingwa wa lukolo lwake.

² Bulaimu aampapite Isaki, Isaki aampapite Yakobi,

Yakobi aampapite Yuda na alongobe.

³ Yuda aampapite Pelesi na Sela (mau' babe bai Tamali),

Pelesi aampapite Esiloni,

Esiloni aampapite Lamu,

⁴ Lamu aampapite Aminadabu, Aminadabu aampapite Nashoni,

Nashoni aampapite Salimoni,

⁵ Salimoni aampapite Boazi (mau' bake Boazi bai Raabu)

Boazi na Ruthu bai abelei ba Obedi,

Obedi aampapite Yese,

⁶ Yese aampapite Nkulungwa Daudi.

Daudi aampapite Selemani, ywembe mau' bake baai yu'lu' ywaabile nnyumbowe Ulia, Bathsheba.

⁷ Selemani aampapite Leoboamu,

Leoboamu aampapite Abiya,

Abiya aampapite Asa,

⁸ Asa aampapite Yeoshafati,

Yeoshafati aampapite Yoram,

Yolamu aampapite Uzia,

⁹ Uzia aampapite Yotamu,

Yotamu aampapite Aazi,

Aazi aampapite Ezekia,

¹⁰ Ezekia aampapite Manase,

Manase aampapite Amoni,

Amoni aampapite Yosia,

¹¹ Yosia aampapite Yekonia na alongobe. Awo waai nsimu wa Ayahudi pelekkelwa Babeli kulwami.

¹² Bu'ka pa Ayahudi pelekkelwa kulwami Babeli, Yekonia aampapite Shealtieli,

Shealtieli aampapite Zelubabeli,

¹³ Zelubabeli aampapite Abihudi, Abihudi aampapite Eliakimu,

Eliakimu aampapite Azoli,

¹⁴ Azoli aampapite Sadoki,

Sadoki aampapite Akimu,

Akimu aampapite Eliudi,

¹⁵ Eliudi aampapite Eleazali,

Eleazali aampapite Matani,

Matani aampapite Yakobi,

¹⁶ Yakobi aampapite Yusupu, ywaabile nsengowe Malia, mau' bake Yesu ywakemelwa Kilisitu.

¹⁷ Kwa nyo, yumulati ya lubelekwo lwoti bu'ka Bulaimu mpaka Daudi yai ku'mi na nseese, bu'ka Daudi mpaka lu'lu' lwami lwa Babeli yai ku'mi na nseese, bu'ka lu'lu' lwami lwa Babeli mpaka ika kwa Nkosopoli ywakemelwage Kilisitu yai ku'mi na nseese.

Belekwa kwa Yesu

(Luk 2:1-7)

¹⁸ Belekwa kwake Yesu Kilisitu kwaabile nnyanya. Malia mau' bake pabayi'ki'tyanie kobekana na Yusupu, lakini babile balo egelyana, Malia aabonekine abile na ndumbo kwa makakala ga Loo Mpeleteu.

19 Yusupu aai mundu ywabi'ngi'ya salya ya Nnu'ngu', lakini kwa mwanjaa aakani kumwisiya Malia, aabini kunneka kwa kinunu.

20 Lakini paawasage panga nyo, malaika wa Bwana ngampitya kwa ndi'la yo lota, ngam-makia, "Yusupu wa mwana wa Daudi, kaneuyogope kunkobeka Malia, kwa mwanjaa utopelwe wabile nawo aupatike kwa makakala ga Loo Mpeleteu.

21 Ywembe aapapa mwana nnalu'me, nawenga wantine lina lyake Yesu, kwa mwanjaa ngaywa aakosopolya bandu bake bu'ka mumasambi gabe."

22 Ago goti gaapangike li'nga litimi li'lu' liyi'gi'yo lya Bwana kwa lilobe lya nnondoli wa Nnu'ngu' kabaya,

23 "Lingulya, kigoli aayi'ma ndumbo, nembe aapapa mwana nnalu'me, nabembe bantina lina lyake Emanueli," (lina li' lilombolya, "Nnu'ngu' pamope natwenga").

24 Yusupu paayumwike mulugono, aapangite kati mwaalagilwe na malaika wa Bwana na ngantola Malia panga nnyumbowe.

25 Lakini aantangiteli nnyumbowe mpaka Malia paapapite mwana nnalu'me, ngaantina lina lyake Yesu.

2

Agensi bu'ka kumbwani

1 Yesu aabelekuli ku Betelehemu, kunkoa wa Yudea, nsimu wo Helode ngaywabile nkulungwa

kwo. Nsimu wu'lu' wabelekwile, ajuzi ba ndondwa bu'ka kumbwani baayi'i Yelusalemu,

² ngabalaluya, “Abile kwaku' yu'lu' mwana ywabelekwile nkulungwa wa Ayahudi? Mwanjaa tulubweni lutondwa lwake patwabile kumbwani, ngatuisi kunkilikitya.”

³ Nkulungwa Helode na bandu boti ba Yelusalemu, pabaayu'wine makowe ga, baapatike kyukala.

⁴ Helode ngaakema api'ndo boti ba dini na balimu ba salya, li'nga bammakie Kilisitu aabelekwa kwaku'.

⁵ Nabembe ngabammakia, “Ku Betelehemu ya Yudea, kwa mwanjaa nyo ngamwaiandikilwe na nnondoli wa Nnu'ngu',

⁶ ‘Wenga wa Betelehemu munni'ma wa Yuda, wansene lili mukipi'nga sa ilambo ya Yuda, Kwa mwanjaa kasako alu'a pita nkulungwa ywaalu'a kwalongoya bandu bangu' Isilaili.’ ”

⁷ Bai, Helode aakemite kwa kinunu balu' ajuzi ba ndondwa, li'nga bammakie masu'ba gaku' lutondwa lu'lu' palwabonekine.

⁸ Bu'kapo, ngaatuma ku Betelehemu kaabakia, “Muyende mukapekeseni wisowiso abali ya mwana yu'lu'. Namwenga pamwamona, mwani-bakiye li'nga nanenga niyende, nikankilikiti.”

⁹ Bu'ka pa kumpi'kania nkulungwa, ngababu'ka. Lu'lu' lutondwa lwabaalubweni pabaabile kumbwani, baimukya kalubonekana kai' na kwalongoya, ngaluyenda yi'ma panani ya pandu paabile mwana.

¹⁰ Baatinapusika muno kwa kulubona lu'lu' lutondwa kai'.

¹¹ Pabaayingi nnyumba, baamweni mwana pamope na Malia mau' bake, ngabankilikitya yu'lu' mwana, no undwana igombo yabe ya samani na kumpeya zaabu, ubani na mauta ganannungya.

¹² Bu'kapo Nnu'ngu' aatikwakwi'li'ka mu-maloto panga, kanebaki'li'bu'ki kwa ndi'la ya kwa Helode. Ngabaki'li'bu'kya kunni'ma wabe kwo pi'tya ndi'la yi'ngi'.

Tilya Misili

¹³ Balu' ajuzi ba ndondwa pababu'i, malaika wa Nnu'ngu' ngaamwisilya Yusupu mumaloto kammakia, "Uyumuke, untole mwana na mau' bake mutile muyende Misili. Mukatame kwo mpaka panaakubakia panga uki'li'bu'ke, kwa mwanjaa Helode ampala mwana ammulage."

¹⁴ Bai, Yusupu ngayumuka, kuntola mwana pamope na mau' bake ngababu'ka kilo so yenda Misili.

¹⁵ Aatami kwo mpaka Helode paawile, li'nga litimi liyi'gi'yo lya Bwana lyalibayilwe kwa ndi'la ya nnondoli ywa Nnu'ngu',
"Nankemite mwana wangu' abuyangane bu'ka Misili."

Bulagilwa kwa bana ilekeleke

¹⁶ Helode pakwipwi panga balu' atangi ba ndondwa baatikunkonga, aatiusika muno. Ngatuma bandu ku Betelehemu na kila pandu mbwega yake li'nga yenda kwabulaga bana

analu'me babaabile na myaka ibi'li' au pai' yake,
bu'kana na masu'ba gaabakiyilwe na balu' ajuzi.

¹⁷ Ngaapo litimile liyi'gi'yo lyalyaabayilwe na
nnondoli wa Nnu'ngu' Yelemia kabaya,

¹⁸ Lilobe liyu'wanika bu'ka Rama,
kili'lo na malombolo gambone.

Aywo Raeli kaali'lya bana bake,
nembe akani kunni'yali'ya, kwa mwanjaa
boti bawile.

Buyangana bu'ka Misili

¹⁹ Paawile Helode, malaika wa Bwana
ngampitya Yusupu mumaloto ku'lu' Misili,

²⁰ na kummakia, "Uyumuke, umpu'twe mwana
na mau' bake uki'li'bu'ki kunni'ma wa Isilaili,
kwa mwanjaa balu' babapalage kummulaga yu'
mwana bawile."

²¹ Bai, Yusupu ngakatuka na kuntola mwana
na mau' bake, ngabuyangania kunni'ma wa
Isilaili.

²² Lakini Yusupu paayu'wine panga Alike-
lao atawalage kwo Yudea pandu pa tati' bake
Helode, aatiyogopa yenda kwo. Ayomwike
kwi'li'ki'lwa mumaloto, ngayenda lwingo lwa
Galilaya,

²³ Ku'lu' ngatama kukilambo sa Nasaleti, li'nga
gatimi gagaabayilwe na alondoli ba Nnu'ngu',
"Aakemelwa mundu wa ku Nasaleti."

3

Maalo ga Yoani Ywabatisage
(Mal 1:1-8, Luk 3:1-18, Yoa 1:19-28)

¹ Bu'ka po pi'ta myaka yambone, aapitike mundu ywakemelwage Yoani Ywabatisage kaala kulubele lwa ku Yudea kabaya,

² “Mugalambuke bu'ka mumasambi ginu, kwa mwanjaa Ukulungwa wa Kunani wegelile.”

³ Ayu' Yoani nga yu'lu' ywabayilwe na Nnu'ngu' kwa ndi'la ya nnondoli wake Isaya, paabaite, “Lilobe lya mundu likema kulubele, ‘Mumpetuli Bwana ndi'la yake, mugolwe simbasimba yake.’ ”

⁴ Yoani abile aweti ngu'bo yaitengenesilwe na matuputupu ga ngamia, na mukibuno sake lunga lwa liki'ngo, no lya kwake kwaai njige na busi wa mmwitu.

⁵ Ngabannyendelya bandu ba ku Yelusalemu, Yudea yoti na mili'ma yoti yaiti'li'ta mbwega ya libi'ndi' lya Yordani,

⁶ kabammakia masambi gabe, nembe Yoani ngaabatisa mulibi'ndi' lya Yordani.

⁷ Yoani paabweni bandu bu'ka muipi'nga ya Mafalisayo na Masadukayo kabaisa li'nga babatisilwe, ngaabakia, “Mwenga mwa kinng'ambo! Nyai ywankwi'li'ke mwenga kuitila nyongo ya Nnu'ngu' yailu'a isa?

⁸ Bai, mulaye kwa itendo panga mugalamb-wike kwa kugaleka masambi ginu.

⁹ Kanemwipune kwo wasa panga, ‘Nnu'ngu' alu'a tuyi'ki'tya kwa mwanjaa twenga twabana ba Bulaimu.’ Nimmakianga, Nnu'ngu' awesa kugagalambwa ata maliwe ga yu'ka bana ba Bulaimu.

¹⁰ Libago libi'kilwe wiso pa liina lya nkongo li'nga kuupi'ngwana kila nkongo waukotoka

pambika matunda ganannoga na kuutaikulya pamwoto.

¹¹ Nenga nimmatisanga kwa masi' li'nga itan-ganikwe panga mugalambwike kwa kwileka sambi. Lakini ywaalu'a isa nsu'gu' yangu' alu'a kummatisanga kwa Loo Mpeleteu na kwa mwoto. Ywembe abile na makakala pi'ta nenga, ata ilatu yake nipwaikali pu'twa.

¹² Ywembe akamwa kyelo sake so pepekea ngano, alu'a kwiuna na kwibi'ka paligu'lu', lakini mayu'ngu'lu'lu' alu'a kugatiniya pamwoto wan-gaimika."

Yesu endabatisilwa
(*Mal 1:9-11, Luk 3:21-22*)

¹³ Nsimu wo, Yesu aabu'i Galilaya no ika kulibi'ndi' lya Yordani kannyendelya Yoani Ywa-batisage, li'nga abatisilwe.

¹⁴ Lakini Yoani aapayite kunkania Yesu na kummakia, "Nenga nganipalikwa batisilwa na wenga, wenga uniisilya nenga kai?"

¹⁵ Yesu ngannyangwa, "Uyi'ki'ti panga nambi'yambi', kwa mwanjaa ngamwaipalikwa timisa salya yoti ya Nnu'ngu'." Bai Yoani ngayi'ki'tya.

¹⁶ Yesu paayomwi batisilwa no pita nkati ya masi', ngaimukya kunani kuyu'gwi'kya, ngam-mona Loo Mpeleteu wa Nnu'ngu' kauluka kwa ubee wa ngunda no tama panani yake.

¹⁷ Lilobe lyayu'wanike bu'ka kunani kalibaya, "Ayu' nga mwana wangu' ywanimpendile, nino-gelilwe nakwe."

4

Payilwa kwa Yesu

(Mal 1:12-13, Luk 4:1-13)

¹ Bu'kapo, Yesu ngalongoyelwa na Loo Mpeleteu mpaka kulubele li'nga apayilwe na Ibilisi.

² Yesu paayomwi pungu lya kwa masu'ba alubaini kilo na muntwekati, ngaimminya njala.

³ Ibilisi ngamwisilya na kummakia, "Manaitei wenga wa Mwana wa Nnu'ngu', ugaamulise maliwe ga li'nga gabe makati."

⁴ Yesu ngannyangwa, "Iandikilwe nyinyo, 'Mundu akombwali lama kwa likati bai, ila kwa kila liyi'gi'yo lyaliuma munkano wa Nnu'ngu'." "

⁵ Bu'kapo, Ibilisi ngampu'twa mpaka pansengo mpeleteu wa Yelusalemu na kunnyi'mi'ka pandu patu'ndu'bau munyumba ya Nnu'ngu',

⁶ na kummakia, "Manaitei wenga wa mwana wa Nnu'ngu', witaikuli pai', kwa mwanjaa iandikilwe, 'Nnu'ngu' aakulagya malaika bake, baakupu'twa mumaboko gabe, li'nga magu'lu' gako gaakanekunywa pa liwe.'" "

⁷ Yesu ngammakia, "Kai' iandikilwe, 'Kaneumpaye Bwana Nnu'ngu' wako.'" "

⁸ Bu'kapo, Ibilisi ngampeleka pakitu'mbi' kilaso na kunnaya kulungwa yoti ya padunia na uku'lu' wake,

⁹ ngammakia, "Nilu'a kupeya yi'no yoti mana unikilikitile na kuniyinamya."

¹⁰ Lakini Yesu ngammakia, "Bu'kya kwo wenga wa Ibilisi, kwa mwanjaa iandikilwe,

'Unkilikiti Bwana Nnu'ngu' wako,
na untumikiye ywembe kisake bai.' "

¹¹ Bai, Ibilisi nganneka, malaika ngabaisa kun-
nyangatia.

Yesu atumbwa lyengo ku Galilaya
(Mal 1:14-15, Luk 4:14-15)

¹² Bai, Yesu paayu'wine panga Yoani abile
muutabilwe, ngayenda mpaka Galilaya.

¹³ Ywembe aabu'i Nasaleti no yenda tama
Kapernaumu, nsengo waubile mbwega ya
litanda lya Galilaya, muilambo ya Zebuluni
na Nafutali,

¹⁴ li'nga gatimi mayi'gi'yo gagaalongelikwe na
Nnu'ngu' kwo pi'tya nnondoli wa Nnu'ngu' Isaya,
¹⁵ "Nni'ma wa Zebuluni na nni'ma wa Nafutali,
li'nga kubaali kwiyi' ya libi'ndi' lya Yordani,
Galilaya, nni'ma wa bandu bangali Ayahudi.

¹⁶ Bandu bo babatama mulubi'ndu',
Baubweni bweya nku'lu',

Babatama mukiwili sa kiwo,
Bamulikilwe na mwaana wa kindai."

¹⁷ Bu'ka masu'ba go, Yesu aatumbwi aala
no baya, "Muileke sambu na munng'alambuki
Nnu'ngu', kwa mwanjaa Ukulungwa wa Kunani
wegelile!"

Yesu akema alobi ba omba
(Mal 1:16-20, Luk 5:1-11)

¹⁸ Yesu paabile katyanga mbwega ya litanda
lya Galilaya, aabweni alobi ba abi'li'. Bandu bo
baai Simoni ywakemelwage Petili, na nnunawe
Andelea, aakoli kabaulukia mbi'li'li' mulitanda.

¹⁹ Yesu ngaabakia, “Munibi'ngi'ye, nipala mupange mwa alobi ba bandu.”

²⁰ Popopo, ngabaileka mbi'li'li' yabe na kummi'ngi'ya.

²¹ Payendeli nnu'ngi' ngaakolya kai' Yakobi na nnunawe Yoani, batami mungalaba na tati' babe Zebedayo kabatendekeya mbi'li'li' yabe. Yesu ngaakema,

²² nabembe popopo ngabaaleka tati' babe na ngalaba, na kummi'ngi'ya Yesu.

*Yesu ayi'gana bandu no tepwa atamwe
(Luk 6:17-19)*

²³ Yesu aabile kapi'ta pano na palu' ku ilambo ya Galilaya, kaala no yi'gana abali inannoga ya Ukulungwa wa Nnu'ngu' mumayumba gabe ga kunnu'ba Nnu'ngu' no aatepwi atamwe boti.

²⁴ Abali yake yaayu'wanike munni'ma woti wa Shamu. Ngabannetya bandu boti babate-silwe na matamwe mbali'mbali', na bene moka, kyundaunda no tomboloka payi'ga, nembe Yesu ngaatepwa.

²⁵ Ipi'nga ya bandu yendekumi'ngi'ya bu'ka Galilaya, Dekapoli, Yelusalemu, Yudea no bu'ka kwiyi' ya libi'ndi' lya Yordani.

5

Utuba ya Pakitu'mbi'

¹ Yesu paibweni ipi'nga ya bandu, aaubwike pakitu'mbi' no tama pai', na banamasi' bake ngabamwisilya.

² Nembe ngatumbwa kwayi'gana kabaya,

*Napusika kwa kakape**(Luk 6:20-23)*

- ³ “Nantali bababile aki'ba ba loo,
kwa mwanjaa Ukulungwa wa Kunani wabe.
- ⁴ Nantali babanyopa,
kwa mwanjaa Nnu'ngu' alu'a kwapembeya.
- ⁵ Nantali babaliyaa,
kwa mwanjaa baalu'a kuilisi dunia yoti.
- ⁶ Nantali bene njala na nnyota yo panga gapala
Nnu'ngu',
kwa mwanjaa baalu'a yukutiyilwa.
- ⁷ Nantali bababile na kiya,
kwa mwanjaa baabi'ki'lwa kiya.
- ⁸ Nantali anoga mwoyo,
kwa mwanjaa baalu'a kummona Nnu'ngu'.
- ⁹ Nantali ya balu' babaleta amani,
kwa mwanjaa baakemelwa bana ba
Nnu'ngu'.
- ¹⁰ Nantali babateselwa kitumbu so panga mwa-
pala Nnu'ngu',
kwa mwanjaa Ukulungwa wa Kunani wabe.
- ¹¹ “Nantali yinu mwenga bandu pabaalu'a kun-
tukana, kunku'su'mbwa na kunku'pi'ki'a malau
goti kwa kitumbu sangu'.
- ¹² Munapusike no luluta, kwa mwanjaa
mubi'kilwe upo yinu ngu'lu' kunani. Nnyo,
ngamwabaatesike alondoli ba masu'ba ga
nsu'gu'.

*Mwinyo na bweya**(Mal 9:50, Luk 14:34-35)*

- ¹³ “Mwenga nga kati mwinyo kwa bandu
boti, lakini mwinyo mana wobiye kilyi'lyi' sake,

ulu'a kuuyi'ya namani uki'li'bu'ye kilyi'lyi' sake? Upwaikali ata pasene, waigala taikulwa kuundi no li'batilwa na bandu.

¹⁴ “Mwenga nga mwabweya wa padunia. Nsengo wausengilwe pakitu'mbi' wiyanikwa lili.

¹⁵ Wala ntu'pu' mundu ywakoya kimuli na kukiwi'ki'lya mukitu'ndu', ila, aakibi'ka patu'ndu'bau li'nga kipiye bweya kwa bandu boti bababile nnyumba.

¹⁶ Nyinyonyo namwenga, bweya winu upalikwa umulike kwa bandu li'nga bagabone manogau gamugapanga, nabembe baalumbe Tati' binu bababile kunani.

Bu'kana na salya

¹⁷ “Kanemuwase panga niisi bu'ya salya ya Musa na mayi'gano ga alondoli ba Nnu'ngu'. Nenga naisali bu'ya, ila niisi timilisa.

¹⁸ Kwa mwanjaa nimmakianga kakape, mpaka kunani na pai' payayomoka, ntu'pu' ata pandu pasene mu salya papa alu'a bu'yi'lwa mpaka goti gatimi.

¹⁹ Bai, mundu ywaalu'a ti'kwana yimo muamuli njene yi' na kwayi'gana bandu, aywo aapanga nsene muno muukulungwa wa Kunani. Lakini mundu ywaalu'a kwikamwa na kwayi'gana bi'ngi', aywo aakemelwa nku'lu' muukulungwa wa Nnu'ngu'.

²⁰ Bai nimmakianga, aki yinu mana ikotwike pi'ta yi'lu' ya balimu ba salya na Mafalisayo, mwauiyngyali Ukulungwa wa Kunani.

Bu'kana na nyongo (Luk 12:57-59)

21 “Muyu'wine mwabaabakiyilwe au'ku' bitu kwai'mbu' panga, 'Kaneubulage, mundu ywaabulaga aukumilwa.’

22 Lakini nenga nimmakianga, mundu ywoywoti ywamusikya nnongowe apalikwa ukumilwa. Mundu mana kantukana nnongowe apalikwa ukumilwa kubalasa, na mana kamakia nnongowe 'Wenga wa nnogeloge', apalikwa yingya mumwoto wangayomoka.

23 “Bai, mana kauyenda pandu papeleteu piya salaka kwa Nnu'ngu', pauku'mbu'kya panga uyu'mine na nnongogo,

24 wileke salaka yako, ukaawane na nnongogo, bu'kapo ukapiye salaka yako.

25 “Uyomwane na nsitaki wako kiyu'ngu'ya mubile balo mundi'la kamuyenda kumwalo. Mana nyoli, aakuikiya kwa akimu, nembe aakukamukia kwa asikali na kukuyingiya muutabilwe.

26 Kakape nikubakia, waapitali mo mpaka uyomwe li'pa lwela lwa kuundi'la.

Bu'kana na ugoni

27 “Muyu'wine panga ibayilwe 'Kaneupange ugoni.’

28 Lakini nenga nikubakia panga, mundu ywoywoti ywanningulya nnwawa kwa kuminyikia, ayomwike gonja nakwe nkati ya mwoyo wake.

29 Manaitei liyo lyako lya kummalyo likupanga upange sambu, uliyokwe na kulitaikulya kuu-talu. Nantali obeya kikowe simo mu yi'ga yako,

kulikoni yi'ga yako yoti taikulilwa kumwoto wangayomoka.

³⁰ Kai', nyinyonyo na luboko lwako lwa kum-malyo, mana kalukupeleka musambi, ulukate na kulutaikulya kuutalu. Kwa mwanjaa nantali obeya kikowe simo mui'ga yako kulikoni yi'ga yako yoti taikulilwa ku mwoto wangayomoka.

Bu'kana na talaka

(Mat 19:9, Mal 10:11-12, Luk 16:18)

³¹ “Kai', yaabayilwe panga, ‘Mundu mana kanneka nnyumbowe ampei talaka.’

³² Lakini nenga nimmakianga panga, ntu'pu' mundu ywayi'ki'ti'lwa kunneka nnyumbowe ila kwa kitumbu sa ugoni. Kai', ampanga nnwawa ywo abe nng'oni mana aaku'ndike kwa nnalu'me ywi'ngi'. Na mundu ywakobeka nnwawa ywalekilwe apanga ugoni.

Bu'kana na lapa

³³ “Muyu'wine kai' au'ku' binu baabayilwe panga, ‘Kaneuti'kwane kilapo sawannapi Bwana, lakini utimise ndapo yako.’

³⁴ Lakini nenga nimmakianga, kanemulape ata pasene, kwa lina lya kunani, kwa mwanjaa nga kiti'gu' sa lenji sa Nnu'ngu',

³⁵ wala kwa dunia, kwa mwanjaa nga kiti'gu' sake so bi'kyia magu'lu', wala kwa Yelusalemu kwa mwanjaa nga nsengo wa Nkulungwa nku'lu'.

³⁶ Wala mundu kaneulape kwa ntwe wako, kwa mwanjaa uwesali ata kulugalambwa luny-wili lwako lumo panga luu au lupili.

³⁷ Ila pamulongela, mupalikwa longela kakape. 'Elo,' yinu ipange kakape 'Elo', na 'Lili' ipange kakape 'Lili'. Sakiyongeya po kibu'ka kwa yu'lu' nnau Ibilisi.

Bu'kana na bukiya

(Luk 6:29-30)

³⁸ "Muyu'wine panga ibayilwe, 'Liyo kwa liyo, na lino kwa lino.'

³⁹ Lakini nenga nimmakianga kanemubukiye, maakau kwa maakau. Mana mundu akuku'mbwi mbande muligomo lya mmalyo, unng'alambukiye na ligomo lya nki'ya.

⁴⁰ Mundu mana kakusitakya kwa kukutolya kiyampani sako, wanneki na likoti lyako kai'.

⁴¹ Mundu mana akulasimise pu'twa kigombo ulipau wa kilometa yimo, ukipu'twe kigombo so ata kwa kilometa ibi'li'.

⁴² Mundu mana kakulu'ba kili'be umpei, ywa-pala nngu'ta kaneunnyime.

Kwapenda andumu

(Luk 6:27-28,32-36)

⁴³ "Muyu'wine panga ibayilwe, 'Umpende ywa papipi yako, na unsukwe ndumu wako.'

⁴⁴ Lakini nenga nimmakianga panga mwapende andumu binu na kwalu'bya babantesa.

⁴⁵ Mupange nyo li'nga mupate panga kakape mwabana ba Tati' binu ba kunani. Bembe babawali, kwa mwanjaa aapea lumu na ula anogau na alau.

⁴⁶ Mana kamwapenda balu' babampenda mwenga bai, mupata upo yaku' kwa Nnu'ngu'? Ata alonga koli bapanga nyinyo.

⁴⁷ Mana kamwapanga abali alongo binu bai, mupanga namani sakwapi'ta bi'ngi'? Ata bandu bangau'bi'lya bapanga kati go!

⁴⁸ Kwa nyo, mupange mwatimya, kati mu'lu' Tati' binu ba kunani mwababile atimya."

6

Bu'kana na kwayangatia aki'ba

¹ "Mwili'ndi'le, mwakanepanga makowe ginu manogau li'nga mubonekane na bandu, kwa mwanjaa pamwapanga nyo mwaapatali upo bu'ka kwa Tati' binu bababile kunani.

² "Bai, mana kaumpeya kili'be nki'ba, kane-unwaye kati mwabapanga anapiki mumayumba ga kunnu'ba Nnu'ngu' na musimbasimba li'nga balumbilwe na bandu. Nimmakianga kakape panga bayomwile pata upo yabe.

³ Lakini wenga ponnyangatia nki'ba, ata luboko lwako lwa nki'ya kanelutange salupanga luboko lwa malyo,

⁴ li'nga salaka yako ipange ya kinunu. Nabe-mbe Tati' bako bababile kunani babalinga saupanga kwa kinunu, baakutwi'li'ki'a.

Bu'kana na salya

(Luk 11:2-4)

⁵ "Kai', pamusalya kanemupange kati anapiki, kwa mwanjaa bapenda yi'ma no saalya mumayumba ga kunnu'ba Nnu'ngu', na mbwega ya simbasimba, li'nga babonekane na bandu. Nimmakianga panga bayomwile pata upo yabe.

⁶ Lakini wenga pausali, uyingi kungati yako no yigala nniango ulu'be kwa Tati' bako bababile

pa kinunu. Na Tati' bako babakubona saupanga kwa kinunu balu'a kupeya upo yako.

⁷ “Kai', pamulu'ba, kanemupange kati bandu bangantanga Nnu'ngu', kwa mwanjaa batumya mayi'gi'yo gambone gangali maana kabawasa panga Nnu'ngu' alu'a kwayu'wa kwo yoloka mayi'gi'yo gabe.

⁸ Bai, kanemulandane na abo, kwa mwanjaa Tati' binu baagatangite gamupala mubile balo munalu'bali.

⁹ Bai, mupalikwa salya kati nya, Tati' bitu ba kunani,

Lina linu likwi'yi'lwe.

¹⁰ Ukulungwa winu wise, Lyamupala lipangike, padunia kati kunani.

¹¹ Mutupe'i li'no kilyo situ sa kila lisu'ba.

¹² Mutusami makosa gitu, kati twenga mwatwaasamya babatukosile.

¹³ Kanemutuyingiye mumapayilwo, lakini mutukosopoli na yu'lu' nnau, Ibilisi.

¹⁴ “Kwa mwanjaa mana mwasamile bandu makosa gabe, Tati' binu ba kunani baalu'a kunsamya mwenga nyinyonyo.

¹⁵ Lakini mana mukani kwasamya bi'ngi' makosa gabe, Tati' binu ba kunani bansamyali makosa ginu.

Bu'kana na punga

¹⁶ “Kai', pamupunga, kanemupange kati anapiki, babakekenala kuminyo kati babile mumaku'ku'li'ko, li'nga bandu baatange panga bendapunga. Nimmakianga kakape panga bayomwile pata upo yabe.

¹⁷ Lakini wenga paupunga, uuluge masi' kuminyo no pakala mauta munywili yako,

¹⁸ li'nga bandu kanebakutange panga wenda-punga. Likowe lyo litanganikwe na Tati' bako bababile pa kinunu. Na Tati' bako babakubona saupanga kwa kinunu balu'a kupeya upo yako.

Mabi'ko gagabile kunani

(Luk 12:33-34)

¹⁹ “Kanemwibi'ki mabi'ko pano padunia, pandu pene ngu'lu'ku'lu' na ngugu kwialabiya, na baii bomwa nyumba li'nga yiba.

²⁰ Mwibi'ki mabi'ko ginu kunani kwembe ntu'pu' ngu'lu'ku'lu', ngugu ata baii bati'kwanali no yiba.

²¹ Kwa mwanjaa pagabile mabi'ko gako, nga pawaalua ba na mwoyo wako.

Bweya wa yi'ga

(Luk 11:34-36)

²² “Liyo nga kimuli sa yi'ga. Manaitei minyo gako makoti, yi'ga yako yoti yabaa mubweya.

²³ Lakini manaitei minyo gako gaina utamwe, yi'ga yako yoti yabaa mulubi'ndu'. Bai, manaitei bweya waubile nkati yako ugalandwike panga lubi'ndu', lubi'ndu' lwo lwapanga totolo.

Nnu'ngu' na mali

(Luk 16:13)

²⁴ “Ntu'pu' mundu ywakombwa tumika kwa akulungwa abi'li', kwa mwanjaa aansukwa yu' na kumpenda yu'lu', au alu'a lu'mbana na yumo na kunsalawa ywi'ngi'. Mukombwali kuntu-mikia Nnu'ngu' pamope na mali.

*Kyukala**(Luk 12:22-31)*

²⁵ “Kwa nyo nimmakianga panga, kane-muauke mubwu'mi winu bu'kana na kilyo, au kinywo, wala payi'ga yinu muwale ki'li'. Kwa mwanjaa bwu'mi nga wangama kulikoni kilyo, na yi'ga yangama kulikoni mawalo.

²⁶ Mwalinge iyuni ba mmwitu, bapandali, baunali wala ligu'lu' ntu'pu' kwabe, lakini Tati' binu ba kunani bendakwayukutiya. Buli, nengite mwenga mwa bampu'ku'bi'la kulikoni iyuni?

²⁷ Nyai mukipi'nga sinu kwa kwiauya kwake muno awesa kwiyoungeya lisu'ba limo lya bwu'mi wake?

²⁸ “Kwa kitumbu saku' mwiauya kwa mawalo? Mugalinge malu'ba mwagalembulya, gapangali kibalua, wala kwisonia ngu'bo.

²⁹ Nanenga nimmakianga panga ata Nku-lungwa Selemani, muutayili wake woti waabile nawo, aawetili ngu'bo inannoga yaipi'ta ata lilu'ba limo.

³⁰ Bai, manaitei Nnu'ngu' agawalika nya maakapi ga mmi'ndi' gagaboneka li'no na malau' gayu'mi no sonjelwa mwoto, buli, aako-toka kunng'walika wisowiso, mwenga mwabene imani njene?

³¹ “Bai, kanemube na kyukala panga, ‘Tulu'a lya ki'li', nywa ki'li', no wala namani?’

³² Bandu bangantanga Nnu'ngu' nga babaan-gaikya ikowe yo, lakini Tati' binu ba kunani batangite panga mupala ago goti.

³³ Lakini mwenga muupale wi'ti' Ukulungwa wa Nnu'ngu' no koley mu'lu' mwapala, nembe

alu'a kunnyongea gamugapala goti.

³⁴ Kwa nyo, kanemube na kyukala bu'kana na makowe ga malau', kwa mwanjaa makowe ga malau' gaiaukilya gene. Mbalanga ya lisu'ba limo ili'ngani kwa lisu'ba lyo."

7

Bu'kana na kwaukumu bandu bi'ngi'

(Luk 6:37-38,41-42)

¹ "Kanemwaukumu bandu bi'ngi', li'nga Nnu'ngu' aakane kumuukumu mwenga.

² Kwa mwanjaa mwenga mwaukumilwa kati mwamwaukumu ainu, na kili'ngo soso samwali'ngya ainu na Nnu'ngu' nga saatumya kunni'ngya mwenga.

³ Mwanjaa namani ukibona kielenje sakibile muliyo lya nnongogo, lakini ulubonali lubago lwalubile muliyo lyako?

⁴ Au ukombwabuli kummakia nnongogo, 'Baliya nikubu'ye kielenje muliyo,' naapo kubile na lubago muliyo lyako wamwene?

⁵ Wenga wa nnapiki, ubu'ye wi'ti' lubago lwalubile nkati ya liyo lyako, bu'kapo uwesa kulubona wiso lwelenje lwalubile muliyo lya nnongogo.

⁶ "Kanemwapei mbwa ikowe mbeletau, li'nga baakane galambuka na kumpoteka. Wala kanemwataikuli magu'be ili'be ya samani ngu'lu'. Mana mwapanga nnya, baaili'bata.

Ulu'be, upale, upange u'li

(Luk 11:9-13)

⁷ “Mulu'be, namwenga mwapeyelwa, mupale namwenga mwapata, mupange u'li, namwenga mwayu'gu'li'lwa.

⁸ Kwa mwanjaa kila mundu ywalu'ba endapeyelwa, na ywapala endapata, na ywapanga u'li endayu'gu'li'lwa.

⁹ Nyai mukupi'nga sinu ywawesa kumpeya mwana wake liwe mana kannu'ba likati?

¹⁰ Au nyai ywawesa kumpeya nng'ambo mana kannu'ba omba?

¹¹ Manaitei mwenga mwalau mumanyi kwapeya bana binu ikowe inannoga, nengite Tati' binu ba kunani nga munomuno kwapeya ili'be inannoga babannu'ba.

¹² “Kwa nyo, sosoti samupala mupangilwe na bandu, namwenga mwapangi ainu nyinyonyo. Aga nga malombolyo ga salya ya Musa na maandiko ga alondoli ba Nnu'ngu'.

Nniango wo patimwa

(Luk 13:24)

¹³ “Muyingi kwo pi'tya nniango wo patimwa. Kwa mwanjaa nniango na ndi'la yaibile ngu'lu' ili'nga kuulanganyiki, na babayingya mo nga bambone.

¹⁴ Lakini nniango na ndi'la yaili'nga kuukoto nga yo patimwa. Bandu bamboneli bakombwa kwipwa ndi'la yo.

Nkongo utanganikwa kwa matunda gake

(Luk 6:43-44)

¹⁵ “Mwili'ndi'le na alondoli ba ubu'su'. Bembe bamwisilya kwo tu'lya kati ngondolo, lakini nkati ya myoyo yabe ibile kati pu'mbe akali'.

¹⁶ Mwalu'a kwatanga kwa makowe gabagapanga. Buli, bandu bawesa tu'mbwa itunda inannoga mumikongo ya mimimwa?

¹⁷ Nyinyonyo, nkongo nnogau upambika itunda inannoga, na nkongo unannyata, upambika itunda inannyata.

¹⁸ Nkongo unannoga upambikali itunda inannyata, wala nkongo unanyata upambika itunda inannoga.

¹⁹ Kila nkongo waukotoka pambika itunda inannoga wendapi'ngu'lwa no taikulilwa palitu'ta lya mwoto.

²⁰ Nyinyonyo, mwalu'a kwatanga alondoli ba ubu'su' bu'kana na makowe gabe gabagapanga.

Nintangiteli mwenga
(Luk 13:25-27)

²¹ “Kwenda kila mundu ywanikema, ‘Bwana, Bwana’, aayingya muukulungwa wa kunani, ila yu'lu' ywapanga gabagapendi Tati' bangu' ba kunani.

²² Lisu'ba li'lu' lya ukumu, baingi baanibakia, ‘Bwana, Bwana! Kwa lina lyako twaalike liyi'gi'yo lyako, bi'nga moka no panga mangelongelo maingi?’

²³ Nenga naalu'a kummakianga mpu'la, ‘Nintangiteli mwenga katu. Mubu'ke nnu'ngi' yangu' mwenga mwapanga malau.’

Asengi abi'li'
(Luk 6:47-49)

²⁴ “Bai, kila mundu ywagapi'kania mayi'gi'yo gangu' na kugakamwa alandana na mundu

mwene malango, ywasengite liku'ta lyake panani ya liwe lya mpi'mbi'.

²⁵ Ula ngania na mabi'ndi' twi'lya masi', na kimbu'nga ngakiipukatya nyumba yo, lakini yaayilwikeli kwa mwanjaa yaasengilwe muliwe lya mpi'mbi'.

²⁶ “Lakini kila mundu ywagayu'wa mayi'gi'yo ganigalongela wangali kugakamwa, aywo alandana na mundu nnogeloge ywasengite nyumba yake pakyangi,

²⁷ ula paanile na mabi'ndi' twi'lya masi', mbu'nga ngaipukatya kwiku'mbwa nyumba yo, nayembe ngaiyiluka no sengwanika yoti.”

Uweso wa Yesu

²⁸ Yesu payomwi longela makowe go, ipi'nga ya bandu yaatisangala muno bu'kana na mu'lu' mwaayi'ganiye,

²⁹ kwa mwanjaa mayi'gano gake gaai ga kitawala, kwenda kati mwabayi'gana balimu ba salya lili.

8

Yesu antepwa mundu mwene matana

(Mal 1:40-45, Luk 5:12-16)

¹ Yesu paeli bu'ka kukitu'mbi', ipi'nga yambone ya bandu yaatikummi'ngi'ya.

² Mundu yumo mwene matana ngaisa kilikita nnu'ngi' yake kammakia, “Bwana, mana upendile, unipeleteye.”

³ Yesu nga goloya luboko lwake na kunkunywa mundu yu'lu', kummakia, “Mbala, upeleteke.” Yu'lu' mundu aimukya matana gake gapeletike.

⁴ Bu'kapo, Yesu ngammakia, “Ulibi'ke pamwoyo wako likowe li', kaneummakie mundu. Lakini uyende kwa mpi'ndo ywa dini ukanaye mwaubile nambi'yambi'. Bu'kapo, upiye salaka kati mwaamulise Musa, li'nga ipange ukong'ondeli kwa bandu boti panga upeletey-ilwe.”

Yesu antepwa ntumisi wa mpi'ndo ywa asikali ba Roma
(Luk 7:1-10)

⁵ Yesu paabile kayingya pakilambo sa Kapernaumu, mpi'ndo yumo ywa asikali ba Roma aatikunnyendelya na kunnu'ba,

⁶ “Ntumisi wangu' endatetelya, aminya utamwe wo tomboloka.”

⁷ Yesu ngammakia, “Nilu'a isa nintepwe.”

⁸ Ila yu'lu' mpi'ndo ywa asikali ngannyangwa, “Bwana, nenga nipwaikali kukupokya wenga nnyumba yangu'. Lakini kwa amuli yako bai, ntumisi wangu' alu'a yu'yu'ki'lwa.

⁹ Kwa mwanjaa ata nenga na mundu ywanibile pai' ya utawala wa alongosi, kai' nibile na asikali bababile pai' yangu'. Na mana nimmakie yumo, ‘Yenda!’, nembe endayenda. Mana nimmakie ywi'ngi', ‘Wise!’, nembe endaisa. Na mana nimmakie ntumisi wangu', ‘Panga mono’, nembe apanga mwanimmakie.”

¹⁰ Yesu pagayu'wine mayi'gi'yo go, aatisangala na kwabakia bandu babaabile kabammi'ngi'ya, “Kakape nendakummakianga, munni'ma woti wa Isilaili, nammonali mundu mwene imani ngu'lu' kati yu'.

11 Nimmakianga panga baaisa bandu bambone bu'ka kumbwani na kundondi, nabembe baatama pakitamo simo na Bulaimu, Isaki na Yakobi pakalamu ya Ukulungwa wa Kunani.

12 Lakini Baisilaili baingi babaapalikwe baa muukulungwa wo bataikulilwa panja kulubi'ndu', na akwo balu'a li'la no yaga mino."

13 Bu'kapo, Yesu ngammakia yu'lu' mpi'ndo ywa asikali, "Ubuyangani kasako, na ipangike kati mwauu'bi'lile." Na ntumisi wake ngayu'yu'ki'lwa saa yi'yi'lu'yi'lu'.

Yesu aatepwa bandu baingi

(Mal 1:29-34, Luk 4:38-41)

14 Yesu payingi munyumba ya Petili, aakwembite mau' mukwe ba Petili bagonjike pakindanda kabaminya oma.

15 Bai, Yesu ngankunywa na luboko lwake, ngayu'yu'ki'lwa. Abo mau' ngabayi'ma no tumbwa kuntumikia.

16 Na payabile kakupilya, bandu baingi babaabile na moka ngabaletelwa kwa Yesu. Yesu ngaabi'nga balu' moka, kaamulisa kwa mayi'gi'yo gake bai, na kwatepwa atamwe boti.

17 Aapangite nyo li'nga gatimi mayi'gi'yo gagonalgelilwe na nnondoli Isaya,
"Ywembe aapu'twi ukigopi witu,
no pu'twa kigombo sa matamwe gitu."

Babapwaika panga aumini

(Luk 9:57-62)

18 Yesu paabweni bandu bambone kabanti'li'ta, ngaamulisa banamasi' bake baloki liyi' li'ngi' lya litanda.

19 Mwalimu yumo ywa salya ngannyen-delya na kummakia, “Mwalimu, nenga nilu'a kubi'ngi'ya kwokwoti kwalu'a yenda.”

20 Yesu ngannyangwa, “Ibweya babile na mapango gabe go tama na iyuni babile na iyumba yabe, lakini Mwana wa Mundu aoba na pobi'ka lubau lwake.”

21 Na mundu ywi'ngi' mukipi'nga sa banamasi' bake ngammakia, “Bwana, uniyi'ki'ti'ye wi'ti' nikasike tati' bangu'.”

22 Lakini Yesu ngannyangwa, “Unibi'ngi'ye, waleke babawile basikane bene na bene.”

*Yesu aamulisa mabi'mbi' ga baali gatame liki
(Mal 4:35-41, Luk 8:22-25)*

23 Nembe Yesu ngayingya mungalaba, banamasi' bake ngabammi'ngi'ya no longwana nakwe.

24 Lolekeya, baimukya mabi'mbi' mubaali kagapukatya no tumbwa kwiwi'ki'lya ngalaba yoti. Apo, yai Yesu agonjike lugono.

25 Banamasi' bake ngabamwegelya na kunyumuya kabammakia, “Bwana, twendawaa! Utukosopoli!”

26 Yesu ngaabakia, “Mwanjaa namani muyogopa mwenga mwabene imani njene?” Bu'kapo, ngayi'ma na kuukalipya wu'lu' nsunga na mapi'lu', ngakubaa liki muno.

27 Balu' bandu baatisangala kababaya, “Ayu' mundu, mundu gani? Ata nsunga wa mubaali wendakunnyu'wa!”

*Yesu aatepwa bandu abi'li' bene moka
(Mal 5:1-20, Luk 8:26-39)*

28 Nembe Yesu paikite kwiya' ya litanda kunni'ma wa Agelasi, aakwembine na bandu abi'li' babaatwi'li'yilwe na moka kababu'ka kumasiko. Babile akali' muno, ata bandu baakombwili pi'ta ndi'la yo.

29 Nabembe ngabatumbwa kemelya kababaya, "Ubile na makowe gani na twenga, wenga wa Mwana wa Nnu'ngu'? Wisi pano kutuku'su'mbwa pangali timya nsimu watubi'kilwe?"

30 Papipi na pandu po, paabile na kipi'nga kiku'lu' sa magu'be kabali'lya.

31 Balu' moka ngabampembelelya Yesu kabam-makia, "Mana kautubi'nga, utuyi'ki'ti'ye tuyende tukayingi muki'nga si'lu' sa magu'be."

32 Yesu ngaabakia, "Muyende!" Ngababu'ka na kwayingya balu' magu'be, na kipi'nga soti ngak-ibutuka kakielya mungeleuko, mpaka mulitanda, ngabawaa.

33 Balu' bandu babasungage magu'be ngababutuka yenda kumisengo no yaulya goti gaga-pangike, na galu' gagaapiti balu' bandu abi'li' babaatwi'li moka.

34 Bu'kapo, bandu boti ba misengo yo ngabayenda kwembana na Yesu. Nabembe pabaamweni, ngabannu'ba abu'ke mumisengo yabe.

9

*Yesu antepwa mundu ywatombolwike
(Mal 2:1-12, Luk 5:17-26)*

¹ Yesu aau'bwike mungalaba, ngaloka litanda liku'lu', ngaika kukilambo sake.

² Na ku'lu', banneti mundu mwene utamwe wo tomboloka, aabi agonjike pakindanda. Yesu paabweni balu' bandu mwabaamwu'bi'lile, ngammakia yu'lu' ywatombolwike, "Mwana wangu', uku'le mwoyo, masambi gako gasamilwe."

³ Kwa kitumbu sa likowe lyo, bi'ngi' ba balimu ba salya, ngabawasa mummyoyo yabe, "Mundu yu' ankupulu Nnu'ngu!"

⁴ Lakini Yesu abile agatangite gabagania, ngaalaluya, "Mwanjaa namani mugania makowe malau mummyoyo yinu?"

⁵ Buli, kikowe saku' sakibile kiyu'yu'u kukibaya, 'Masambi gako gasamilwe' au baya, 'Uyi'me, uyende'?

⁶ Bai, mbala mutange panga Mwana wa Mundu abile na amuli yo samya sambi pano padunia." Kwa nyo ngammakia yu'lu' mundu ywaatombolwike, "Uyi'me, witwi'ke kindanda sako, uyende kasako."

⁷ Yu'lu' mundu ngayi'ma no yenda kasake.

⁸ Bandu boti babaabile pakipi'nga so pabagabweni go, baatiyogopa muno. Ngabannumba Nnu'ngu' ywaapei bandu uweso wa kubi nnya.

*Kemelwa kwa Matei
(Mal 2:13-17, Luk 5:27-32)*

⁹ Yesu paabile kapi'ta bu'ka kwo, aamweni mundu ywakemelwa Matei atami munyumba yo li'pya koli. Yesu ngammakia, "Unibi'ngi'ye." Matei ngakatuka na kummi'ngi'ya.

¹⁰ Yesu paabile kalya kilyo munyumba ya Matei, baa isi alonga koli na bene sambi. Abo baatami lya nakwe pamope na banamasi' bake.

¹¹ Mafalisayo pabagabweni makowe go, ngabaalaluya banamasi' bake, "Mwanjaa namani mwalimu winu alya na bene sambi na alonga koli?"

¹² Nembe Yesu payu'wine mu'lu' mwabaa-longei, ngaabakia, "Akoto bapalali pundi, ila atamwe ngabapala pundi.

¹³ Lakini muyende mukaiyi'gane kikomeko sa Maandiko Mapeleteu gagabaya, 'Nipala kiya, wala salaka yinu lili,' kwa mwanjaa niisili kwakema bene aki, ila niisi kwakema bene sambi."

Likowe lyo bu'kana no punga

(Mal 2:18-22, Luk 5:33-39)

¹⁴ Banamasi' ba Yoani Ywabatisage bannyen-deli Yesu na kunnaluya, "Mwanjaa namani twenga na Mafalisayo twendakokotya punga, lakini banamasi' bako bapungali?"

¹⁵ Yesu ngaayangwa, "Mwenga muwasa babakokilwe kulisengele bawesa baa kati babalombola, na mwene lisengele abile pamope nabo? Iwesekanali! Lakini libile lisu'ba mwene lisengele paabu'yilwa pakati yabe, masu'ba go ngapabaapunga.

¹⁶ "Ntu'pu' mundu ywabi'ka kibamba sayambi' mungu'bo ngona. Mana apangite nyo, aso kibamba sayambi' kilu'a popwana ngu'bo ngona, no popwanika kwake kwamambulya. ¹⁷ Kai', bandu bayi'yali divai yayambi' mumapu'tu' magona. Mana bapangite nyo, divai yaalu'a

puwana ago mapu'tu', nayembe divai pamope na mapu'tu' gaalabika. Divai yayambi' iyi'yi'lwa mumapu'tu' gayambi'. Mwaipalilwa yi'ya divai yayambi' nkati ya mapu'tu' gayambi', divai na mapu'tu' yoti, yaaba salama.”

Mwi'nja ywa mpangakasi wa silikali na mau' yumo bendatepulwa

(Mal 5:21-43, Luk 8:40-56)

¹⁸ Yesu paabile kaabakia makowe go, ngaisa mpi'ndo yumo na kunkilikitya nnu'ngi' yake kammakia, “Mwi'nja wangu' awile nambi'yambi', lakini sonde li'li'li', wise saubi'ke luboko lwako panani yake, li'nga apate yu'ka.”

¹⁹ Yesu pamope na banamasi' bake ngabammi'ngi'ya yu'lu' mundu.

²⁰ Nnwawa yumo ntamwe wa nkongomokwa kwa myaka ku'mi na ibi'li', aaisi nsu'gu' ya Yesu no kunywa mpindo wa ngu'bo yake.

²¹ Mwanjaa aalongei pamwoyo wake panga, “Mana nikunywile ngu'bo yawati bai, naayu'yu'ki'lwa.”

²² Nembe Yesu paagalambwike, ngammona na kummakia, “Wenga wa mwi'nja wangu', ube na mwoyo nku'lu'! Imani yako ikutepwile.” Yu'lu' nnwawa ngayu'yu'ki'lwa saa yi'yi'lu'yi'lu'.

²³ Yesu paaikite kasake yu'lu' mpi'ndo, ngaabona bandu kabayi'mba myambo yo lombola kwa pilimbi, na kipi'nga sa bandu kabapanga ndu'ti,

²⁴ ngaabakia, “Mubu'kange! Kwa mwanjaa mwi'nja yu' anawaali, ila atigonja bai.” Ngabamweka kwa kunsalawa.

25 Payomwi kwabi'ngya panja balu' bandu, ngayingya nnyumba na kunkamwa luboko yu'lu' mwi'nja, nembe ngayi'ma.

26 Likowe li' lyaatiyu'wanika munni'ma wu'lu' woti.

Yesu aatepwa kimbilibuli abi'li'

27 Yesu paabile kabu'ka pandu palu', mbulibuli abi'li' baatikummi'ngi'ya kabau'bu'ya malobe gabe kababaya, “Wa Mwana wa Daudi, utubi'ki kiya!”

28 Yesu paayingi nnyumba, balu' mbulibuli abi'li' baatikunnyendelya, nembe aatikwalaluya, “Mwendau'bi'lya panga niwesa kumpangya likowe lyo?” Nabembe ngabannyangwa, “Eloo, Bwana.”

29 Bu'kapo Yesu ngagakunywa minyo gabe kabaya, “Kwinu mwenga, ipangike kati mwa-muu'bi'lya.”

30 Minyo gabe ngagabanjuka. Yesu ngaakong'ondelya kabaya, “Mupi'kani, likowe li', kanemummakie mundu ywoywoti.”

31 Lakini bembe ngabayenda no tumbwa yaulya abali ya Yesu mu nni'ma wu'lu' woti.

Yesu antepwa bubu

32 Abo bandu abi'li' pabaabile kababu'ka, ngabannetya Yesu mundu yumo bubu, ywaayingililwe na moka.

33 Yesu paayomwi bi'nga yu'lu' moka, yu'lu' bubu aatumbwi longela. Bandu boti baati-sangala no baya, “Tunalibonali likowe kati li' munni'ma woti wa Isilaili!”

³⁴ Lakini Mafalisayo ngababaya, “Mpi'ndo wa akamoka ngabampeya yu' makakala go bi'nga moka.”

Yesu aabi'kya kiya bandu

³⁵ Yesu aati'li'tike mumisengo na ilambo yoti kayi'gana mumayumba ga kunnu'ba Nnu'ngu', kaala abali inannoga ya ukulungwa no tepwa matamwe na ukigopi woti.

³⁶ Paibweni ipi'nga ya bandu aabi'ki kiya, kwa mwanjaa aabweni kabaauka pangali yangatiy-ilwa kati ngondolo bangali nsungi.

³⁷ Apo ngaabakia banamasi' bake, “Mauno gambone, lakini apangakasi bali'nganali.

³⁸ Bai, munnu'be Bwana wa mauno, aatume auni bi'ngi' li'nga baune mauno gake.”

10

Atumilwe ku'mi na abi'li'
(Mal 3:13-19, Luk 6:12-16)

¹ Yesu aakemite banamasi' bake ku'mi na abi'li' na kwapeya amuli yo bi'nga moka, tepwa matamwe goti, na ukigopi wa kila sampuli.

² Na gano nga maina ga abo atumilwe bake ku'mi na abi'li', mosi nga Simoni (kwa lina li'ngi' akemelwa Petili) na nnunawe Andelea, Yakobi mwana wa Zebedayo na nnunawe Yoani.

³ Pilipi na Batolomayo, Tomasi na Matei ywaabile nnonga koli, Yakobi mwana wa Alufayo na Tadei,

⁴ Simoni wa kipi'nga sa Mazeloti, na Yuda Isikalioti ywaansongi Yesu.

Yesu aatuma atumilwe ku'mi na abi'li'
(Mal 6:7-13, Luk 9:1-6)

⁵ Abo nga banamasi' ku'mi na abi'li' babaa-tumilwe na Yesu no lagilwa makowe ga, “Kanemuyende kumili'ma ya bandu bangali Ayahudi wala kanemuyingi mukilambo sosoti sa Asamalia.

⁶ Ila mwayendeli alongo binu ba nni'ma wa Isilaili, babapanga kati ngondolo babaobite.

⁷ Pamwaalu'a yenda, mwaali bandu kamubaya, ‘Ukulungwa wa Kunani wegelile.’

⁸ Mwatepwe atamwe, mwayu'ye babawile, mwapeleteye bene matana, mubi'nge moka. Mwaapeyilwe wabule, namwenga mupiye wabule.

⁹ Mumipuko yinu kanemupu'twe zaabu wala mbanje yoyoti.

¹⁰ Mumyanja yinu kanemupu'twe utingo, wala nganju ibi'li', wala ilatu, wala pimbo, kwa mwanjaa mpangakasi apeyelwe yoti yaipalikwa mumaisa gake.

¹¹ “Pamwaika pamisengo au kilambo sosoti, mumpale mundu ywayi'ki'tya kunkemya, namwenga mwaatame kasake mpaka pamwabu'ka pandu po.

¹² Pamwayingya munyumba, mwapange abali benekaya kamubaya, ‘Amani ibe kasinu.’

¹³ Manaitei bandu ba nyumba yo bankemile, amani yinu ilu'a tama pamope nabo. Lakini manabakani kunkemya, amani yi'lu' inki'li'bu'ki mwenga.

¹⁴ Manaitei mundu ywoywoti aakana kunkemya mwenga, ata pi'kania mayi'gi'yo ginu,

pamwabu'ka munyumba au kilambo so, mwapapate lyu'ku'mbi' lyalibile mumagu'lu' ginu na kwaleka kati mwabaabile.

¹⁵ Kakape nimmakianga, lisu'ba lyo ukumilwa, bandu ba kilambo si'lu' baaukumilwa paku'lu' kulikoni bandu ba ilambo ya Sodoma na Gomola.

Ngusu'mbu'

(Mal 13:9-13, Luk 21:12-17)

¹⁶ “Lingulya! Nintumanga kati ngondolo pakatikati ya mapu'mbe. Bai, mube mwang'anga kati nng'ambo, na mwatu'lya kati ngunda.

¹⁷ Mwili'ndi'le na bandu, kwa mwanjaa bampeleka kumabalasa gabe na kunku'mbwanga mumayumba gabe go salya.

¹⁸ Kai', mwalu'a pelekewa nnu'ngi' ya api'ndo na akulungwa kwa kitumbu sangu', li'nga munikong'ondeli kwabe na bandu bangali Ayahudi.

¹⁹ Lakini pabampeleka kwo ukumilwa, kanemwisuluye bu'kana na galu' gamwalu'a longela wala mu'lu' mwamwalu'a longela, kwa mwanjaa popopo mwapeyelwa makowe gamwalu'a longela.

²⁰ Kwa mwanjaa gamwalongela gapitali kwinu, gaapita kwa Loo wa Tati' binu Nnu'ngu' ywaalongela nkati yinu.

²¹ “Nnongo alu'a kunsongya nnongowe li'nga abulagilwe, nyinyonyo na tati' kunsongya mwana wabe. Nabembe bana baalu'a kwakania abelei babe li'nga babulagilwe.

²² Namwenga mwalu'a sukilwa na bandu boti kwa kitumbu sa lina lyangu', lakini

yu'lu' ywaalu'a komeya mpaka kuundi'la alu'a kosopolelwa.

²³ “Pabaalu'a kunku'su'mbwa pakilambo simo, mwatili kukilambo si'ngi'. Kwa mwanjaa kakape nimmakianga, mubile balo yomwa lyengo linu muilambo yoti ya Isilaili, Mwana wa Mundu aapanga aisile.

²⁴ “Mwanamasi' ampi'tali mwalimu wake, wala mpangakasi ampi'tali bwana wake.

²⁵ Ili'ngani kwa mwanamasi' landana na mwalimu wake na ntumisi landana na bwana wake. Manaitei mwene nyumba bankema Belisebuli, yu'lu' mpi'ndo wa moka, balu' ba munyumba yake ngabaakemelwa maina maakau munomuno.

Ywapalikwa yogopelwa
(Luk 12:2-7)

²⁶ “Kwa nyo, kanemwayogope bandu bo, kwa mwanjaa ntu'pu' likowe lyaliiyilwe lyalya-somwa tanganikwa, wala sakiwi'ki'lilwe sasasomwa umukulwa.

²⁷ Likowe lyanimmakianga palubi'ndu' mulinwaye pabweya, na likowe lyamuliyu'wa kwo iya, mulinwaye muyi'mi patu'ndu'bau li'nga bandu bayu'we.

²⁸ Kanemwayogope balu' bababulaga yi'ga bai, lakini bakombwali bulaga loo. Munomuno munnyogope Nnu'ngu' ywakombwa langamisa yi'ga pamope na kwipeleka loo kumwoto wan-gayomoka.

²⁹ Injosi ibi'li' ipi'mi'yi'lwali kwa lwela lumo bai? Lakini ntu'pu' ata yumo ywatu'la pai' wangali tanga Tati' binu.

³⁰ Na kwinu mwenga, ywembe atangite ata isabu ya nywili yoti ya mitwe yinu.

³¹ Bai kanemuyogope, kwa mwanjaa mwenga nga mwabangama kulikoni kipi'nga kiku'lu' sa iyuni.

Kunnyi'ki'tya na kunkana Yesu

(Luk 12:51-53, 14:26-27)

³² “Kila ywaniyi'ki'tya pa bandu, nani nan-nyi'ki'tya nyinyonyo kwa Tati' bangu' ba kunani kabalola.

³³ Lakini kila mundu ywanikana bandu kabalola, nani nankana nyinyonyo kwa Tati' bangu' ba kunani kabalola.

Mayu'mano

(Luk 12:8-9)

³⁴ “Kanemuwase panga niisi leta amani padunia yi'no. Lili, ila niletike mayu'mano.

³⁵ Kwa mwanjaa niisi kwayu'maniya mwana na tati' bake, mwi'nja na mau' bake, na nkwanu na nkiwe.

³⁶ Na andumu ba mundu nga balu' alongobe.

³⁷ “Ywaapenda tati' bake au mau' bake kulikoni nenga, anipwaikali. Na nyinyonyo, ywampenda mwana wake au mwi'nja wake kulikoni nenga anipwaikali.

³⁸ Kai', mundu ywakotoka pu'twa nsalaba wake na kunibi'ngi'ya apwaikali panga ywangu'.

³⁹ Kwa mwanjaa mundu ywapala kuuli'ndi'la bwu'mi wake auobeya, lakini ywaalu'a kuupiya bwu'mi wake kwa kitumbu sangu' alu'a kuupata kai'.

Upo

(Mal 9:41)

⁴⁰ “Mundu ywampokya mwenga anipokya nenga, na ywanipokya nenga ampokya yu'lu' ywanitumike.

⁴¹ Nnu'ngu' aapiya upo bu'kana na mundu ywaumpokya, ywampokya nnondoli, kitumbu sa ywembe nnondoli, aapata upo ya nnondoli. Nembe ywampokya mwene aki, kwa kitumbu sa ywembe mwene aki, aapata upo ya mwene aki.

⁴² Nimmakianga kakape panga, ywoywoti ywaalu'a kumpeya yumo ywa asene ba, nnobo gumo wa masi' maimu kwa mwanjaa ya mwanamasi' wangu', aaikosali upo yaibu'ka kwa Nnu'ngu'.”

11

Abali bu'ka kwa Yoani Ywabatisage

(Luk 7:18-35)

¹ Yesu paayomwi kwalagya go banamasi' bake ku'mi na abi'li', ngabu'ka ku'lu' yenda yi'gana no ala muilambo ya nni'ma gu'lu'.

² Yoani Ywabatisage paabile muutabilwe aayu'wine abali ya makowe ga Kilisitu. Bai ngaatuma banamasi' bake,

³ bannaluye, “Buli, wenga nga wayu'lu' ywapa-likwage isa, au tunni'nde ywi'ngi?”

⁴ Yesu ngaayangwa, “Muyendange mukam-makie Yoani makowe gamugayu'wa na ku-gabona.

⁵ Kimbulibuli bendalola, itewe bendatyanga, bene matana bendapeleteyelwa, aibamakutu

bendayu'wa, babawile bendayu'yi'lwa na aki'ba baalilwa abali inannoga.

⁶ Nantali mundu yu'lu' ywakotoka baa na kyukala nanenga."

⁷ Bai, abo banamasi' ba Yoani pabaabu'i, Yesu aatumbwi kwibakia ipi'nga ya bandu abali ya Yoani, "Mwayi'i lola namani ku'lu' kulupu'ngu'ti'? Buli mwaapalite kummona mundu kigopi kati nnai mwautenandena na nsunga?

⁸ Au mwayi'i lola namani? Mwayi'i kun-nola mundu ywaawati ngu'bo inanng'oloka? Bandu babawati ngu'bo inanng'oloka batama mumayumba ga akulungwa.

⁹ Lakini mwayi'i lola namani? Nnondoli wa Nnu'ngu'? Eloo, kakape ywembe nku'lu' kuliko nnondoli wa Nnu'ngu'.

¹⁰ Ayu' nga ywabayilwa mu Maandiko Mapele-teu,

'Lola, nintuma kinala wangu' akulongoli,
ywaakubi'kya wiso ndi'la nnu'ngi' yako.'

¹¹ "Kakape nimmakianga, nkati ya bana boti ba bandu, anapityali nku'lu' kuliko Yoani Ywabatisage. Ata nyo yu'lu' nsene muno muuku-lungwa wa kunani nga nku'lu' kuliko ywembe.

¹² Bu'ka nsimu wa Yoani Ywabatisage mpaka nambi'yambi', Ukulungwa wa Kunani bautangya kwa ukali', na bandu akali' ngabaupokonywa.

¹³ Mayi'gano goti ga alondoli ba Nnu'ngu' na salya ya Musa mpaka nsimu wa Yoani gaalondo-lilwe bu'kana na nsimu gu'no.

¹⁴ Mana kamuliyi'ki'tya lyo, bai Yoani nga Elia ywembe ngaalu'e isa.

15 Mwene makutu go yu'wa, ayu'we!

16 “Lubelekwo lu'no nilu'a kululandanisa na kili'be saku'? Lulandana na anng'elo babatama kusoko babaakema ayabe, kababaya,

17 ‘Tumwonekiye ngoma, lakini mwinikeli!

Tunnyi'mbi myambo ya ili'lo, lakini muli'ili!’

18 “Kwa mwanjaa Yoani aaisi kapunga na wala anywileli divai, bembe ngababaya ‘Ai na moka’.

19 Mwana wa Mundu aaisi kalya no nywa, nabembe ngababaya ‘Munnolange ayu’, mundu mwamila no lobya, mbwiga lyabe alonga koli na bene sambu!’ Ata nyo ikima ya Nnu'ngu' ilaya panga ya aki bu'kana na makowe gake.”

Mili'ma yangaliu'bi'lya

(Luk 10:13-15)

20 Bu'kapo Yesu ngatumbwa kwikwi'li'ka il-ambo yalu' yaapangite mangelongelo gambone, kwa mwanjaa bandu ba ku'lu' baagalambwikeli bu'ka mumasambi gabe.

21 Ngabaya, “Wakibona wa kilambo sa Kolazini! Wakibona wa kilambo sa Betisaida! Kwa mwanjaa ikapangage mangelongelo gagaa-pangilwe kwinu gakapangilwa ku'lu' Tilo na Sidoni, bandu bake kenda bayomwike wala mabunia bu'ka palipite, no pakala maligu laya panga bagalambwike bu'ka mumasambi gabe.

22 Ata nyo, nimmakianga panga lisu'ba lya ukumu mwenga mwapata ukumu ngu'lu' kulikoni ya Tilo na Sidoni.

23 Nawenga wa Kapernaumu, buli ulu'a kwiu'bu'ya mpaka kunani? Ulu'a uluyilwa mpaka kumambi! Mwanjaa, mangelongelo

gagapangilwe kasako gapangika ku'lu' Sodoma kilambo so kilu'e baa mpaka li'no.

²⁴ Lakini nimmakianga, lisu'ba lya ukumu wenga wapata ukumu ngu'lu' kulikoni ya Sodoma.”

Mwisange kasangu' samupu'mu'li
(Luk 10:21-22)

²⁵ Pamasu'ba go Yesu aatibaya, “Nendakun-sukulu mwa Tati', mwa Bwana ba kunani na padunia, kwa mwanjaa makowe gano mwaiyite bene ikima na bene ilimu, na kwaumukulya anangu'ta.

²⁶ Eloo, Tati', amo nga mwainnogelile.

²⁷ “Tati' bangu' bangamukiye ili'be yoti. Ntu'pu' ywantangite Mwana ila Tati', wala ywatangite Tati' ila Mwana na ywoywoti yu'lu' Mwana ywapenda, ngamwumukulya.

²⁸ Mwisange kasangu', mwaboti mwamuauka no topelwa na igombo, nanenga nalu'a kuntu'la.

²⁹ Mui'ki'ti longoyelwa nanenga, kati ng'ombe ywatabilwe lukamba, na mwenga mukoleye mayi'gano gangu' mwanjaa nenga nantu'lya na ywangali kibuli. Kwa nyo myoyo yinu yaapu'mu'lya.

³⁰ Kwa mwanjaa mayi'gano gangu' malegeleu na kigombo sangu' kiyu'yu'u.”

12

Bu'kana na Sabato
(Mal 2:23-28, Luk 6:1-5)

¹ Masu'ba go Yesu aabi kapi'ta mumigunda ya ngano, lyai lisu'ba lya Sabato ya Ayahudi.

Banamasi' bake pabaminyike njala, ngabati'kwa yeyo ya ngano no tauna nombo yake.

² Mafalisayo pabagabweni go ngabammakia Yesu, “Lola, banamasi' bako bapanga likowe lya mwilo lisu'ba lya Sabato.”

³ Yesu ngaayangwa, “Buli munasomali mwaa-pangite Daudi pamope na aine pabaabile na njala?

⁴ Ywembe aayingi munyumba ya Nnu'ngu' no lya makati mapeleteu gagaapiyilwe kwa Nnu'ngu' na kwapeya aine, pamope no panga baayi'ki'tilweli lya makati go, ila api'ndo ba dini kisabe bai.

⁵ Kai', munasomali mukitabu sa salya ya Musa panga kila lisu'ba lya Sabato, api'ndo ba dini ben-datumika munyumba ya Nnu'ngu'? Bati'kwana salya ya Sabato, ata nyo Nnu'ngu' aabalangilyali makosa.

⁶ Lakini nimmakianga panga pano pabile na nku'lu' pi'ta nyumba ya Nnu'ngu'.

⁷ Mukatangage malombolyo ga Maandiko Mapeleteu gagabaya, ‘Nipala kiya wala kwenda salaka yinuli,’ mulu'e kwaukumuli bandu ba bangali na makosa.

⁸ Kwa mwanjaa Mwana wa Mundu nga Bwana wa Sabato.”

*Mundu mwene luboko lutomboloka
(Mal 3:1-6, Luk 6:6-11)*

⁹ Yesu paabu'i po, ngayenda munyumba ya kunnu'ba Nnu'ngu' kwa Ayahudi.

¹⁰ Mu'lu' nnyumba kwabile na mundu mwene luboko lutomboloka. Bandu ngabannaluya Yesu, “Buli mwiloli kuntepwa mundu lisu'ba lya

Sabato?” Bannalwiye nyo li'nga bapate kitumbu sa kunsitakya.

¹¹ Yesu ngaabakia, “Tubaye yumo ywinu ai na ngondolo wake ywatumbugi mulyi'mbwa lisu'ba lya Sabato, buli, ankamwali na kumpiya?

¹² Lakini mundu nga ywampu'ku'bi'la kulikoni ngondolo! Bai, mwiloli panga ganannoga lisu'ba lya Sabato.”

¹³ Bu'kapo ngaammakia yu'lu' mundu, “Golwa luboko lwako.” Ngalugolwa, na lwembe ngalu-panga lukoti kati lu'lu' lwi'ngi'.

¹⁴ Bai, Mafalisayo ngabapita panja no sikisana mu'lu' mwa kunnangamisa Yesu.

Ntumisi ywasaulilwe na Nnu'ngu'

¹⁵ Lakini Yesu paakwipwi likowe lyo, ngabu'ka pandu po. Bandu baingi baatikunki'ngama, ngaatepwa atamwe boti.

¹⁶ Ngaamulisa kanebabakiye bandu panga ywembe nyai,

¹⁷ li'nga galu' gaalongei Nnu'ngu' kwa ndi'la ya nnonboli wake Isaya gatimi.

¹⁸ “Munnole ntumisi wangu' ywaninsawile, ywanimpindle na kunipulaisa pamwoyo wangu'.

Nalu'a kuntwi'li'ya Loo wangu'

naywembe aanwaya ukosopoli wangu' kwa bandu boti.

¹⁹ Aabali na ntau, wala ndu'ti, wala lilobe lyake lyayu'wanikali musim-basimba.

²⁰ Nnai waubuguywike aauti'kwanali, wala utambi waupiya lyoi auimiali,

mpaka paalu'a kuupanga ukosopoli utawale.
²¹ Kasake ywembe bandu bangali Ayahudi baa-
panga na mau'bi'lyo."

*Yesu abayilwa panga uweso wake ubu'kana na
Belisebuli*

(Mal 3:20-30, Luk 11:14-23)

²² Apo bandu ngabannetya Yesu mundu ywaa-
bile mbulibuli na bubu kwa kitumbu sa moka.
Yesu ngaantepwa ata ngakombwa longela no
lola.

²³ Lipi'nga lyoti lya bandu ba palu' baatisan-
gala ngababaya, "Buli, ayu' iwesa panga Mwana
wa Daudi?"

²⁴ Lakini Mafalisayo pabaayu'wine go
ngababaya, "Mundu yu' abi'nga moka kwa
makakala ga Belisebuli, mpi'ndo wa akamoka."

²⁵ Yesu abile atangite maganiyo gabe,
ngaabakia, "Ukulungwa wowoti waubaganike
ipi'ngaipi'nga yaitaukyana ukombwali konda, na
ilambo yoyoti au alongo boboti bababaganike
ipi'ngaipi'nga yaitaukyana ikondali.

²⁶ Manaitei Ibilisi ammi'nga Ibilisi, aitaukya
mwene. Bai, ukulungwa wake walu'ayi'ma buli?

²⁷ Ikapanga kakape panga nenga nibi'nga
moka kwa makakala ga Belisebuli, buli? Bandu
ba kipi'nga sinu babi'nga kwa makakala ga nyai?
Kwa nyo bandu binu bakong'ondelya panga
kikowe samukilongela sa kakape lili!

²⁸ Lakini manaitei nibi'nga moka kwa
makakala ga Loo wa Nnu'ngu', bai mutange
panga Ukulungwa wa Nnu'ngu' uikite kasinu.

²⁹ "Au akombwabuli mundu kuitangya
nyumba ya mwene makakala na kumpokonywa

mali yake, wangali wi'ti' kuntaba? Apo ngapaalu'a kombwa kumpokonywa mali yake.

³⁰ “Ywoywoti ywakotoka lu'mbana nanenga endanitaukya, na ywakotoka kongwa pamope nanenga endamesana.

³¹ Kwa nyo nimmakianga panga, kila sambi na kila liyi'gi'yo lya kupulu bandu baalu'a samilwa, ila kwa kunkupulu Loo Mpeleteu baasamilwali.

³² Kai' ywaalongela liyi'gi'yo lya kuntaukeya Mwana wa Mundu aasamilwa, lakini yu'lu' ywaalongela lya kuntaukeya Loo Mpeleteu aasamilwali, wala mudunia yi'no, wala mudunia yayaaisa.

Nkongo na itunda yake
(Luk 6:43-45)

³³ “Nkongo unannoga na itunda yake yapanga inannoga, kai' nkongo unannyata na itunda yake yapanga inannyata. Kwa mwanjaa nkongo utanganikwa kwa itunda yake.

³⁴ Mwenga mwa abu'su' kati nng'ambo! Mukombwabuli longela makowe ganannoga, lakini mwabene mwalau? Kwa mwanjaa mundu agalongela gagatwi'li mumoyo wake.

³⁵ Mundu nnogau apiya makowe manogau bu'ka mumabi'ko gake manogau, na mundu nnau apiya makowe malau bu'ka mumabi'ko gake malau.

³⁶ “Bai, nimmakianga, lisu'ba lya ukumu bandu baapalikwa yangwa bu'kana na kila liyi'gi'yo lyangali pwaika lyabalongi.

³⁷ Kwa mwanjaa ya mayi'gi'yo gako wabalangilwa aki, na kwa mayi'gi'yo gako waukumilwa.”

Pala mwanju

(Mal 8:11-12, Luk 11:29-32)

³⁸ Bu'kapo bi'ngi' ba balimu ba salya na Mafalisayo ngabammakia Yesu, “Mwalimu, tupala tuubone mwasu bu'ka kasako.”

³⁹ Naywembe ngaayangwa “Lubelekwo lulau lwangau'bi'li'ka! Mupala myasu, lakini mwaapeyelwali ila gu'lu' mwasu wa nnondoli Yona.

⁴⁰ Kwa mwanjaa kati mwaatami Yona mundumbo ya omba nku'lu' kwa masu'ba gatatu kilo na muntwekati, nga nyinyonyo na Mwana wa Mundu alu'a tama mubwi' masu'ba gatatu, kilo na muntwekati.

⁴¹ Lisu'ba lya ukumu, bandu ba Ninawi baayi'ma pamope na mwenga mwabandu ba lubelekwo lu'no na kabansitakya, kwa kitumbu bembe baagalambwike bu'ka mumasambi gabe pabaayu'wine maalo ga Yona, na kumbe pano abile nku'lu' kumpi'ta Yona!

⁴² Nyinyonyo kwa lisu'ba lya ukumu, Malikia bu'ka kusi alu'a yi'ma na bandu ba lubelekwo lu'no na kasitakya, kwa mwanjaa ywembe aabu'i kuutalu muno isa pi'kania mayi'gi'yo ga ikima ga nkulungwa Selemani, na kumbe pano pabile na nku'lu' kumpi'ta Selemani!

Ki'li'bu'ka kwa moka

(Luk 11:24-26)

⁴³ “Moka pammu'ka mundu, atyangatyanga mulubele kapala pandu po pu'mu'lya. Lakini mana akotwike pata,

⁴⁴ apo ngaibakia, ‘Nilu'a ki'li'bu'kya kasangu' kwanibu'i.’ Lakini paabuya na kwikolya ntu'pu' kili'be ipyagililwe no nemekelwa,

⁴⁵ bai, ngayenda kwaatola moka bi'ngi' saba, alau muno kuliko ywembe, na boti ngabaisa kunnyingya mundu ywo. Na ali ya mundu ywo yapanga mbaya kuliko patumbu. Na nyo ngamwayalu'a panga mulubelekwo lwa bandu bano alau.”

Alongo ba Yesu

(Mal 3:31-35, Luk 8:19-21)

⁴⁶ Yesu paabile anayomwali longela na lipi'nga lya bandu, mau' bake na anunabe baatiisa. Ngabayi'ma panja kabapala longela nakwe.

⁴⁷ Bai, mundu yumo ngammakia, “Mau' bako na anunabo bai panja bapala longela nawe.”

⁴⁸ Lakini Yesu ngannyangwa mundu ywo, “Mau' bangu' nga nyai na anunangu' nga kinyai?”

⁴⁹ Bu'kapo ngagoloya luboko lwake li'nga kwa banamasi' bake, kabaya, “Aba nga mau' bangu' na akina anunangu'!”

⁵⁰ Kwa mwanjaa ywoywoti ywapanga mwabapendi Tati' bangu' ba kunani, abo nga mau' bangu', nnunangu' na nnu'mbwangu'.”

13

Lukongo lwa mpandi

(Mal 4:1-9, Luk 8:4-8)

¹ Lisu'ba lyolyolyo, Yesu aabu'i muiyilu' nyumba ngayenda tama mbwega ya litanda liku'lu' kayi'gana.

² Ipi'nga ya bandu yaatikunti'li'ta, kwa nyo Yesu ngau'bu'ka mungalaba no tama. Bandu boti baayi'mi mbwega ya litanda liku'lu',

³ naywembe Yesu ngaabakia makowe gambone kwa ngongo.

“Mupi'kaniange! Mpandi aayi'i panda mbeyu.

⁴ Paabile kamisa, mbeyu yi'ngi' yaatu'mbu'ki mundi'la na iyuni ngabaisa sonywa.

⁵ Yi'ngi' yaatu'mbu'ki pamaliwe pangali ukando wambone. Ngaibalika kwa kiyu'ngu'ya mwanjaa ukando wayendekiyeli.

⁶ Lilumu palyaibalile ngaiyu'ma, kwa mwanjaa ngi'ga yake yatotili mubwi'.

⁷ Yi'ngi' yaatu'mbu'ki pamimimwa, na yi'lu' mimimwa ngaiku'la na kwikombaya.

⁸ Yi'ngi' yaatu'mbu'ki paukando nnogau, ngaibalika no beleka. Yi'ngi' mya, yi'ngi' sitini na yi'ngi' salasini.

⁹ Mwene makutu go yu'wa na ayu'we!”

Kitumbu so longela kwa ngongo

(Mal 4:10-12, 8:9-10)

¹⁰ Banamasi' bake ngabannyendelya na kunaluya “Kwa mwanjaa namani ulongela na bandu ba kwa ngongo?”

¹¹ Yesu ngaayangwa, “Mwenga muyaliwite kugatanga makowe gangaumukulilwa ga Uku-lungwa wa Kunani, lakini bembe bayaliwiteli.

¹² Kwa mwanjaa ywoywoti ywagatangite makowe go, Nnu'ngu' alu'a kumpeya kugatanga

muno, lakini ywoywoti ywaakotwike kugatanga, Nnu'ngu' alu'a kumpokonywa ata galu' masene gagatangite.

¹³ Kwa nyo nilongela nabo kwa ngongo, kwa mwanjaa bendalola lakini babonali, bendapi'kania lakini bayu'wali na wala batangali.

¹⁴ Kwabe gatimile gaalongei nnondoli wa Nnu'ngu' Isaya,

'Yu'wa mwalu'a yu'wa lakini mwalu'a tangali.

Lola mwalu'a lola lakini mwalu'a bonali.

¹⁵ Kwa mwanjaa myoyo ya bandu ba itenonopa, na makutu gabe manonopau kwo yu'wa, minyo gabe gatiwiliwitya.

Ikapanga nyoli balu'e lola kwa minyo gabe, balu'e yu'wa kwa makutu gabe, balu'e tanga kwa malango gabe

na kunigalambukya, nanenga nilu'e kwakosopolya.'

¹⁶ "Lakini nantali mwenga minyo ginu gendalola na makutu ginu gendayu'wa.

¹⁷ Kakape nimmakianga, alondoli ba Nnu'ngu' na bene aki baingi baaminyikie kugabona na kugayu'wa gamugabona na kugayu'wa, lakini baakombwili.

Maawanikio ga lukongo lwa mpandi

¹⁸ "Bai, mwenga mupi'kaniange malombolyo ga lukongo lwa mpandi.

¹⁹ Ywoywoti ywaliyu'wa liyi'gi'yo lya Uku-lungwa wa Nnu'ngu' wangali kulitangiya, alan-dana na yi'lu' mbeyu yaitu'mbu'ki mundi'la, yu'lu' nnau Ibilisi ngaisa no tola saki pandilwe pamwoyo wake.

²⁰ Yi'lu' mbeyu yaipandilwe pamaliwe nga kati mundu ywaliyu'wa liyi'gi'yo lya Ukulungwa wa Nnu'ngu' na popopo alipokya kwo napusika.

²¹ Lakini liyendekeali nkati yabe kati ngi'ga. Balikamwa pasene bai, paiisa tabu na ngu'su'mbu' kwa kitumbu sa liyi'gi'yo lya Nnu'ngu', popopo bendatu'mbu'ka.

²² Mbeyu yaitu'mbu'ki pamimimwa nga kati mundu ywaliyu'wa liyi'gi'yo lya Nnu'ngu' lakini kyukala sa padunia yi'no na makowe ga mali ngagakombaya liyi'gi'yo lyo no kotoka beleka itunda.

²³ Mbeyu yaipandilwe muukando nnogau nga kati mundu ywaliyu'wa liyi'gi'yo lya Nnu'ngu' na kulitangia, naywembe beleka itunda, yumo mya, ywi'ngi' sitini na ywi'ngi' salasini."

Lukongo lwa magu'gu'

²⁴ Yesu ngaabakia bandu lukongo lwi'ngi', "Ukulungwa wa Kunani ulandana na mundu ywapandike mbeyu inannoga munng'unda wake.

²⁵ Lakini bandu pabaabile bagonjike, nndumu wake ngaisa, ngapanda magu'gu' pakati ya mbeyu inannoga no bu'ka.

²⁶ Bai, mitombo paibalike no tumbwa ku'la, na gembe magu'gu' ngagabonekana momomo.

²⁷ Atumisi ba yu'lu' mwene nng'unda ngabannyendelya na kummakia, 'Bwana, tutangite panga waapandike mbeyu inannoga munng'unda wako, aga magu'gu' gabu'ka kwaku'?"

28 Ywembe ngaayangwa, 'Nndumu ngaywapa-pangite nyo.' Bai, atumisi bake ngabannaluya, 'Buli upala tukagayokwane?'

29 Naywembe ngaayangwa, 'Lili, pamwayokwana magu'gu' mwakane ponekea yokwa pamope na ngano.

30 Mugaleke gaku'le pamope mpaka nsimu wa mauno. Nsimu wo naalu'a kummakia mwaauni, Mukongwange wi'ti' magu'gu' mukagatabe matu'tamatu'ta go sonjelwa. Lakini ngano mwikongwe mukaibi'ke paligu'lu' lyangu.' "

Lukongo lwa mbeyu ya aladali

(Mal 4:30-32, Luk 13:18-19)

31 Yesu ngaabakia bandu lukongo lwi'ngi'. "Ukulungwa wa Kunani ulandana na mbeyu ya nkongo wa aladali yaatweti mundu na kwipanda munng'unda wake.

32 Yembe njene kuliko mbeyu yoyoti, lakini mana ibalike no ku'la upanga nkongo nku'lu' kuliko nkongo wowoti, ata iyuni bendaisa no senga iyumba mundambi' yake."

Lukongo lwa ngelule

(Luk 13:20-21)

33 Yesu ngaabakia lukongo lwi'ngi'. "Ukulungwa wa Kunani ulandana na ngelule njene yaaatweti mau' yumo, ngayangabana na bwembe wambone na bwembe woti ngaulu'la."

Tumya ngongo

(Mal 4:33-34)

34 Yesu ngaabakia bandu boti makowe go kwo tumya ngongo, wala alongeili nabo sosoti wangali tumya ngongo,

³⁵ li'nga likowe lyalyalongelilwe na nnondoli litimi,

“Nalu'a longela nabo kwa ngongo,
nalu'a kugabi'ka panja gagaiyilwe bu'ka um-
bilwa kwa dunia.”

³⁶ Bu'kapo Yesu aatikwalaga balu' bandu, ngay-
ingya nnyumba. Banamasi' ngabannyendelya
na kummakia “Utuawanikie lu'lu' lukongo lwa
magu'gu' munng'unda lulombolya namani.”

³⁷ Yesu ngaabakia, “Mpandi wa mbeyu
inannoga nga Mwana wa Mundu.

³⁸ Gu'lu' nng'unda nga dunia. Yi'lu' mbeyu
inannoga nga bandu balu' bababile nawo uku-
lungwa. Galu' magu'gu' nga balu' bandu ba yu'lu'
Ibilisi.

³⁹ Nndumu ywapandike manyei nga Ibilisi.
Mauno nga kuundi'la wa dunia, na auni nga
malaika.

⁴⁰ Kati manyei mwagakongolelwa li'nga
yoselwa mwoto, amo ngamwayalu'a baa
kuundi'la wa dunia.

⁴¹ Mwana wa Mundu aatuma malaika bake
baakongwe balu' boti babaapangia ayabe sambu
na alau boti bu'ka muukulungwa wake,

⁴² na kwataikulya mulitu'ta lya mwoto, na
akwo baali'la no yaga mino.

⁴³ Bu'kapo balu' anogau baamelemetya kati
lisu'ba muukulungwa wa Tati' babe. Mwene
makutu go yu'wa ayu'we!

Lukongo lwa mabi'ko gagaiyilwe

⁴⁴ “Ukulungwa wa Kunani ulandana na mali
yaiiyilwe munng'unda. Mundu yumo paaibweni
ngaiiya kai'. Aatinapusika muno ngayenda

pi'mi'ya ili'be yoti yabile nayo li'nga pi'ma nng'unda gu'lu'.

Lukongo lwa kili'be sa samani ngu'lu'

⁴⁵ “Kai', Ukulungwa wa Kunani ulandana na nsulusi ywaapalite kili'be sa samani ngu'lu'.

⁴⁶ Paaipatike yimo ya yi'lu' yene samani ngu'lu', aayi'i pi'mi'ya ili'be yoti yabile nayo, ngapi'ma so.

Lukongo lwa lupi'li'li' lwa omba

⁴⁷ “Kai', Ukulungwa wa Kunani ulandana na lupi'li'li' lwalutumbukiyilwe mubaali no loba omba ba kila lukolo.

⁴⁸ Palwaatwi'lile, bandu baaluuti kumbwani, ngabatama, no sawa omba banannoga na kwabi'ka mwiitu'ndu' yabe, na anyatau ngabataikwa.

⁴⁹ Na nyo ngamwayalu'a baa kuundi'la wa dunia. Malaika baaisa na kwabawa bandu alau na bandu anogau,

⁵⁰ na kwataikwa balu' alau mulitu'ta lya mwoto. Akwo baali'la no yaga mino.”

Mabi'ko gayambi' na magona

⁵¹ Yesu ngaalaluya, “Buli, mugatangite makowe gano goti?” Ngabannyangwa, “Eloo.”

⁵² Naywembe ngaabakia, “Kwa nyo, kila mwalimu ywapanga mwanamasi' wa Ukulungwa wa Kunani alandana na mwene nyumba ywapiya mumabi'ko gake ili'be yayambi' na ngona.”

*Yesu endakanilwa akwo ku Nasaleti
(Mal 6:1-6, Luk 4:16-30)*

⁵³ Yesu paayomwi longela ngongo yo ngabu'ka pandu po,

⁵⁴ ngayenda kukilambo sake. Akwo ngaayi'gana bandu munyumba ya kunnu'ba Nnu'ngu', ata ngabasangala kababaya, “Ayu' apatike kwaku' ikima yi' na mangelongelo ga?”

⁵⁵ Buli, ayu' mwana wa yu'lu' selemala li? Mau' bake akemelwali Malia, na akina alongobe ki Yakobi, Yusupu, Simoni na Yuda?

⁵⁶ Na alu'mbu'be boti babileli pano pamope na twe? Buli, apatike kwaku' aga goti?”

⁵⁷ Bai, ngababi'ka kyukala nakwe. Lakini Yesu ngaabakia, “Nnondoli wa Nnu'ngu' endaisimilwa kila pandu, lakini munni'ma wake na panyumba yake aisimilwali!”

⁵⁸ Kwa nyo aapangiteli mangelongelo gambone palu', kwa kitumbu so kotoka u'bi'lya kwabe.

14

Kiwo sa Yoani Ywabatisage (Mal 6:14-29, Luk 9:7-9)

¹ Nsimu wo nkulungwa Helode aayu'wine abali ya Yesu.

² Bai, ngaabakia atumisi bake, “Mundu yu' nga Yoani Ywabatisage, ayu'kite bu'ka kuuwi'li. Kwa kitumbu so ngaaba na makakala go panga mangelongelo nkati yake.”

³ Kubile balo ika nsimu wo, Helode aammoywi Yoani, ngaantaba na kunnyi'ya muutabilwe kwa kitumbu sa Helodia nnyumbo wa Pilipi nnunawe Helode.

⁴ Kwa mwanjaa Yoani ammakie Helode, “Mwilo wenga kunkobeka nnwawa ywaakobek-ilwe na nnunago!”

⁵ Helode aapalike kummulaga Yoani, lakini aayogwipe bandu kwa mwanjaa bau'bi'li panga Yoani aai nnondoli wa Nnu'ngu'.

⁶ Lisu'ba lya si'li'ku'si'li'ku' yo belekwa kwa Helode, biti wa Helodia aatiina nnu'ngi' ya ageni. Helode aatikunapusikya,

⁷ ata ngammakia kwa kilapo aywo mwi'nja panga alu'a kumpeya kili'be sosoti saalu'a kunnu'ba.

⁸ Naywembe ku'no kasopelwa na mau' bake, ngalu'ba, “Papanopano unipei ntwe wa Yoani Ywabatisage mukyani.”

⁹ Nkulungwa aatinyopa, lakini kwa mwanjaa ya si'lu' kilapo saalapike nnu'ngi' ya ageni ba pasi'li'ku'si'li'ku', ngaamulisa apeyelwe.

¹⁰ Bai, Helode ngantuma mundu kunyumba ya atabilwe ankate ntwe Yoani.

¹¹ Ntwe wa Yoani ngauletelwa mukyani, ngabampeya yu'lu' mwi'nja, naywembe ngaapelekyu mau' bake.

¹² Banamasi' ba Yoani ngabaisa, ngabautola ntwi wake na kuusika. Bu'kapo ngabayenda kumpeya Yesu abali yo.

Yesu apeya kilyo bandu elupu tano no pi'ti'li'ki'ya

(Mal 6:30-44, Luk 9:10-17, Yoa 6:1-14)

¹³ Yesu paayu'wine abali yo, aabu'i pandu palu' kwa ngalaba yenda pandu pakiyi'yi'. Lakini

bandu baapatike abali, ngabanki'ngama kwa magu'lu' bu'ka kumisengo.

¹⁴ Yesu paaulwike bai kumbwani, aalibweni lipi'nga liku'lu' lya bandu, aabi'ki kiya, ngaatepwa atamwe babe.

¹⁵ Pakwabile kitamwiyo, banamasi' bake baatikunyendelya ngabammakia, "Pandu pano palupu'ngu'ti', na lisu'ba lipilile. Walage bandu li'nga bayende kumisengo bakaipi'mi ilyo."

¹⁶ Yesu ngaayangwa, "Ipalikwali bayende, mwapeyange mwenga ilyo."

¹⁷ Lakini bembe ngabannyangwa, "Tubile nago makati matano, na omba abi'li' bai."

¹⁸ Yesu ngaabakia, "Munileti pano."

¹⁹ Ngaamulisa bandu batamange mumanyei. Bu'kapo Yesu ngagatola galu' makati matano na omba abi'li', ngalola kunani na kunsukulu Nnu'ngu'. Bu'kapo ngagametwa galu' makati, ngaapeya banamasi' bake, nabembe ngabapeya bandu.

²⁰ Bandu boti ngabalya no yukuta. Bu'kapo banamasi' ngabakongwa yakulya yaigile, batwi'li'ye itu'ndu' ku'mi na ibi'li'.

²¹ Mayumu ga bandu babaalile baai analu'me mitumbi 5,000, pangali balangilya alwawa na bana.

Yesu atyanga panani ya masi'

(Mal 6:45-52, Yoa 6:15-21)

²² Bai, Yesu paabile kailaga ipi'nga ya bandu, ngaamulisa banamasi' bake bau'bu'ke ngalaba, bannongoli kwiyi' ya litanda liku'lu'.

23 Bu'ka pa kwalaga bandu, aau'bu'ki kuk-itu'mbi' kisake salya. Payaabile kitamwiyo, akwo ywembe abile kisake,

24 na apo ngalaba yabile iikite pakatikati ya litanda liku'lu' kaiku'mbu'lwa na mabi'mbi' kwa mwanjaa nsunga wapitike nnu'ngi' yake.

25 Kungu'ku', Yesu aayendeli banamasi' bake katyanga panani ya masi'.

26 Banamasi' bake pabaamweni katyanga panani ya masi', baatiyogopa muno ngababaya, "Nga lyoka!" Ngabakemelya kwo yogopa.

27 Popopo Yesu ngaabakia, "Muliye, nga nenga. Kanemuyogope!"

28 Petili ngammakia, "Bwana, manaitei kakape nga wenga uniamulise nise kasako kanityanga panani ya masi'."

29 Yesu ngabaya, "Aya, isa." Petili ngauluka bu'ka mungalaba, katyanga panani ya masi' kannyendelya Yesu.

30 Lakini paauyu'wine wu'lu' nsunga, aatiyogopa, ngatumbwa swikya no li'la kwa lilobe kabaya, "Bwana, unikosopoli!"

31 Apo, Yesu ngagoloya luboko lwake, ngaankamwa na kummakia, "Wenga wamwene imani njene! Mwanjaa namani uba na kyukala?"

32 Na boti abi'li' pabaau'bwike mungalaba, nsunga ngaukotoka.

33 Boti babaabile mu'lu' mungalaba baankilikiti Yesu, kababaya, "Kakape wenga ngawa Mwana wa Nnu'ngu'."

*Yesu antepwa ntamwe ku Genesaleti
(Mal 6:53-56)*

³⁴ Pabaalokite litanda liku'lu', ngabaika kunni'ma wa Genesaleti.

³⁵ Bandu ba akwo pabankwipwile, ngabayaulya abali yo pandu poti. Bai, ngabannetya Yesu atamwe boti,

³⁶ ngabannu'ba aayi'ki'ti'ye kunywa mpindo wa ngu'bo yake bai. Nabembe babankunywile baatiyu'yu'ki'lwa.

15

Mapokyo ga kiu'ku'lu' (Mal 7:1-13)

¹ Bu'kapo Mafalisayo na balimu ba salya bu'ka ku Yelusalemu, ngabannyendelya Yesu na kunaluya,

² “Mbona banamasi' bako bati'kwana mimu ya api'ndo bitu? Kwa mwanjaa pabatumbwa lya bauluwali moko!”

³ Yesu ngaayangwa, “Mboni mwenga muti'kwana salya ya Nnu'ngu' kwa kitumbu so koleya mimu yinu?

⁴ Kwa mwanjaa Nnu'ngu' aabaite, ‘Waisimu tati' bako na mau' bako,’ na, ‘Ywaapwiwa tati' bake au mau' bake, ipalikwa abulagilwe.’

⁵ Lakini mwenga mubaya, ‘Munisami, niwesali kunnyangatia mwa abelei bangu', kwa mwanjaa naabi'i nyalili ya kumpeya Nnu'ngu' yi'lu' yani-palage kumpeya mwenga.’

⁶ Kwa nyo ipalikwali kai' kwaisimu abelei bake! Amo ngamwa mulisalawa liyi'gi'yo lya Nnu'ngu' kwo koleya mimu yinu mwabene.

⁷ Mwenga mwa anapiki! Ulondoli wa Nnondoli wa Nnu'ngu' Isaya waai wa kakape bu'kana na mwenga, paabaite panga,

⁸ 'Bandu ba baniisimu pankano bai, lakini mummyoyo yabe babile kuutalu na-nenga.

⁹ Kunikilikitya kwabe kupwaikali, kwa mwanjaa mayi'gi'yo gabagayi'gana ga Nnu'ngu' li ila ga bandu bai.' "

*Makowe gagannyi'ya mundu usapu wa loo
(Mal 7:14-23)*

¹⁰ Yesu aalikemite li'lu' lipi'nga lya bandu, ngaabakia, "Mupi'kaniange na mugatange makowe ganipala kummakia!

¹¹ Kili'be sakiyingya munkano wa mundu kinsapuyali loo. Lakini si'lu' sakipita munkano wa mundu nga kinsapuya loo."

¹² Bu'kapo banamasi' ngabannyendelya, na kummakia, "Buli, utangite panga Mafalisayo baatiusika pabaayu'wine mayi'gi'yo gako?"

¹³ Ywembe ngaayangwa, "Kila ntombo waukotwike pandilwa na Tati' bangu' ba kunani waayokolelwa.

¹⁴ Mwaalekange! Bembe nga kimbulibuli, alongosi ba kimbulibuli. Na mbulibuli mana annongoya mbulibuli nnyine, boti abi'li' baatum-bukya mulyi'mbwa."

¹⁵ Petili ngabaya, "Utuawanikiye lukongo lwo lulombolya buli."

¹⁶ Yesu ngabaya, "Ata mwenga balo munatanga-li?"

17 Buli, munatangali panga kila sakiyingya munkano kiyenda mundumbo, bu'kapo kiyenda pita no tumbukya mulindi?

18 Lakini mayi'gi'yo gagapita munkano, gabu'ka mummyoyo na ago ngagagasapuya loo ya mundu.

19 Mwanjaa mummyoyo ngamupita maganiyo manyatau, ubulagi, upege, ugoni, bwii, ubu'su' na matukano.

20 Ago nga makowe gakunnyi'ya mundu usapu wa loo. Lakini lya wangali uluwa moko kunnyi'yali mundu usapu wa loo."

Imani ya mau' yumo
(Mal 7:24-30)

21 Yesu aabu'i pandu po ngayenda munni'ma wa ku Tilo na Sidoni.

22 Bai, mau' yumo Nkanaani wa nni'ma wo aatiisa no tu'ndu'bi'ya lilobe kabaya, "Bwana, Mwana wa Daudi, umbi'ki kiya! Biti wangu' aauiyilwa na moka."

23 Lakini Yesu annyangwili. Banamasi' bake ngabannyendelya na kummakia, "Ummakie ayende kasake kwa mwanjaa atuki'ngama ku'no kapanga ndu'ti."

24 Yesu ngayangwa, "Nitumilweli kwa bandu bi'ngi', ila kwa bandu ba Isilaili babaaobite kati ngondolo."

25 Apo aywo mau' ngaisa, ngaankilikitya, kabaya, "Bwana, uniyangatiye."

26 Yesu ngannyangwa, "Inogelelyali tola kilyo sa bana na kwataikulya mapwa."

²⁷ Aywo mau' ngayangwa, “Kakape, Bwana, lakini ata mapwa balya mbolotya yabapoloya mabwana babe.”

²⁸ Apo Yesu ngannyangwa, “Mau', imani yinu ngu'lu! Bai, mupangilwe kati mwamupala.” Yu'lu' mwi'nja ngayu'yu'ki'lwa saa yi'yi'lu'yi'lu'.

Yesu aatepwa bandu bambone

²⁹ Yesu paabu'i po aayi'i mbwega ya litanda-liku'lu' lya Galilaya, ngau'bu'ka kukitu'mbi' no tama kwo.

³⁰ Bandu baingi ngabamwisilya kabaaleta ale-mau kati kimbilibuli, itewe, mabubu na bi'ngi' baingi babaabile atamwe. Ngabaabi'ka nnu'ngi'yake, Yesu ngaatepwa.

³¹ Lipi'nga li'lu' lya bandu lyaatisangala muno, palyaabweni mabubu kabalongela, babaabile alemala baai akoti, itewe kabatyanga na kimbulibuli kabalola, bandu ngabannumba Nnu'ngu'wa Isilaili.

Yesu apeya kilyo bandu elupu nsepe
(Mal 8:1-10)

³² Yesu aakemite banamasi' bake, ngabaya, “Naabi'kya kiya aba bandu, kwa mwanjaa babile nanenga kwa masu'ba gatatu na ntu'pu' kilyo. Nipendili kwaleka babu'ke wangali lya baakane induka mudi'la.”

³³ Banamasi' ngabammakia, “Pano tubile palupu'ngu'ti', tulu'a pata kwaku' kilyo sa kwali'ngana bandu bambone kati ba?”

³⁴ Yesu ngaalaluya, “Mubile na makati gali'nga?” Ngabannyangwa, “Tubile na makati saba na omba asene bai.”

³⁵ Bai, Yesu ngaamulisa bandu batame pai'.

³⁶ Bu'kapo ngagatola galu' makati saba na balu' omba, ngaansukulu Nnu'ngu', ngagametwa, ngaapeya banamasi', nabembe ngabaabagana bandu.

³⁷ Boti baatilya no yukuta. Bu'kapo banamasi' ngabakongwa makombo, ngabatwi'li'ya itu'ndu' saba.

³⁸ Abo babaalile baai analu'me elupu nsese wangali balangilya alwawa na bana.

³⁹ Bai, Yesu bu'ka pa kwalaga bandu, ngau'bu'ka ngalaba, yenda lwingo lwa Magadani.

16

Bandu bapala myanju

(Mal 8:11-13, Luk 12:54-56)

¹ Mafalisayo na Masadukayo bannyendeli Yesu kwa kumpaya, ngabannu'ba alaye mwanju wabu'ka kunani.

² Lakini Yesu ngaayangwa, “Paiika saa ya kitamwiyo, pamukubona kunani kuku'ngu'lwike, mwenga mubaya panga pamalau' yake kwasa kuku'ngu'lwike.

³ Na kindai' pamukubona kunani gai maunde mapili, mubaya panga ula alu'a nia. Mumanyi kugatanga maunde, lakini mukombwali kugatanga makowe ga nsimu gu'no.

⁴ Bandu ba lubelekwo lwaakau na lwalukotwike u'bi'li'ka kwa Nnu'ngu' bapala balayilwe mwanju. Lakini balayilwali mwanju wowoti ila mwanju wa nnondoli Yona.” Bai, ngaaleka no bu'ka.

*Ulu'u wa Mafalisayo na Masadukayo
(Mal 8:14-21)*

⁵ Banamasi' bake pabaalokile liyi' lyenebi'li' lya litanda liku'lu', ngabaku'mbu'kya panga balibalile pu'twa makati.

⁶ Yesu ngaabakia, “Mutame minyo na mwili'ndi'le na ulu'u wa Mafalisayo na Masadukayo!”

⁷ Lakini banamasi' bake ngabalaluyana bene na bene kababaya, “Abaya nyo kwa mwanjaa tupu'twili makati.”

⁸ Yesu ataangite mwabaganiyage ngaabakia, “Mwenga mwabandu mwabene imani njene! Mboni mulongelya abali yo kotoka baa na makati?

⁹ Buli, munatangali wala ku'mbu'kya palu' bandu elupu tano pabaayukwite makati matano? Mwatwi'liye itu'ndu' ili'nga ya makombo?

¹⁰ Au galu' makati saba gabaabaganilwe bandu elupu nsepe, buli mwakongwi itu'ndu' ili'nga ya makombo?

¹¹ Mboni mutangali panga nilongelyageli bu'kana na makati? Mwili'ndi'le na ulu'u wa Mafalisayo na Masadukayo!”

¹² Apo banamasi' ngabakwipwa panga aabakiye baili'ndi'le, kwenda kwa ulu'u wa makati li, ila kwa mayi'gano ga Mafalisayo na Masadukayo.

*Petili ayi'ki'tya panga Yesu nga Mwana wa
Nnu'ngu'
(Mal 8:27-30, Luk 9:18-21)*

13 Yesu paaikite lwingo lwa Kaisalia Filipi, ngaalaluya banamasi' bake, "Bandu babaya Mwana wa Mundu nga nyai?"

14 Ngabannyangwa, "Bi'ngi' babaya panga Yoani Ywabatisage, bi'ngi' Elia, bi'ngi' Yelemia au yumo ywa alondoli bi'ngi'."

15 Yesu ngaalaluya, "Na mwenga mubaya nenga nanyai?"

16 Simoni Petili ngayangwa, "Wenga nga wa Kilisitu, Mwana wa Nnu'ngu' ywabile nkoti."

17 Yesu ngabaya, "Nantali wenga wa Simoni mwana wa Yona, kwa mwanjaa ntu'pu' mundu ywoywoti ywakutakulile likowe li'no, ila Tati' bangu' ba kunani.

18 Nanenga nikubakia panga wenga wa Petili nga wa mpi'mbi', na panani ya mpi'mbi' gu' nalu'a lisenga kanisa lyangu', wala makakala ga kiwo gaalikombwali.

19 Naakupeya punguo ya Ukulungwa wa Kunani. Kila sawakiyigala padunia sayigalilwa kai' kunani, na kila sawakiyu'gu'lya padunia sayu'gu'li'lwa kai' kunani."

20 Bu'kapo ngaaking'indya banamasi' bake, kane bammakie mundu ywoywoti panga ywembe nga Kilisitu.

Yesu alongelya ngu'su'mbu' na kiwo sake

21 Tangu' nsimu wo, Yesu aatumbwi kwabakia banamasi' bake mpu'la panga ipalikwa ayende ku Yelusalemu na akwo akapate ngu'su'mbu' yayaapangilwa na api'ndo, api'ndo ba dini na balimu ba salya na kwo aabulagilwa na lisu'ba lyenetatu aayu'yi'lwa.

²² Apo Petili ngaampeleka pambwega na kunkwi'li'ka, “Bwana, kaneibe nyo! Likowe li' lyakupityali!”

²³ Lakini Yesu ngagalambuka na kummakia Petili, “Ubu'ke nnu'ngi' yangu' wenga wa Ibil-isi! Wenga ngawa kiku'bala sangu'. Uganiali gagabu'ka kwa Nnu'ngu' ila ga kimundu!”

²⁴ Bu'kapo Yesu ngaabakia banamasi' bake, “Mundu ywoywoti mana kapala panga mpwasi wangu', ipalikwa aikane mwene, apu'twe nsalaba wake, aniki'ngame.

²⁵ Kwa mwanjaa mundu ywapala kuukosopolya bwu'mi wake mwene auobeya, lakini mundu ywauobeya bwu'mi wake kwa kitumbu sa nenga aaupata.

²⁶ Lakini mundu ywauobeya bwu'mi wake kwa kitumbu sa nenga aaupata. Au mundu aapata ki'li' mana aaupata utayili woti wa padunia lakini aobiye bwu'mi wake? Ntu'pu' kili'be sowesa yangangana na bwu'mi wake.

²⁷ Mwanjaa Mwana wa Mundu aaisa muutukupu wa Tati' bake pamope na malaika bake, apo ngalu'a kunni'pa kila mundu bu'kana na yendo yake.

²⁸ Kakape nimmakianga, bi'ngi' babile panopano baawaali wangali kummona Mwana wa Mundu kaisa muukulungwa wake.”

17

*Galambuka kwa Yesu
(Mal 9:2-13, Luk 9:28-36)*

¹ Pagaapite masu'ba sita bu'ka pa likowe li' Yesu aatweti Petili, Yakobi na Yoani nnunawe, ngayenda nabo panani ya kitu'mbi' kilaso, na kwo baabile kisabe.

² Akwo, Yesu ngagalambuka ywoti nnu'ngi' yabe, kuminyo yake ngakung'alang'atya kati lisu'ba na iwalo yake ngaipanga uu kati bweya.

³ Popopo Musa na Elia ngabaapitya, ngababaa kabalongela nakwe.

⁴ Apo Petili ngammakia Yesu, “Bwana, inogelelile tube pano! Mana upendile naasenga isewe itatu, simo sako, simo sa Musa na simo sa Elia.”

⁵ Paabile balo kalongela ago, lyunde lyu ngalyawi'ki'lya, na lilobe ngaliyu'wanika bu'ka mulyunde lyo, “Aywo nga Mwana wangu' ywanimpindle, ywaninogelelile. Mupi'kaniange!”

⁶ Banamasi' pabaayu'wine nyo, baatu'i pai' wakukama, ngabayogopa muno.

⁷ Lakini Yesu ngaayendelya na kwakunywa, kabaya, “Muyi'mange, kanemuyogope!”

⁸ Pabaloi kunani baamwenili mundu ywi'ngi' ila Yesu kisake.

⁹ Pabaabile kabaelya kukitu'mbi', Yesu ngaaking'indya, “Kanemummakie mundu makowe gamugabweni mpaka Mwana wa Mundu paayu'yi'lwa bu'ka kuuwi'li.”

¹⁰ Bu'kapo banamasi' ngabannaluya, “Mboni balimu ba salya babaya panga Kilisitu abile balo isa alongolya wi'ti' Elia?”

¹¹ Yesu ngaayangwa, “Kakape, ipalikwa wi'ti' buya Elia li'nga bi'ka wiso makowe goti.

¹² Lakini nimmakianga, Elia aisile nabembe baankwipwili, ila baampangi mwabaapendile. Mwana wa Mundu aaku'su'mbu'lwa nyinyonyo na bandu babalu'balu'."

¹³ Apo banamasi' ngabakwipwa panga aai kaabakia abali ya Yoani Ywabatisage.

*Yesu antepwa mwana mwene moka
(Mal 9:14-29, Luk 9:37-43)*

¹⁴ Pabaikite palu' pa lipi'nga lya bandu, mundu yumo aannyendeli Yesu, ngakilikita nnu'ngi' yake,

¹⁵ ngabaya, "Bwana, ummi'ki kiya mwana wangu! Mwanjaa aminya kyundaunda, na utamwe wo wendakunku'su'mbwa muno, ywembe atu'mbu'kyatu'mbu'kya pamwoto au mumasi'.

¹⁶ Naatikunneta kwa banamasi' bako, lakini baakombwili kuntepwa."

¹⁷ Yesu ngayangwa, "Mwenga mwa lubelekwo lulau na lwangali u'bi'lya! Nilu'a tama na mwenga na kunkomeya mpaka pakubawi? Unete mwana wako pano."

¹⁸ Bai, Yesu ngankalipya aywo moka, naywembe ngammu'ka na yu'lu' mwana, ngayu'yu'ki'lwa saa yi'yi'lu'yi'lu'.

¹⁹ Bu'kapo banamasi' ngabannyendelya Yesu paakisake, ngabannaluya, "Kwa mwanjaa buli twenga tukombwili kummi'nga yu'lu' moka?"

²⁰ Yesu ngaayangwa, "Kwa kitumbu sa imani yinu njene. Nimmakianga kakape, mana mwabaa na imani njene ata kati mbeyu ya nkongo wa aladali, mwaakombwa kukibakia kitu'mbi' si', 'Bu'ka pano uyende palu', nasembe

kilu'e yenda. Ntu'pu' kili'be sosoti sasaakotoka kombolwa kasinu.”

Yesu alongelya kai' bu'kana na kiwo na uyu'ki wake

(Mal 9:30-32, Luk 9:43-45)

²² Banamasi' pabaabile pamope akwo Galilaya, Yesu aatikwabakia, “Mwana wa Mundu alu'a kamukiyilwa mmoko ga bandu,

²³ nabembe baamulaga, lakini lisu'ba lyenetatu ayu'yi'lwa.” Banamasi' baatinyopa muno.

Li'pa koli ya nyumba ya Nnu'ngu'

²⁴ Pabaaikite Kapernaumu, bandu babakongwa koli ya nyumba ya Nnu'ngu' bannyendeli Petili ngabannaluya, “Buli, mwalimu winu endali'paga koli?”

²⁵ Petili ngayangwa “Elo, endali'paga.” Bai Petili paayingi nnyumba abi balo analongelali, Yesu ngannaluya, “Simoni, wenga wibona buli? Akulungwa ba dunia bakongwa koli bu'ka kwa kinyai? Kwa benekaya au kwa ageni?”

²⁶ Petili ngayangwa, “Bu'ka kwa ageni.” Yesu ngammakia, “Aya kumbe, benekaya bapalikwali.

²⁷ Lakini li'nga kanetwausi, uyende kuli-tanda liku'lu' ukataikuli ndowana, wantole omba ywaalongolya kola, waumukwe nkano wake, na nkati waikolya mbanje ya koli. Waitole ukali'pe kwa twenga twabi'li.”

18

Nyai ywabile nku'lu'?

(Mal 9:33-37, Luk 9:46-48)

¹ Nsimu gu'lu' banamasi' bannyendeli Yesu, ngabannaluya, “Nyai ywabile nku'lu' muno muukulungwa wa kunani?”

² Yesu ngaankema mwana yumo, ngaan-nyi'mi'ka pakatikati yabe,

³ ngabaya, “Kakape nimmakianga, mana mukotwike galambuka no baa kati bana, mway-ingyali katu muukulungwa wa kunani.

⁴ Ywoywoti ywaiuluya kati mwana yu', aywo ngaywaalu'a panga nku'lu' muukulungwa wa kunani.

⁵ Ywoywoti ywampokya mwana nnangu'ta kati yu' kwa lina lyangu', anipokya nenga.”

Iku'balo

(Mal 9:42-48, Luk 17:1-2)

⁶ “Ywoywoti ywaalu'a kumpanga yumo ywa bandu babaniu'bi'lya kati mwana apange sambi, yapanga nantali kuntabya liwe lya lwaga paingo na kuntumbukiya mubaali. ⁷ Mwakibona mwenga mwabandu ba pa dunia yi'no kwa kitumbu so panga makowe gagapangya bandu bapange sambi.

⁸ “Manaitai luboko au lugu'lu' ngalukupanga upange sambi, ulukate na kulutaikulya kuutalu na wenga. Nantali uyingi muukoto wangi luboko au lugu'lu' kuliko kukutaikulya mumwoto wangayomoka ubile nago moko na magu'lu.

⁹ Na liyo lyako mana likupangite upange sambi, uliyokwe na kulitaikulya kuutalu na wenga. Nantali yako uyingi muukoto ubile na

liyo limo, kulikoni taikulwa mumwoto wangay-omoka ubile na minyo gabi'li'."

Lukongo lwa ngondolo ywaobite

¹⁰ "Mwili'ndi'le! Kane munsalawe yumo ywa bana asene ba. Nimmakianga, malaika babe akwo kunani babile nnu'ngi' ya Tati' bangu' masu'ba goti.

¹¹ Kwa mwanjaa Mwana wa Mundu aaisi kwakosopolya babaobite.

¹² Buli? Mundu mana abile na ngondolo mya yimo, na mana amwobiye yumo apanga buli? Aaleka balu' tisini na tisa kukitu'mbi' no yenda kumpala yu'lu' yumo ywaaobite?

¹³ Mana ampatike, kakape nimmakianga ampulaikya ywo kuliko balu' tisini na tisa babile nabo.

¹⁴ Na nyinyonyo, Tati' binu ba kunani bapendili ata yumo ywa bana asene ba aobe."

Bi'kana wisowiso

¹⁵ "Nnongogo mana akukosile, unnyendeli ukankwi'li'ke mubile kisinu. Mana akuyu'wine wapanga umpatike nnongo wako.

¹⁶ Mana akani kukuyu'wa, untole mundu yumo au abi'li' pamope na wenga, li'nga 'Kwa ukong'ondeli wa bandu abi'li' au atatu kila iku'balo yabi'ki'lwa wiso,' kati mwagabaya Maandiko Mapeleteu.

¹⁷ Mana akotwike kwayu'wa bo, ulibakiye kanisa. Na mana aaliyu'wali kanisa, na abe kwinu kati bandu bangali kuntanga Nnu'ngu' na alonga koli."

Kanikiya no yi'ki'ti'a

¹⁸ “Kakape nimmakianga, lyolyoti lyamwal-itaba padunia lyapanga litabilwe kunani, na lyolyoti lyamwaliyu'gu'lya padunia lyapanga liyu'gu'lilwe kunani.

¹⁹ Kai' nimmakianga panga, abi'li' nkati yinu mana bayi'ki'tyaniye lu'ba likowe lyolyoti pano padunia, Tati' bangu' ba kunani baalu'a kumpangya likowe lyo.

²⁰ Kwa mwanjaa popoti palu' pabakongolekana bandu abi'li' au atatu kwa lina lyangu', nenga nibile pakati yabe.”

Lukongo lwa ntumisi ywangasamya

²¹ Bu'kapo Petili ngannyendelya Yesu na kunaluya, “Buli, nnongo wangu' mana anikosile ninsami pali'nga? Mala saba yendali'ngana?”

²² Yesu ngaanyangwa, “Nibayali mala saba bai, ila, ata saba mala sabini.

²³ Kwa nyo, Ukulungwa wa Kunani ulandana na nkulungwa yumo ywaapalike kabwa isabu ya maleni ga atumisi bake.

²⁴ Paatumbwi kabwa bai, ngaletelwa mundu yumo ywaabile na leni liku'lu' muno lyosindwa mundu kulili'pa.

²⁵ Mundu ywo abileli na sosoti so li'pa, kwa nyo bwana wake aamulise api'mi'yi'lwe ywembe, nnyumbowe, bana bake na ili'be yoti yaabile nayo, li'nga lili'pi'lwe leni lyo.

²⁶ Bai ntumisi ywo ngakilikita nnu'ngi' yake kabaya, 'Nilu'ba unikomeye nanenga nalu'a kuli'pa lileni lyoti.'

²⁷ Yu'lu' bwana ngaammi'kya kiya, kunsamya li'lu' leni na kunneka ayende kasake.

²⁸ “Lakini ntumisi ywo ngabu'ka na kunkolya yumo ywa atumisi aine ywaannongage lileni lisene. Ngammoywa na kuntangya paingo kabaya, ‘Uli'pe leni lyako!’

²⁹ Aywo ntumisi nyine ngakilikita na kunnu'ba kabaya, ‘Nikulu'ba unikomeye nanenga nalu'a kuli'pa.’

³⁰ Lakini ywembe ayi'ki'tili, ila aammi'kite munyumba ya atabilwe mpaka palu' paali'pa li'lu' leni.

³¹ “Bai, atumisi aine pabalibweni likowe lyo, baatiku'ku'li'ka muno, ngabayenda kummakia bwana wabe bu'kana na makowe go gagapitike.

³² Apo, yu'lu' bwana aatikunkema aywo ntumisi, ngaammakia, ‘Wenga wantumisi nnau muno! Waatinilu'ba, nanenga nganikusamya leni lyako lyoti.

³³ Buli yali'nganili na wenga kummi'kya kiya ntumisi nnyino kati mwanikubi'ki kiya nenga?’

³⁴ “Bai, bwana ywo aatiusika muno, ngaampeleka kwa asikali aywo ntumisi apwatilwe mpaka paali'pa leni lyoti.

³⁵ Na Tati' bangu' ba kunani baampangyanga nyinyonyo, manaitei yumo nkati yinu, ansamyali nnongowe kwa mwoyo wake woti.”

19

*Bu'kana na talaka
(Mal 10:1-12)*

¹ Yesu paayomwi longela ago, aabu'i ku Galilaya yenda lwingo lwa ku Yudea kwiyi' ya libi'ndi' lya Yordani.

² Bandu baingi baatikunki'ngama kwo, nay-wembe ngaatepwa.

³ Bi'ngi' ba Mafalisayo baatikumwisilya, ngabannaluya kwa kumpi'ndi'ka, “Buli yendayi'ki'ti'lwa mundu kumpeya talaka nnyumbowe kwa kitumbu sosoti?”

⁴ Yesu ngaayangwa, “Buli, munasomali mu Maandiko Mapeleteu panga Nnu'ngu' ywaamumbite mundu bu'ka kwai'mbu', aampangite nnalu'me na nnwawa,

⁵ ngabaya, ‘Kwa kitumbu si' nnalu'me alu'a kwaleka tati' bake na mau' bake no lu'mbana na nnyumbowe, na abo abi'li' baapanga yi'ga yimo?’

⁶ Kwa nyo, bembe abi'li' li kai', ila yi'ga yimo. Bai, sakilu'mbaniye Nnu'ngu', mundu kane alekanganiye.”

⁷ Lakini bembe ngabannaluya, “Tumbwe lelo mwanjaa buli Musa aamulise panga nnwawa apeyelwe talaka no lekelwa?”

⁸ Yesu ngaayangwa, “Musa aannyi'ki'tiye kwaleka akinayumbo binu kwa kitumbu sa un-onopau wa myoyo yinu. Lakini bu'ka kwai'mbu' yaabileli nyo.

⁹ Nanenga nimmakianga, ywoywoti ywaalu'a kunneka nnyumbowe, ila kwa mwanjaa ya up-ege, no kobeka nnwawa ywi'ngi' apanga ugoni.”

¹⁰ Banamasi' bake ngabammakia, “Mana ipan-gite makowe ga nnalu'me na nnyumbowe nga nyo, nantali kotoka kobeka.”

¹¹ Yesu ngaabakia, “Boti li babakombwa kulipokya liyi'gi'yo li', ila balu' bai babayaliwite na Nnu'ngu'.

¹² Kwa mwanjaa kubile na itumbu yambone yo kotoka kobeka. Bi'ngi' kwa mwanjaa babelekwi awaambende, bi'ngi' bapangilwe na bandu babe awaambende, na bi'ngi' baamwile kobekali kwa kitumbu sa Ukulungwa wa Kunani. Ywakombwa kulipokya liyi'gi'yo li'no, alipoki.”

Yesu endakwayalya bana anangu'ta

¹³ Bu'kapo bandu ngabannetya Yesu bana anangu'ta li'nga aabi'ki moko na kwalu'bya. Lakini banamasi' bake ngabaakalipya.

¹⁴ Yesu ngabaya, “Mwaleke abo bana baise kasangu', wala kanemwakanikiye, kwa mwanjaa Ukulungwa wa Kunani ngawa bandu bababile kati bana ba.”

¹⁵ Bai, ngaabi'ky'a moko, bu'kapo ngabu'ka pandu po.

Mwinsembe tayili

(Mal 10:17-31, Luk 18:18-30)

¹⁶ Mundu yumo aamwisili Yesu, ngaannaluya, “Mwalimu, nipange kili'be saku' kinogau li'nga niupate ukoto wangayomoka?”

¹⁷ Yesu ngammakia, “Mboni unilaluya bu'kana na likowe linogau? Yumo bai ywabile nnogau. Mana kaupala yingya muukoto wangayomoka, wikamwe amuli ya Nnu'ngu'.”

¹⁸ Yu'lu' mundu ngaannaluya, “Amuli yaku'?” Yesu ngabaya, “Kaneubulage, kaneupange up-ege, kaneuyibe, kaneukong'ondeli ubu'su',

19 waisimu tati' bako na mau' bako, na umpende ywapapipi yako kati mwawipenda wamwene.”

20 Aywo mwinsembe ngammakia, “Ago goti nigakamwile, nipu'ngu'kilwe muno na ki'li?”

21 Yesu ngammakia, “Mana upendi panga wantimya, uyende ukapi'mi'ye mali yako, ela yo waapei aki'ba, nawenga wabaa na amana kunani, bu'kapo uniki'ngame”.

22 Aywo mwinsembe paayu'wine ago aayi'i kasake abile kanyopa kwa mwanjaa abile na mali yambone.

23 Yesu ngaabakia banamasi' bake, “Kakape nimmakianga, yapanga nonopa kwa tayili yingya muukulungwa wa kunani.

24 Kai' nimmakianga, yapanga kwani ngamia pi'ta pa lipoyo lya singano kuliko tayili yingya muukulungwa wa Nnu'ngu'.”

25 Balu' banamasi' pabayu'wine go baatisangala, ngabannaluya, “Nyai lelo ywakombwa kosopolelwa?”

26 Yesu ngaalola, ngabaya, “Kwa mundu likowe li' liwesekanikali, lakini kwa Nnu'ngu' makowe goti gendawesekana.”

27 Bu'kapo Petili ngabaya, “Na twenga buli? Tugalei goti kukuki'ngama wenga, twaapata ki'li?”

28 Yesu ngaabakia, “Kakape nimmakianga, Mwana wa Mundu paalu'a tama pakiti'gu' sake kitukupu sa lenji mudunia yayambi', mwenga mwamuniki'ngime mwaatama mwiiti'gu' ku'mi na ibi'li' kamwiukumu ngolo ku'mi na ibi'li' ya Isilaili.

²⁹ Na kila mundu ywailei nyumba yake, mwa-sawe, nnu'mbu'we, tati', mau', bana, au migunda kwa kitumbu sa nenga aapokya mala mya no pi'ti'li'ki'a na aapata ukoto wangayomoka.

³⁰ Lakini baingi babalu'a baa alongoi baalu'a panga bansu'gu', na bansu'gu' bapanga alongoi."

20

Apangakasi ba munng'unda

¹ "Ukulungwa wa Kunani ulandana na mundu mwene nng'unda ywaabu'i kindai' putiputi yenda kwayi'mi'ka apangakasi munng'unda wake.

² Ngayi'ki'tyana nabo kwali'pa mbanje di-nali yimo kwa lisu'ba, bu'kapo ngaapeleka munng'unda wake.

³ Payikite saa itatu kindai', ngayenda kai' ku-soko, na kwakolya bandu bi'ngi' bayi'mi wangali panga kasi.

⁴ Ngaabakia, 'Namwenga, muyendange mukapange kasi munng'unda wangu', nanenga naalu'a kunni'pa aki yinu.'

⁵ Bai ngabayenda. Mwene nng'unda ngabu'ka kai' musaa sita, na saa tisa kai' ngapanga nyiny-onyo.

⁶ Ata musaa ku'mi na moja kitamwiyo, ngabu'ka kai', ngaakolya bi'ngi' balo bayi'mi pa-soko wangali kasi. Ngaalaluya, 'Mboni muiyimi pano muntwekati yoti yi'no wangali panga kasi?'

⁷ Ngabannyangwa, 'Kwa mwanjaa ntu'pu' mundu ywakutupeya kasi.' Naywembe ngaabakia, 'Na mwenga muyende mukapange kasi munng'unda wangu'.'

⁸ “Pakupilile, aywo mwene nng'unda ammakie mmi'ki wa mabi'ko gake, ‘Waakeme apangakasi na wali'pe nkwiso wabe. Utumbuli kwakema balu' ba kuundi'la, na uyomoli kwa balu' bawaa-longoli kwayi'mi'ka.’

⁹ Bai, ngabaisa balu' babaapeyilwe kasi musaa ku'mi na moja kitamwiyo, ngabapokya kila mundu mbanje dinali yimo.

¹⁰ Balu' alongoi pabaikite, bakitage bapala peyelwa paku'lu', lakini nabembe baapeyilwe kila mundu dinali yimo.

¹¹ Pabapoki mbanje yabe, ngabatumbwa kunku'ku'li'kya yu'lu' mwene nng'unda,

¹² ngababaya, ‘Aba bandu babakemilwe kukasi nsu'gu' yitu bapangite kasi kwa lisaa limo bai, nawenga wali'pite nsawani na twenga twatukomeyite tabu na lilumu lyoti lya muntwekati?’

¹³ “Apo yu'lu' bwana ngannyangwa yumo ywabe, ‘Mbwiga, nakubonelali! Buli twayi'ki'tyanieli kukuli'pa dinali yimo?

¹⁴ Utole aki yako, uyende. Nipendi kumpeya ayu' ywaisi nsu'gu' yi'yi'lu'yi'lu' kati yanikupei wenga.

¹⁵ Buli, ntu'pu' aki yo tumya mali yangu' kati mwanipai? Au ubona bwigu kwa mwanjaa nenga na nnoga mwoyo?’ ”

¹⁶ Yesu ngayomolya kwo baya, “Kwa nyo, babaalu'a ba bansu'gu' baalu'a panga alongoi, na alongoi baalu'a panga bansu'gu'.”

Yesu alongela pampanda patatu bu'kana na

kiwo na uyu'ki wake

(Mal 10:32-34, Luk 18:31-34)

¹⁷ Yesu paabile mudi'la yenda ku Yelusalemu, ngaakema banamasi' bake ku'mi na abi'li' pak-isake, ngaabakia,

¹⁸ “Mupi'kani! Tuyenda ku Yelusalemu, na akwo Mwana wa Mundu alu'a kamukiyilwa kwa api'ndo ba dini na balimu ba salya, nabembe baalu'a kumuukumu kiwo.

¹⁹ Baalu'a kunkamukiya kwa bandu bangali Ayahudi li'nga asalangilwe, aku'mbu'lwe mik-wasu no bambilwa, lakini lisu'ba lyenetatu aalu'a yu'yi'lwa.”

Lu'ba kwa mau' bake Yakobi na Yoani

(Mal 10:35-45)

²⁰ Apo, mau' babe bana ba Zebedayo, baamwisili Yesu pamope na bana bake. Ngakilikita nnu'ngi' yake, na kunnu'ba kili'be.

²¹ Yesu ngannaluya, “Upala namani?” Aywo mau' ngammakia, “Sonde, wayi'ki'ti'ye bana bangu' ba batame, yumo kummalyo na ywi'ngi' kunki'ya, muukulungwa wako.”

²² Yesu ngayangwa, “Mwenga mulitangiteli lyamulilu'ba. Buli, mwendakombwa nnywelya nnobo wa ngu'su'mbu' wa naalu'a nnywelya nenga?” Ngabayangwa, “Twendakombwa.”

²³ Yesu ngaabakia, “Kakape mwaalu'a kombwa nywelya nnobo wanaalu'a nywelya nenga, lakini tama kummalyo au kunki'ya wangu', alyo lyengo lyangu'li. Ila Tati' bangu' babi'i wiso lipala lyo tama bandu bo baalu'a kwasawa.”

²⁴ Balu' banamasi' bi'ngi' ku'mi pabayu'wine go, ngabaausikya abo alongo abi'li'.

²⁵ Kwa nyo Yesu ngaakema na kwabakia, “Mutangite panga atawala ba bandu bangali Ayahudi batawala bandu babe kwa makakala, na api'ndo babe baalaya makakala gabe.

²⁶ Lakini kwinu mwenga, kaneibe nyo, ila ywapala panga nku'lu' nkati yinu, apalikwa abe ntumisi winu,

²⁷ na ywapala panga nnongoi nkati yinu, aapalikwa abe mmanda winu.

²⁸ Kwa mwanjaa Mwana wa Mundu aaisili li'nga tumikilwa, ila tumikia no pi'ya bwu'mi wake ube mali'po ga kwakombwa bandu baingi li'nga bakosopolelwe.”

Yesu aatepwa kimbilibuli abi'li'

(Mal 10:46-52, Luk 18:35-43)

²⁹ Yesu na banamasi' bake pabaabile kababu'ka ku kilambo sa Yeliko, lipi'nga liku'lu' lya bandu lyaatikunki'ngama.

³⁰ Bai, kwaai na kimbilibuli abi'li' baatami mbwega ya ndi'la, na pabayu'wine panga Yesu aabile kapi'ta ngabau'bu'ya lilobe, kababaya, “Bwana, Mwana wa Daudi, utubi'ki kiya!”

³¹ Li'lu' lipi'nga lya bandu ngalyaakalipya na kwabakia batame liki. Lakini bembe ngabayongeya u'bu'ya lilobe, kababaya, “Bwana, Mwana wa Daudi, utubi'ki kiya!”

³² Yesu ngayi'ma, kwakema na kwabakia, “Mupala nimpangi ki'li?”

³³ Ngabannyangwa, “Bwana, tulu'ba tepulwa minyo gitu.”

³⁴ Yesu ngaabi'kya kiya, na kwakunywa minyo gabe, saa yi'yi'lu'yi'lu' ngabalola, nabembe ngabanki'ngama.

21

*Yesu ayingya Yelusalemu kwo pulaika
(Mal 11:1-11, Luk 19:28-40, Yoa 12:12-19)*

¹ Yesu na banamasi' bake pabaabile kabaegelya ku Yelusalemu no ika Bethfage ku Kitu'mbi' sa Minjaituni, ngaatuma banamasi' bake abi'li',

² ngaabakia, "Muyende mpaka kukilambo sakibile nnu'ngi' yinu, pamutumbwa yingya bai, mukammona mbu'nda abile pamope na likinda lyake batabilwe. Mukaundwe na munileti pano'.

³ Mana mundu alu'a kunnaluya kitumbu, mwammakie, 'Bwana endakwapala,' naywembe popopo alu'a kunnyi'ki'ti'yangana."

⁴ Likowe li' lyaapangike li'nga galu' gagaabayilwe na nnondoli ywa Nnu'ngu' gatimi,

⁵ Mukibakie kilambo sa Sayuni,

"Linga, nkulungwa wako endaisa!
Ywembe ntu'lya na au'bwi'ke mbu'nda,
na mwana wa mbu'nda."

⁶ Kwa nyo, balu' banamasi' ngabapanga kati mwababakiyilwe.

⁷ Ngabanneta yu'lu' mbu'nda na mwana wake, ngabatandika magu'bo panani ya abo mbu'nda abi'li', na Yesu ngatama panani ya ngu'bo.

⁸ Lipi'nga liku'lu' lya bandu baatandike magu'bo gabe, na bi'ngi' baapalwi ndambi' ya mikongo no tandika musimbasinga.

⁹ Lipi'nga lya bandu babaalongolile na balu' babanki'ngime ngabau'bu'ya lilobe, kababaya,
"Lilumbo kwa Mwana wa Daudi!
Ayaliwite aywo ywaisa kwa lina lya Bwana!

Lilumbo kwa Nnu'ngu' kunani!"

10 Yesu paabile kayingya ku Yelusalemu, malango ga bandu pakilambo soti gaatiyelen-ganika, bandu ngabalaluyana, “Ayu' nga nyai?”

11 Kipi'nga sa bandu ngakibaya, “Ayu' nga nnondoli wa Nnu'ngu' Yesu, bu'ka Nasaleti kil-ambo sa ku Galilaya.”

Yesu aabi'nga babapanga nsuluso munyumba ya Nnu'ngu'

(Mal 11:15-19, Luk 19:45-48, Yoa 2:13-22)

12 Bai, Yesu ngayingya munyumba ya Nnu'ngu', ngaabi'ngya panja bandu babaabile kabapi'mi'ya no pi'ma ili'be munyumba ya Nnu'ngu', ngapi'li'ngwana mesa ya balu' babaabile kabapunja mbanje, na iti'gu' ya balu' babaabile kabapi'mi'ya ngunda.

13 Ngaabakia, “Iandikilwe mu Maandiko Mapeleteu, ‘Nyumba yangu’ yaakemelwa nyumba ya salilya,’ lakini mwenga muipanga ibe lipango lya apokonyoli.”

14 Kimbulibuli na alemau bi'ngi' ngabannyen-delya akwo kunyumba ya Nnu'ngu', nembe Yesu ngaatepwa.

15 Bai, api'ndo ba dini na balimu ba salya pabagabweni mangelongelo gaapangite Yesu, na bana pabaabile kabau'bu'ya malobe gabe mun-yumba ya Nnu'ngu', kababaya, “Lilumbo kwa Mwana wa Daudi,” ngabamusikya Yesu.

16 Kwa nyo ngabannaluya Yesu, “Buli, wendakugayu'wa gabagabaya bana?” Yesu ngayangwa, “Elo, nendayu'wa! Buli aga Maandiko munasomali?

‘Kwa mikano ya bana anangu'ta na bana ilekeleke,

wipatya lilumbo lyako.' "

¹⁷ Bai, ngaaleka no pitya panja ya kilambo yenda Betania, na akwo ngagonja.

Nkongo wa ntini wangali pambika

(Mal 11:12-14, 11:20-24)

¹⁸ Pammalau' yake kindai', Yesu paabile kaki'li'bu'kya ku Yelusalemu, ngaminya njala.

¹⁹ Ngaubona ntini gumo mbwega ya ndi'la, ngauyendelya, lakini aukoli ntu'pu' itunda, ila maakapi sika. Bai ngaubakia, "Katu kaneupambike kai' itunda!" Na papalu'palu' wu'lu' ntini ngauyu'ma.

²⁰ Banamasi' pabaubweni, ngabasangala kababaya, "Kwa mwanjaa namani ntini wu' uyu'mite kwa kiimuimu?"

²¹ Yesu ngaayangwa, "Kakape nimmakianga, mana mwapanga na imani wangali kyukala, mwawesa kai' kwo panga nya baili, ila ata mana mukibakie kitu'mbi' si', 'Yokoka ukaitumbukiye mubaali,' ilu'a pangika.

²² Na mana mubile na imani, sosoti samwaalu'a lu'ba kwa sala mwaalu'a pata."

Likowe bu'kana na makakala ga Yesu

(Mal 11:27-33, Luk 20:1-8)

²³ Yesu payingi munyumba ya Nnu'ngu', ai kayi'gana. Paabile kayi'gana, api'ndo ba dini na api'ndo ba bandu ngabannaluya, "Upanga makowe ga kwa makakala ga nyai? Na nyai ywakupeile makakala ga?"

²⁴ Yesu ngaayangwa, "Nanenga nilu'a kunaluya liswali limo, mana muniyangwile, bai na

nani naalu'a kummakia nipanga makowe ga kwa makakala ga nyai.

²⁵ Buli Yoani aapatike kwa nyai makakala go batisa? Buli gaabu'i kunani au kwa bandu?" Lakini ngabalaluyana bene na bene kababaya, "Mana tubaite, 'Gaabu'i kunani,' Alu'a tulaluya, 'Buli mboni mwaamwu'bi'lili?"

²⁶ Na mana tubaite, 'Gaabu'kite kwa bandu,' tuyogopa kipi'nga sa bandu, kwa mwanjaa boti bendayi'ki'tya panga Yoani nga nnondoli wa Nnu'ngu'."

²⁷ Bai ngabannyangwa, "Tutangiteli." Naywembe ngaabakia, "Nanenga nyinyonyo nimmakiali panga nipanga makowe ga kwa makakala gaku'.

Lukongo lwa bana abi'li'

²⁸ "Mwenga mwibona buli? Mundu yumo aai na bana abi'li'. Ngammakia yu'lu' mwana mmele, 'Mwana wangu', li'no uyende ukapange kasi munng'unda wa minjabibu.'

²⁹ Yu'lu' mwinsembe ngammakia, 'Niyendali!' Lakini bu'ka po ngagalambwa maganio gake, ngayenda panga.

³⁰ Bu'kapo yu'lu' tati' ngammakia mwana wake wenebi'li' nyinyonyo, naywembe ngayangwa, 'Eloo tati'!' Lakini aayi'ili.

³¹ Buli, ywaku' kati ya abi'li' ba ywapangite kati mwabapalage tati' babe?" Ngababaya, "Yu'lu' mwana mmele."

Bai, Yesu ngaabakia, "Kakape nimmakianga, alonga koli na apege baalu'a kunnongolya yingya muukulungwa wa Nnu'ngu'.

³² Kwa mwanjaa Yoani aaisi kasinu kunnaya ndi'la ya aki yo lama, lakini mwenga mwaamwu'bi'lili, ila alonga koli na apege baatikumwu'bi'lya. Lakini mwenga ata pamwaagabweni ago goti mwagalambwikeli no u'bi'lya."

*Lukongo lwa nng'unda wa minjabibu na nni'mi
(Mal 12:1-12, Luk 20:9-19)*

³³ Yesu ngabaya, "Mupi'kani lukongo lwi'ngi'. Mundu yumo mwene nyumba aali'mite nng'unda wa minjabibu, ngati'li'ti'ya lubi'go, no tengenesa pandu po komangya minjabibu li'nga ipiye divai, no senga kisewe. Bu'kapo ngaakolisa ali'mi, no yabwa mwanja wa kunni'ma wi'ngi'.

³⁴ Pawikite nsimu wo una, aatumike atumisi bake kwa balu' ali'mi, li'nga bampei mauno gake.

³⁵ Balu' ali'mi ngabaaboywa abo atumisi, yumo ngabanku'mbwa, ywi'ngi' ngabammulaga na ywi'ngi' ngabanku'mbwa maliwe mpaka waa.

³⁶ Aywo mundu ngaatuma kai' atumisi bi'ngi', bambone kulikoni balu' alongoi. Balu' ali'mi ngabaapangya kai' nyinyonyo.

³⁷ Kuundi'la, ngantuma mwana wake, kabaya, 'Ndangite panga baalu'a kumwisimu mwana wangu'.

³⁸ Lakini balu' ali'mi pabamweni mwana wake, ngababakiana bene na bene, 'Ayu' nga nnisi, satummulage li'nga tuutole twenga ulisi wake!'

³⁹ Bai, ngabammoywa na kumpiya panja ya wu'lu' nng'unda wa minjabibu, ngabammulaga.

⁴⁰ “Kwa nyo, aywo mwene nng'unda wa minjabibu paalu'a isa, alu'a kwapanga namani abo ali'mi?”

⁴¹ Bembe ngabannyangwa, “Alu'a kwabulaga abo bandu alau pangali kiya, na wu'lu' nng'unda alu'a kwakolisa ali'mi bi'ngi' babaalu'a kumpeya mauno gake nsimu waupalikwa.”

⁴² Apo Yesu ngaabakia, “Buli, munasomali likowe li' mu Maandiko Mapeleteu?

‘Liwe lyabalikani asengi,

nambi'yambi' lipangite liwe liku'lu' lya pak-itumembe.

Bwana ngaywapangite likowe li',

nalyembe nga lya ayabu muno kasitu!’

⁴³ “Kwa nyo nimmakianga, Ukulungwa wa Nnu'ngu' walu'a bu'yi'lwa kasinu no peyelwa bandu bi'ngi' babaabeleya itunda yake.”

⁴⁴ Ywaatu'mbu'kya panani ya liwe li' alu'a ti'kwanika ipande ipande, na yu'lu' ywaatu'mbu'ki'lwa, lyalu'a kuntimbinywa.

⁴⁵ Api'ndo ba dini na Mafalisayo pabayu'wine ayo ngongo yake, ngabakwipwa panga, aabile kalongela makowe go bu'kana na bembe.

⁴⁶ Kwa nyo, baabini pala kummoywa, lakini baayogwipe bandu kwa mwanjaa bembe baau'bi'li panga ywembe nnondoli ywa Nnu'ngu'.

22

Lukongo lwa kalamu ya lisengele

(Luk 14:15-24)

¹ Yesu ngayendelya longela na li'lu' lipi'nga lya bandu kwa ngongo, kaabakia,

2 “Ukulungwa wa Kunani ulandana na nkulungwa yumo ywaampangi mwana wake si'li'ku'si'li'ku' ya lisengele.

3 Bai, ngaatuma atumisi bake kwakema balu' babaakokilwe isa kulisengele, lakini baatikana isa.

4 Ngaatuma kai' atumisi bi'ngi', kabaya, 'Mwabakie balu' babaakokilwe panga si'li'ku'si'li'ku' yangu' niyomwile bi'ka wiso, nisinjike ng'ombe na makinda gagaatike, baisange bai.'

5 Lakini balu' babaakokilwe baasitwikeli, ngabayenda kila mundu kundu kwake, yumo kunng'unda wake na ywi'ngi' kunsuluso wake,

6 na bi'ngi' ngabaaboywa balu' atumisi, ngabaapwi'wa, na kwabulaga.

7 Yu'lu' nkulungwa ngausika, aatumike asikali bake bakaabulage abo abulagi, no langamisa kilambo sabe kwa mwoto.

8 Bu'kapo ngaabakia atumisi bake, 'Si'li'ku'si'li'ku' ya lisengele ibi'kilwe wiso, lakini balu' babaakokilwe baapwaikeli.

9 Bai, muyende pamalekano ga simbasimba, na boboti bamwaalu'a kwabona mwakemi baise kulisengele.'

10 Balu' atumisi ngabapita, yenda mumali'la, ngabaaleta bandu boti, anogau na alau. Nyumba ya lisengele ngaitwi'lya ageni.

11 “Nkulungwa paayingile li'nga kwabona ageni, ngammona mundu yumo aai anawalali ngu'bo ya lisengele.

12 Nkulungwa ngannaluya, 'Mbwiga, uyingi kitiwi pano wangali wala ngu'bo ya lisengele?'

Lakini ywembe annyangwili.

¹³ Apo nkulungwa ngaabakia atumisi bake, 'Muntabe magu'lu' na maboko, mukantaikuli panja palubi'ndu', akwo alu'a li'la no yaga mino.' ”

¹⁴ Yesu ngayomolya kwo baya, “Bandu babakilwe bambone, lakini babasaulilwe asene.”

Li'pa koli kwa Kaisali

(Mal 12:13-17, Luk 20:20-26)

¹⁵ Bu'kapo, Mafalisayo ngabayenda sikisana li'nga bapate kunnyonja Yesu mumayi'gi'yo gake.

¹⁶ Bai, ngabaatuma apwasi babe pamope na bandu babaalu'mbi'ne na kipi'nga sa Helode. Ngabannaluya, “Mwalimu, tutangite panga wenga wa mundu wa kakape, na uyi'gana ndi'la ya Nnu'ngu' kwa ukakape. Unnyogopali mundu ywoywoti kwa mwanjaa uyi'me wa mundu kili'be lili kasako.

¹⁷ Aya, utubakie mwawibona wenga, buli yendayi'ki'ti'lwa au lili twenga li'pa koli kwa Kaisali?”

¹⁸ Lakini Yesu autangite ulau wababiniage, ngaayangwa, “Mwenga mwaanapiki, mwanjaa namani munipi'ndi'ka?

¹⁹ Munilaye mbanje yo li'pya koli.” Nabembe ngabannetya lwela.

²⁰ Naywembe ngaalaluya, “Kuminyo ku' na lina li' lyaliandikilwe pa lya nyai?”

²¹ Ngabannyangwa, “Ya Kaisali.” Bai Yesu ngaabakia, “Mumpei Kaisali yaibile ya Kaisali, na ya Nnu'ngu' yaibile ya Nnu'ngu'.”

²² Pabayu'wine nyo, ngabasangala muno, ngabanneka Yesu no bu'ka.

*Likowe lyo bu'kana na uyu'ki
(Mal 12:18-27, Luk 20:27-40)*

²³ Lisu'ba lyo bi'ngi' ba Masadukayo, bababaya panga awi'li baalu'a yu'kali, bannyendeli Yesu,

²⁴ ngabammakia, “Mwalimu, Musa aabaite panga, ‘Mundu ywakobike mana awile wangali papa mwana, ipalikwa nnongo wake ankobeke aywo mau' nng'wi'li'kwa, li'nga ampapi nnon-gowe bana.’

²⁵ Bai, pano pakasitu kwaabile na alongo saba. Yu'lu' nnongoi belekwa aatikobeka bu'kapo ngawaa pangali papa mwana, ngan-nekya nnunawe aywo nnwawa nng'wi'li'kwa.

²⁶ Ngaipitya kai' nyinyonyo, kwa nnongo ywenebi'li', na ywenetatu mpaka ywa saba.

²⁷ Bu'ka po waa abo alongo boti, ngawaa kai' na yu'lu' mau'.

²⁸ Buli, lisu'ba lya awi'li pabaalu'a yu'ka, mau' yu' alu'a panga nnyumbowe nyai mwa balu' alongo saba? Kwa mwanjaa abo boti saba baankobike nnwawa ywo.”

²⁹ Yesu ngaayangwa, “Mwenga mukosea, kwa mwanjaa mugatangiteli Maandiko Mapeleteu wala uweso wa Nnu'ngu'.

³⁰ Kwa mwanjaa awi'li pabaalu'a yu'ka baakobekali wala baaku'ndali, kati mwababile malaika ba kunani.

³¹ Lakini kwa uyu'ki wa awi'li, buli munasomali galu' gamwaabakiyilwe na Nnu'ngu'? Am-makie,

³² ‘Nenga na Nnu'ngu' ywa Bulaimu, Nnu'ngu' ywa Isaki na Nnu'ngu' ywa Yakobi.’ Bai, ywembe Nnu'ngu' ywa awi'li lili, ila ywembe Nnu'ngu' ywa akoti.”

³³ Si'lu' kipi'nga sa bandu pasaayu'wine nnya, ngakisangala muno mayi'gano gake.

Amuli ngu'lu'

(Mal 12:28-34, Luk 10:25-28)

³⁴ Mafalisayo pabayu'wine panga Yesu aatamike liki Masadukayo, Mafalisayo ngabakwembana pamope.

³⁵ Yumo ywabe, ywaabile mwalimu wa salya, ngannaluya Yesu kwa kumpi'ndi'ka, kabaya,

³⁶ “Mwalimu, amuli yaku' musalya yaibile ngu'lu' pi'ta yoti?”

³⁷ Yesu ngannyangwa, “ ‘Umpende Bwana Nnu'ngu' wako kwa mwoyo wako woti, kwa loo yako yoti na kwa malango gako goti.’

³⁸ Yi'no nga amuli yaibile ngu'lu', kai' nga nnongoi.

³⁹ Na yenebi'li' ilandana na ayo, ‘Umpende ywapapipi yako kati mwawipenda wenga wamwene.’

⁴⁰ Salya yoti ya Musa na mayi'gano ga alondoli ibu'kana na amuli ibi'li' yi'.”

Makowe bu'kana na Kilisitu

(Mal 12:35-37, Luk 20:41-44)

⁴¹ Mafalisayo pabaabile kabakwembana pamope, Yesu ngaalaluya,

⁴² “Mugania buli bu'kana na Kilisitu? Ywembe mwana wa nyai?” Ngabannyangwa, “Ywembe nga mwana wa Daudi.”

⁴³ Yesu ngaabakia, “Tumbwe, iwesekana buli Daudi mana alongoyilwe na Loo Mpeleteu ankema ‘Bwana’? Kwa mwanjaa aabaite,

⁴⁴ ‘Bwana Nnu'ngu' ammakie Bwana wangu',

Utame kummalyo gangu',

mpaka panaalu'a kwabi'ka andumu bako
pai' ya magu'lu' gako.'

⁴⁵ “Bai, Daudi ankema Kilisitu ‘Bwana,’ kwa nyo Kilisitu apangali mwana wake bai, ila Bwana wake kai', au lili?”

⁴⁶ Bai, ntu'pu' ata mundu yumo ywakombwi yangwa kili'be, kai' tumbulya lisu'ba lyo ntu'pu' mundu ywaalowite kunnaluya liswali.

23

Yesu aabi'kya lukoolo balimu ba salya na Mafalisayo

(Mal 12:38-39, Luk 11:43,46, 20:45-46)

¹ Bu'kapo Yesu ngakibakia kipi'nga sa bandu na banamasi' bake,

² “Balimu ba salya na Mafalisayo baina uweso wo awanikia salya ya Musa,

³ kwa nyo, mugakamwe na kugakoleya galu' gabaalu'a kummakianga. Lakini kanemukoleye iyendo yabe, kwa mwanjaa bakoleyali galu' gabagaala.

⁴ Bataba igombo ndopau na kwatwi'ka bandu mmapamba, lakini bene bo bakani ata pasene tu'ndu'bi'ya lukonji kwayangatia pu'twa.

⁵ Bembe bapanga makowe gabe goti li'nga babonekane na bandu. Bawala tusanduku twene maandiko ga salya pakibu'ngi' na mmoko, no

wala nganju yene mipembo milaso kulikoni bandu bi'ngi'.

⁶ Bapendi tama pandu pa isima muiyambo no tama muiti'gu' ya nnu'ngi' munyumba ya kunnu'ba Nnu'ngu'.

⁷ Bapendi pangilwa abali kwa isima kusoko no kemelwa na bandu, 'Mwalimu.'

⁸ Lakini mwenga kanemuyi'ki'ti kemelwa, 'Mwalimu,' kwa mwanjaa mwenga mwaboti mwa alongo na Mwalimu winu yumo bai.

⁹ Nyinyonyo kanemunkeme mundu ywoywoti, 'tati,' pano padunia, kwa mwanjaa Tati' binu bamo bai bababile kunani.

¹⁰ Wala kanemukemelwe, 'Kolongosi,' kwa mwanjaa kolongosi winu nga yumo bai, nay-wembe nga Kilisitu.

¹¹ Ywembe ywabile mpi'ndo kwinu apalikwa abe ntumisi winu.

¹² Na ywoywoti ywaalu'a kwiu'bu'ya auluy-ilwa, na ywaalu'a kwiuluya alu'a u'bu'yi'lwa.

Yesu aabi'kya lukoolo anapiki

(Mal 12:40, Luk 11:39-42,44,52, 20:47)

¹³ "Mwakibona mwenga mwa balimu ba salya na Mafalisayo mwa anapiki! Muuyigala nniango wa Ukulungwa wa Kunani. Mwenga mwabene musingyali nnyumba na ata balu' babapala yingya mwendakwaibya."

¹⁵ "Mwakibona mwenga mwa balimu ba salya na Mafalisayo, mwa anapiki! Muyabwa mwanja wa kuutalu li'nga kumpata mwanamasi' yumo, lakini bu'ka pa kumpata, mumpanga abe mum-woto wangayomoka kulikoni mwenga.

¹⁶ “Mwakibona mwenga mwa alongosi mbulibuli! Mwenga mubaya, ‘Mundu mana alapite kwa Nyumba ya Nnu'ngu', kilapo sake kili'be lili, lakini mundu mana alapite kwa zaabu yayabile munyumba ya Nnu'ngu', aitabite kwa kilapo sake.’

¹⁷ Mwenga mwa kimbulibuli, mwalogeloge! Saku' sa ngama muno, maliwe gagaleta mbanje au yi'lu' nyumba ya Nnu'ngu' yaipanga maliwe gagaleta mbanje gapange mapeletau?

¹⁸ Kai' mubaya ati' mundu mana alapite katambwa kibi'ki'lyo, kili'be lili, lakini mana alapite katambwa salaka yaibile kunani yake, aapalikwa timisa kilapo sake.

¹⁹ Mwenga mwakimbulibuli! Saku' saki-bile sangama muno, yi'lu' salaka au kibi'ki'lyo saki-pangya ayo salaka ibe mbeletau?

²⁰ Kwa nyo, mundu ywalapa kwa kibi'ki'lyo, alapa kwa aso kibi'ki'lyo na ili'be yoti yaibile panani yake.

²¹ Naywembe ywalapa kwa Nyumba ya Nnu'ngu', alapa kwa ayo Nyumba ya Nnu'ngu' na kwa aywo ywatama nkati yake.

²² Naywembe ywalapa kwa kunani, alapa kwa kiti'gu' sa lenji ya Nnu'ngu' na kwa ywembe ywatama panani ya kiti'gu' so.

²³ “Mwakibona mwenga mwa balimu ba salya na Mafalisayo, mwa anapiki! Kwa mwanjaa mumpeya Nnu'ngu' saka ya ndakyo, lakini mugaleka makowe maku'lu' ga salya, yani aki, kiya na imani. Yaapalikwe panga wi'ti' aga maku'lu' ga salya pangali kugaleka ago gi'ngi'.

²⁴ Mwenga mwaalongosi mbulibuli! Mulopwa

libembe mukinywo, lakini ngamia mwendakum-mila.

²⁵ “Mwakibona mwenga mwa balimu ba salya na Mafalisayo, mwa anapiki! Mugu'lwa nnobo na ibakuli kwa panja, lakini mukuleka nkati kwakutwi'li upokonyoli na matamanio many-atau.

²⁶ Wenga wa Falisayo mbulibuli! Ugu'lwe wi'ti' nnobo na kibakuli kwa nkati, na panja kwaalu'a baa kupeleteu.

²⁷ “Mwakibona mwenga mwa balimu ba salya na Mafalisayo, mwaanapiki! Mulandana na masiko gagapakayilwe swakala, gembe gendanogelelya kwa panja, lakini nkati kutwi'li yupa ya awi'li na usapu wa kila lukolo.

²⁸ Nga nyinyonyo na mwenga, panja mubonekana panga mwabandu anogau, lakini nkati yinu mutwi'li unapiki na ulau.

Mbwatyo yendaisa

(Luk 11:47-51)

²⁹ “Mwakibona mwenga Mafalisayo na balimu ba salya, mwa anapiki! Mwamusenga masiko ga alondoli ba Nnu'ngu' na kuganemeka masiko ga bene aki.

³⁰ Na mwenga mubaya, ‘Na twenga ikapan-gage tubile nsimu wa kiu'ku'lu' bitu, tulu'e yi'ki'tyanali nabo mumakowe go bulaga alondoli ba Nnu'ngu'!’

³¹ Kwa nyo, mwikong'ondelya mwabene panga mwenga mwa lukolo lwa balu' babaabulige alon-doli ba Nnu'ngu'.

³² Aya lelo, muyomoli li'lu' lyengo lyabali-tumbwi kiu'ku'lu' binu!

33 Mwenga mwa lukolo lwa nng'ambo, mwaiyepabuli ukumu ya mwoto wangayomoka?

34 Kwa mwanjaa nya naatuma kwinu alondoli ba Nnu'ngu' na bene ikima na balimu. Bi'ngi' babe mulu'a kwabulaga na kwabamba, na bi'ngi' babe mulu'a kwamesa mikwasu mumayumba ginu ga kunnu'ba Nnu'ngu', na kwaaka bu'ka ku kilambo simo mpaka kukilambo si'ngi'.

35 Kwa nyo yi'lu' myai ya bene aki yaiyitanike pano padunia, tumbulya Abeli ywaa mwene aki, mpaka myai ya Zakalia mwana wa Balakia ywamummulige pakati ya papeleteu munyumba ya Nnu'ngu' na pakibi'ki'lyo, myai yabe yoti yaalu'a kummi'kyia lukoolo.

36 Kakape nimmakianga, makowe aga goti gaalu'a pangika kwa lubelekwo lu'no.

*Yesu mwakipendile kilambo sa ku Yelusalemu
(Luk 13:34-35)*

37 “Yelusalemu! Ee Yelusalemu! Wabulaga alondoli ba Nnu'ngu' na kwaku'mbwa maliwe balu' babatumilwe kasako! Pali'nga panipalite kwakongolya bana bako pamope, kati mu'lu' ngu'ku' mwaakongolya bana bake pai' ya mapapayo gake, lakini waapaili.

38 Lingulya nambi'yambi', nyumba yinu iyu'kite kyame.

39 Kwa mwanjaa nimmakianga, tumbulya nambi'yambi' mwalu'a nibonali kai' mpaka pamwaalu'a baya,

‘Ayaliwite ayu' ywaisa kwa lina lya Bwana.’ ”

24

Yesu alongelya bu'kana no alabiyilwa kwa nyumba ya Nnu'ngu'

(Mal 13:1-2, Luk 21:5-6)

¹ Yesu ngapita munyumba ya Nnu'ngu', na paabile kabu'ka banamasi' bake ngabannyendelya li'nga kunnaya uku'lu' wa mayumba ga Nnu'ngu'.

² Lakini Yesu ngaabakia, “Buli, mwendakugabona aga goti? Kakape nimmakianga, lyaigalali ata liwe limo panani ya li'ngi', goti gaalu'a sengemwanilwa.”

Tabu na ngu'su'mbu'

(Mal 13:3-13, Luk 21:7-19)

³ Yesu paabile atami pa Kitu'mbi' sa Minjaituni, banamasi' bake ngabannyendelya pakisake, ngabannaluya, “Tubakia makowe ga galu'a pitya pakubawi? Mwasu waku' wawaalu'a tulaya kwo isa kwako na kuundi'la ya dunia?”

⁴ Yesu ngaayangwa, “Mwili'ndi'le mwakane kongelwa na mundu.

⁵ Kwa mwanjaa bandu bambone baalu'a isa kwa lina lyangu', kababaya, ‘Nenga nga Kilisitu,’ Nabembe baalu'a kwakonga bandu bambone.

⁶ Mulu'a yu'wa makowe ga ngondo na mayu'yu'to gake, lakini kanemwayogope. Kwa mwanjaa aga goti gapalikwa pitya, lakini kuundi'la yake balo.

⁷ Kwa mwanjaa nni'ma gumo waalu'a ku'mbwana na nni'ma wi'ngi', ukulungwa gumo waalu'a ku'mbwana na ukulungwa wi'ngi'. Na pandu mbali'mbali' paalu'a baa njala na ntikotiko wa bwi'.

⁸ Aga goti gaalu'a panga kati mwalutumbwa lwu'ngu' lwo papa mwana.

⁹ “Bu'kapo bandu baalu'a kumpiya li'nga mu-pate ngu'su'mbu' no bulagilwa, na bandu boti baalu'a kunsukya kwa kitumbu sa lina lyangu'.

¹⁰ Kai' bandu bambone baalu'a kwileka imani yabe, baalu'a songyana bene na bene no sukyana.

¹¹ Baalu'a pitya alondoli bambone ba ubu'su', nabembe baalu'a kwakonga bandu baingi.

¹² Kwa mwanjaa yo yolokana kwa ulau, up-endo wa bandu baingi waapu'ngwa.

¹³ Lakini ywaalu'a komeya mpaka kuundi'la ngaywaalu'a kosopolelwa.

¹⁴ Yi'no abali ya Ukulungwa wa Nnu'ngu' yaalu'a alilwa mudunia yoti kati ukong'ondeli kwa mili'ma yoti. Apo ngapapaalu'a isa ku-undi'la ya dunia.

Siki ngu'lu'

(Mal 13:14-23, Luk 21:20-24)

¹⁵ “Kwa nyo, mwalu'a kibona kili'be sakisukwa Nnu'ngu' na sakileta usapu kiyi'mi pandu pa-peleteu kati mwaabaite nnondoli ywa Nnu'ngu' Danieli, (Ywasoma na atange).

¹⁶ Bai, pamwakibona, babaalu'a baa ku Yudea baabutuki muitu'mbi'.

¹⁷ Ywabile panani ya mwagala wa nyumba yake, kaneauluke tola kili'be sosoti nnyumba yake.

¹⁸ Na mundu ywabile munng'unda kaneabuye kasake tola ngu'bo yake.

¹⁹ Mumasu'ba go, baakibona balu' akina mau' atopelwa na babayongeya!

²⁰ Munnu'be Nnu'ngu' li'nga butuka kwinu kanekwabee nsimu wa mbepo au lisu'ba lya Sabato.

²¹ Kwa mwanjaa nsimu wo kwaalu'a baa na siki ngu'lu' nayembe inapityali bu'ka umbilwa kwa dunia mpaka nambi'yambi', na wala yaapityali kai'.

²² Ikapangage Nnu'ngu' akotwike pu'ngu'ya masu'ba go, ntu'pu' ata mundu yumo ywapalage kosopolelwa. Lakini kwa kitumbu sa balu' babasaulilwe, masu'ba go gapu'ngu'yilwe.

²³ "Nsimu wo manaiti mundu ywoywoti amakie, 'Lingulya, Kilisitu abile pano,' au 'Abile palu',' kanemwamwu'bi'li.

²⁴ Kwa mwanjaa baalu'a pitya Kikilisitu ba ubu'su' na alondoli ba ubu'su', baalu'a panga myanju miku'lu' na mangelongelo go kombwa kwaobeya bandu, kai' ata kwakonga balu' babasaulilwe na Nnu'ngu'.

²⁵ Pi'kania, niyomwile kunkwi'li'ka gabile balo pitya.

²⁶ Bai, mana bammakiangite, 'Lingulya, ai kulubele,' kanemuyende, au mana abaite 'Lingulya ayu'bite nnyumba,' kanemwau'bi'li.

²⁷ Kwa mwanjaa yapanga kati mwaibeyulya njai bu'ka kumbwani no bonekana mpaka kundondi, ngamwayapanga isa kwake Mwana wa Mundu.

²⁸ Tai bakongolekana palu' paubile ntwi.

*Isa kwake Mwana wa Mundu
(Mal 13:24-27, Luk 21:25-28)*

29 “Bu'ka pa siki ya masu'ba galu', lisu'ba lyagu-bikilwa na lubi'ndu', mwei waalu'a piyali bweya, ndondwa yaalu'a tu'mbu'ka bu'ka kumaunde, makakala go goti ga kunani galu'a tikatika.

30 Bu'kapo mwasu wa Mwana wa Mundu waalu'a bonekana kumaunde, na apo makabila goti mudunia gaalu'a lombola muno kummona Mwana wa Mundu kaisa kunani ya maunde, mwene makakala na utukupu wambone.

31 Naywembe aatuma malaika bake bene matalumbeta gagayu'wanika muno, li'nga baakongwe bandu baasawile Nnu'ngu' bu'ka mumbande nsese ya dunia, bu'ka kuundi'la wu' wa kunani mpaka kuundi'la wu'.

*Mayi'gano bu'ka nkongo
(Mal 13:28-31, Luk 21:29-33)*

32 “Bai, bu'kana na mikongo, mutangite panga ndambi' paitumbwa ipuka no piya maakapi, ngapamutanga nsimu wo una wendaegelya.

33 Nga nyinyonyo na mwenga pamwaalu'a gabona makowe ga goti kagapangika, mwatange panga ai pipi nnu'ngi'.

34 Kakape nimmakianga, lubelekwo lu'no lwaapi'tali pangali pitya makowe ago goti.

35 Kunani na dunia kwaalu'a pi'ta, lakini mayi'gi'yo gangu' katu gaalu'a pi'tali.

*Ntu'pu' ywatangite lisu'ba wala saa
(Mal 13:32-37, Luk 17:26-30,34-36)*

36 “Lakini bu'kana na lisu'ba na saa yi'lu' ntu'pu' ywatangite, ata malaika bababile kunani wala Mwana, ila Tati' kisake bai.

³⁷ Kati mwayaabile nsimu wa Nuu, ngamwaya-panga nsimu wo isa kwake Mwana wa Mundu.

³⁸ Papipi na masu'ba galu' ga nkukulo nku'lu', bandu bendelya no nywa, bendekobeka no ku'nda, mpaka paliikite lisu'ba li'lu' Nuu paayingi musafina.

³⁹ Nabembe baatangiteli lyolyoti mpaka wu'lu' nkukulo nku'lu' pawaapitile na kwakumba boti. Na nyo ngamwayapanga paaisa Mwana wa Mundu.

⁴⁰ Wakati wo bandu abi'li' baalu'a baa munng'unda, yumo alu'a tolelwa na ywi'ngi' lekelwa.

⁴¹ Alwawa abi'li' baalu'a panga kabayaga pamope, yumo alu'a tolelwa na ywi'ngi' alu'a lekelwa.

⁴² Bai, mukeleke, kwa mwanjaa mutangiteli lisu'ba lyaku' lyaalu'a isa Bwana winu.

⁴³ Lakini muku'mbu'ki likowe li', kenda mwene nyumba atangite lisu'ba lyo isa mwii, alu'e keleka, na wala alu'e kwilekali nyumba yake iyingililwe.

⁴⁴ Kwa nyo, na mwenga mutame wiso, kwa mwanjaa mutangiteli saa yaaisa Mwana wa Mundu."

*Ntumisi ywau'bi'li'ka na ywangali u'bi'li'ka
(Luk 12:41-48)*

⁴⁵ Yesu ngayendelya baya, "Nga ywaku' ntumisi ywau'bi'li'ka na mwene malango? Ywembe bwana wake ami'i kwayi'mi'li'ka atumisi bi'ngi' munyumba yake, li'nga aapei ilyo yabe kwa saa yaipalikwa.

⁴⁶ Nantali ntumisi yu'lu', bwana wake paalu'a buyangana alu'a kunkolya kapanga kati mwatumilwe.

⁴⁷ Kakape nimmakianga, bwana wake alu'a kummi'ka ntumisi ywo abe nnyi'mi'li'ki wa mali yake yoti.

⁴⁸ Lakini mana ntumisi ywo nnau, naywembe aaibakia pamoyo wake panga, 'Bwana wangu' alu'a si'li'ya buya,'

⁴⁹ naywembe ngatumbwa kwaku'mbwa atumisi aine no tumbwa lya no nywa pamope na babalobya,

⁵⁰ bai, bwana wa ntumisi ywo alu'a isa lisu'ba lyangapi'kanilya na saa yangatanganikwa,

⁵¹ Alu'a kumbwatya paku'lu' na kummi'ka likundi limo na anapiki. Akwo kwaalu'a ba na kili'lo no yaga mino.

25

Lukongo lwa ai'nja ku'mi

¹ "Nsimu wo, Ukulungwa wa Kunani waalu'a landana na ai'nja ku'mi babaatweti imuli yabe yenda kunni'nda mwene lisengele.

² Batano baai alogeloge na batano baai bene malango.

³ Balu' alogeloge baatweti imuli yabe lakini baapu'twili mauta go yongeya.

⁴ Lakini balu' bene malango baatweti imuli yabe na mauta go yongeya muyombo.

⁵ Kwa mwanjaa mwene lisengele aasi'li'ye isa, boti ngalwaapi'tya lugono no gonja.

⁶ Lakini payiikite meku ngakubaa na ndu'ti, 'Lingulyange, mwene lisengele endaisa, mupitange panja mukampoki!'

⁷ Apo balu' ai'nja boti ngabayumuka no bi'ka wiso imuli yabe.

⁸ Balu' alogeloge ngabaabakia balu' bene malango, 'Tulu'ba mutupu'ngu'li mauta ginu, kwa mwanjaa imuli yitu yendaimika.'

⁹ Lakini balu' bene malango ngabaayangwa, 'Mauta gatubile nago gatuli'nganali twenga na mwenga! Nantali muyende kuliluka, mukapi'me,'

¹⁰ Balu' alogeloge pabaabile kabayenda pi'ma mauta, mwene lisengele ngaisa. Balu' batano babaaibi'kite wiso ngabayi'ngya pamope naywembe musi'li'ku'si'li'ku' ya lisengele. Bu'kapo niango ngauyigalilwa.

¹¹ Pasu'gu', balu' bi'ngi' ngabaika no tumbwa kema, 'Bwana! Bwana! Utuyu'gu'li niango!'

¹² Lakini mwene lisengele ngayangwa, 'Kakape nimmakianga, nintangiteli mwenga.' "

¹³ Bu'kapo Yesu ngabaya, "Mukelekange, kwa mwanjaa mutangiteli lisu'ba wala saa."

*Lukongo lwa atumisi atatu
(Luk 19:11-27)*

¹⁴ "Nsimu wo waalu'a panga kati mundu yumo ywapalage yabwa mwanja, ngaakema atumisi bake na kwakamukiya mali yake.

¹⁵ Aampe i kila mundu kati mwawesa, yumo aampe mbanje ela tano, ywi'ngi' ela ibi'li', na ywi'ngi' ela yimo, bu'kapo ngayabwa mwanja.

¹⁶ Pangali si'li'ya, yu'lu' ywaapeyilwe mbanje ela tano ngaipangya nsuluso, ngaibeleya yi'ngi' tano kai'.

¹⁷ Yu'lu' ywaapeyilwe mbanje ela ibi'li', ngaipangya nyinyonyo, ngaibeleya yi'ngi' ibi'li'.

¹⁸ Lakini yu'lu' ywaapeyilwe mbanje ela yimo ngayenda kwii'mbya pai' li'nga kwiiya yi'lu' mbanje ya bwana wake.

¹⁹ “Pagapite masu'ba maingi, yu'lu' bwana ywa balu' atumisi ngaki'li'bu'ka no panga nabo isabu.

²⁰ Yu'lu' ntumisi ywaapokile mbanje ela tano ngaisa, ngaleta tano yi'ngi' yaabeliye. Ngabaya, 'Bwana, wabi'i kasangu' mbanje tano, lingulya, nibeliye yi'ngi' tano kai'.

²¹ Bwana wake ngammakia, 'Unogiye muno, ntumisi nnogau na wauu'bi'like! Wau'bi'like kwa makowe masene, nilu'a kubi'ka ube wannyi'mi'li'ki wa makowe maku'lu'. Isa sonapusike pamope na bwana wako.'

²² “Yu'lu' mwene mbanje ela ibi'li', nembe ngaisa ngabaya, 'Bwana, wabi'i kasangu' mbanje ela ibi'li', lingulya, nibeleye yi'ngi' ibi'li'.

²³ Bwana wake ngammakia, 'Unogiye, wantumisi nnogau na wauu'bi'like. Wau'bi'like kwa makowe masene, nanenga nilu'a kupanga ube wannyi'mi'li'ki wa makowe maku'lu'. Isa sonapusike pamope na bwana wako.'

²⁴ “Bu'kapo yu'lu' ntumisi ywaapoki mbanje ela yimo ngaisa no baya, 'Bwana, natangite panga wenga wa nnonopau, uuna pangali panda, ukumba pangali misa mbeyu.

²⁵ Kwa nyo naatiyogopa, nganiyenda kwiiya mbanje yako mubwi'. Bai, ayi' nga mali yako, utole.'

²⁶ "Bwana wake ngayangwa, 'Wenga wa ntumisi nnau na nkata! Waatangite panga niuna pangali panda na nikumba pangali misa mbeyu.

²⁷ Bai, upalikwage bi'ka mbanje yangu' kwa bababeleya, li'nga paniki'li'bu'ka nitole yangu' na yi'lu' yaibeliye.

²⁸ Bai, mumpokonywe ayo mbanje yabile nayo, mumpei yu'lu' mwene mbanje ela ku'mi.

²⁹ Kwa mwanjaa kila mundu ywabile na kili'be alu'a yongeyelwa si'ngi', lakini mundu ywangali kili'be ata si'lu' sabile naso, saatolelwa.

³⁰ Na kwa ayu' ntumisi ywangali pwaika, muntaikuli panja kulubi'ndu! Akwo kwaalu'a panga kili'lo no yaga mino.'

Mbwatyo ya kuundi'la

³¹ "Nsimu wa Mwana wa Mundu paalu'a isa mu utukupu wake na malaika boti babile pamope nakwe, apo alu'a tama panani ya kiti'gu' sake sa lenji kitukupu.

³² Bandu ba mili'ma yoti baalu'a kongolekana nnu'ngi' yake, naywembe alu'a kwabaganiya kati nsungi mwaabaganiya ngondolo na mbwi.

³³ Alu'a kwabi'ka ngondolo kuluboko lwa mmalyo na mbwi kuluboko lwa nki'ya.

³⁴ "Apo Nkulungwa ngaalu'a kwabakia balu' bababile kuluboko lwa mmalyo, 'Mwisange mwenga mwamuyaliwite na Tati' bangu', muyingi muukulungwa wamwaabi'kilwe wiso tangu' umbilwa kwa dunia.

³⁵ Kwa mwanjaa panaaminyike njala, mwanipei kilyo, panaaminyike nnyota, mwanipei masi', panaai na nng'eni, mwanikemi kasinu,

³⁶ panaai na buula, ngamuniwalika, panaai na ntamwe, ngamuisa kunibu'bu'ya, panaai muutabilwe, na mwenga ngamuisa kunityangilya.'

³⁷ Apo balu' bandu anogau ngapabalu'a kunyangwa, 'Bwana, pakubawi patukubweni ubile na njala na twenga ngatukupeya kilyo, au ubile na nnyota, na twenga ngatukupeya masi' go nywa?

³⁸ Kai' pakubawi patukubweni ubile wa nng'eni ngatukukemya kasitu, au ubile na buula, ngatukuwalika?

³⁹ Au pakubawi patukubweni ubile wa ntamwe au ubile muutabilwe, ngatuisa kukulingulya?'

⁴⁰ Nkulungwa alu'a yangwa, 'Kakape nimakianga, kwa kila kili'be samumpangi yumo ywa aba alongo bangu' bangali isimilwa, mwaanipangi nenga.'

⁴¹ "Bu'kapo alu'a kwabakia balu' ba kuluboko lwa nki'ya, 'Mubu'ke kasangu', mwenga mwamukosite lasi kwa Nnu'ngu', muyende mumwoto wangali yomoka waubi'kilwe wiso kwa Ibilisi na malaika bake.

⁴² Kwa mwanjaa panaabile na njala, mwanipeili kilyo, panaabile na nnyota, mwanipeili masi' go nywa,

⁴³ panaabile na nng'eni mwenga mwanikemili kasinu, panaabile na buula mwenga mwaniwalikeli ngu'bo, na panaabile na ntamwe na muutabilwe mwenga mwaaisili kunilingulya.

⁴⁴ “Apo nabembe ngabaalu'a yangwa, 'Bwana pakubawi patukubweni ubile na njala au nnyota, ubile wa nng'eni au ubile na buula, ubile wa ntamwe au ubile muutabilwe, na twenga ngatukotoka kukuyangatiya?’

⁴⁵ Naywembe ngaayangwa, 'Kakape nim-makiana, kila kili'be samwaakani kumpangya yumo ywa aba bangali isimilwa, mwaakani kunipangya nenga.’

⁴⁶ Bai, aba baalu'a yenda kungu'su'mbu' yangayomoka, lakini balu' bene aki baalu'a yingya muukoto wangayomoka.”

26

Ndi'la ya kummulaga Yesu

(Mal 14:1-2, Luk 22:1-2, Yoa 11:45-53)

¹ Yesu paayomwi longela ago goti, ngaabakia banamasi' bake,

² “Mutangite panga bu'ka pa masu'ba gabi'li' kwaalu'a baa na si'li'ku'si'li'ku' ya Pasika. Lisu'ba lyo Mwana wa Mundu alu'a songelwa li'nga abambilwe.”

³ Nsimu wo, api'ndo ba dini na api'ndo ba bandu baatikwembana pamope munyumba ya mpi'ndo nku'lu' wa dini ywakemelwa Kayafa.

⁴ Ngabasikisana ndi'la ya kummoywa Yesu kwa kinunu na kummulaga.

⁵ Lakini ngababaya, “Likowe li' kanelipangike lisu'ba lya si'li'ku'si'li'ku', kwa akane pitya puyo kwa bandu.”

Yesu apakilwa mauta ku Betania

(Mal 14:3-9, Yoa 12:1-8)

⁶ Yesu paabile Betania munyumba ya Simoni, mwene matana.

⁷ Pabaabile nnyumba kabalya ayingi nnwawa yumo, abile na supa ya liwe yene mauta ga bei ngu'lu'. Ngagamiminia muntwe wa Yesu.

⁸ Banamasi' bake pabagabweni go ngabausika, ngababaya, "Kwa mwanjaa namani anyamanie mali kati yi'?"

⁹ Mauta ga gakapi'mi'yi'lwa kwa bei ngu'lu', na mbanje ye kwapeya aki'ba."

¹⁰ Yesu paakwipwi gabaganiyage, ngaabakia, "Kwa mwanjaa namani mumwauya mau' yu'? Ywembe anipangile likowe linannoga.

¹¹ Aki'ba mubile nabo masu'ba goti, lakini nenga naabali na mwenga masu'ba goti.

¹² Ayu' mau' animimini mauta ganannungya mui'ga yangu' li'nga kwibi'ka wiso yi'ga yangu' kwo sikilwa.

¹³ Kakape nimmakianga, pandu popoti palu' mudunia yi'no kwayaalilwa abali inannoga yi', likowe li' lyalipangite mau' yu' lyalu'a tambulwa kwa kunku'mbu'kya ywembe."

Yuda amwa kunsongya Yesu

(Mal 14:10-11, Luk 22:3-6)

¹⁴ Bu'kapo Yuda Isikalioti, yumo ywa balu' banamasi' ku'mi na abi'li', ngayenda kwa api'ndo ba dini

¹⁵ na kwalaluya, "Mulu'a nipeya ki'li' mana nimmi'i Yesu mumaboko ginu?" Ngabam-malanga ipande salasini ya mbanje.

¹⁶ Bu'ka lisu'ba lyo, Yuda aabile kapala lipala lya kunsongya Yesu.

Bi'ka wiso kalamu ya Pasika
(*Mal 14:12-21, Luk 22:7-13,21-23, Yoa 13:21-30*)

¹⁷ Lisu'ba lyo tumbulya si'li'ku'si'li'ku' ya Makati Gangalu'la, banamasi' bannyendeli Yesu, ngabannaluya, “Kilyo sa Pasika upala tukakubi'ki wiso kwaku'?”

¹⁸ Ywembe ngayangwa, “Muyende kukilambo kwa mundu nsi'si', mukammakie, 'Mwalimu abaya, Lisu'ba lyangu' liegelile, nenga na banamasi' bangu' tupala panga ngu'mbu'ku'mbu' ya Pasika munyumba yako.’ ”

¹⁹ Kwa nyo, banamasi' ngabapanga kati mwababakiyilwe na Yesu, ngabaibi'ka wiso Pasika.

²⁰ Pakupilile, Yesu ngatama pamesa pamope na banamasi' bake ku'mi na abi'li'.

²¹ Pabaabile kabalya, Yesu ngabaya, “Kakape nimmakianga, yumo mukipi'nga sinu alu'a nisongya.”

²² Banamasi' ngabanyopa muno, ngabatumbwa kunnaluya yumo yumo, “Bwana, nengali, au lili?”

²³ Yesu ngaabakia, “Ywasuyite likati pamope nanenga mukibakuli, ngaywaalu'a nisongya.

²⁴ Mwana wa Mundu ayenda kati mu'lu' Maandiko Mapeleteu mwagabaya, lakini aki-bona yu'lu' mundu ywaalu'a kunsongya! Ilu'e panga nantali mundu ywo akakotoka belekwa.”

²⁵ Yuda yu'lu' ywaapalage kunsongya Yesu ngalaluya, “Mwalimu! Nengali, au lili?” Yesu ngannyangwa, “Wenga wamwene ngawaubaya.”

*Kalamu ya Bwana**(Mal 14:22-26, Luk 22:14-20, 1Kol 11:23-25)*

²⁶ Pabaabile kabalya, Yesu ngatola likati, ngasukulu Nnu'ngu', ngalimetwana na kwapeya banamasi' bake kabaya, "Mutole mulye, yi'no nga yi'ga yangu'."

²⁷ Bu'kapo ngatola nnobo wa divai no sukulu kabaya, "Munywelyange mwaboti munnobogu'no."

²⁸ Kwa mwanjaa yi'no nga myai yangu' yaikangamaya lilagano, iyitanika kwa kitumbu sa bandu baingi li'nga kwabu'ki'ya sambu.

²⁹ Lakini nimmakiana, naainywali kai' divai ya njabibu mpaka lisu'ba li'lu' lyanainywa yayambi' pamope na mwenga mu ukulungwa wa Tati' bangu'."

³⁰ Bu'ka po yi'mba mwambo, ngababu'ka yenda mu Kitu'mbi' sa Minjaituni.

*Yesu abaya panga Petili alu'a kunkana**(Mal 14:27-31, Luk 22:31-34, Yoa 13:36-38)*

³¹ Bu'kapo Yesu ngaabakia, "Kilo sa li'no, mwenga mwaboti mwalu'a nileka nenga, kwa mwanjaa Maandiko Mapeleteu gabaya, 'Naalu'a kunku'mbwa nsungi, na kipi'nga sa ngondolo saalu'a baganika.'

³² Lakini bu'ka pa uyu'ki wangu', naalu'a kunnongolya yenda ku Galilaya."

³³ Petili ngammakia Yesu, "Ata mana boti baalu'a kuleka wenga, katu nenga nikulekali."

³⁴ Yesu ngannyangwa, "Kakape nikubakia, li'no kilo kapala bi'ka njogolo, waalu'a nikana mala itatu."

³⁵ Petili ngammakia, “Ata mana kanipalikwa waa pamope na we, katu naalu'a kukanali.” Na balu' banamasi' aine ngababaya nyinyonyo.

*Yesu endasali mukyati' sa Getisemani
(Mal 14:32-42, Luk 22:39-46)*

³⁶ Bu'kapo Yesu ngayenda pamope na banamasi' bake mpaka ku kyati' sakikemelwa Getisemani, ngaabakia, “Mutame pa, nanenga niyenda palu'ngi' nikalu'be.”

³⁷ Ngantola Petili na balu' bana abi'li' ba Zebedayo, apo ngatumbwa nyopa no auka.

³⁸ Apo ngaabakia, “Mwoyo wangu' utwi'li manyingipalo, ata pipi no waa. Mutame pano li'nga mukeleke pamope nanenga.”

³⁹ Bai, ngayenda nnu'ngi' pasene, ngatu'la ukukama, ngalu'ba kabaya, “Mwa Tati' bangu', mana iwesekine nnobo gu' wa ngu'su'mbu' munibu'ki'ye, lakini kaneipange kati mwanipala nengali, ila mwamupala mwa Tati'.”

⁴⁰ Ngaayendelya balu' banamasi' bake, ngaakolya bagonjike. Ngammakia Petili, “Mukombwili keleka pamope nanenga ata kwa lisaa limo?”

⁴¹ Mukeleke na mulu'be li'nga mwaakane yingya mumapayilwo, kwa mwanjaa, loo yinu ipala panga makowe manogau, lakini yi'ga yinu nga kigopi.”

⁴² Ngayenda kai' pampanda pabi'li' no lu'ba, “Mwa Tati', manaitai nnobo gu' ukombwali pi'ta kuutalu nanenga wangali kuunywelya, bai gamupala gapangike.”

43 Ngaayendelya kai', ngaakolya bagonjike, kwa mwanjaa minyo gabe gaatopilwe na lugono.

44 Bai, ngaaleka, ngayenda kai' lu'ba pam-panda patatu kabwi'li'gi'ya baya gagalu'galu'.

45 Bu'kapo ngaayendelya balu' banamasi' bake ngaabakia, “Buli, balo mukagonja no pu'mu'lya? Lingulyange! Saa itimile, na Mwana wa Mundu alu'a kamukiyilwa kwa bandu bene sambu.

46 Muyumuke, tubu'ke. Lingulyange! Yu'lu' ywanisongya endaisa.”

Yesu endaboyolwa

(Mal 14:43-50, Luk 22:47-53, Yoa 18:3-12)

47 Yesu paabile anayomwali longela nabo Yuda, yumo ywa balu' ku'mi na abi'li', ngaika pamope na kipi'nga kiku'lu' sa bandu bene mapanga na mandolonga babaatumilwe na api'ndo ba dini na api'ndo ba bandu.

48 Aywo ywapalage kunsongya Yesu, aabile aayomwile kwapeya abo bandu mwasu kabaya, “Yu'lu' ywanannonia ngaywembe, mummoywe.”

49 Bai, Yuda paamwegeli Yesu na kumpanga abali kabaya, “Abali, Mwalimu,” ngannonia.

50 Yesu ngammakia, “Mbwiga, upange si'lu' soisilile.” Apo balu' bandu ngabaisa, ngabam-moywa Yesu, na kuntaba.

51 Yumo ywa balu' babaabile pamope na Yesu ngasolomwa lipanga lyake, nganku'mbwa ntumisi ywa mpi'ndo ywa dini, na kunkata lisikilo.

52 Apo Yesu ngammakia, “Ki'li'bu'ya lipanga lyako mulupata lwake, kwa mwanjaa boti babatumya lipanga, baalu'a waa kwa lipanga.

⁵³ Buli, Utangiteli panga niwesa kwalu'ba Tati' bangu', nabembe bawesa niletya saa yi'yi'noyi'no ipi'nga yaipi'ta ku'mi na ibi'li' ya malaika kuniyangatia?

⁵⁴ Nikapangage nyo, galu'e timya buli Maandiko Mapeleteu gagabaya panga amo ngamwaipalikwa ba?"

⁵⁵ Bu'kapo Yesu ngakibakia kipi'nga sa bandu babaa isi kummoywa, "Buli, mwisi kuniboywa kwa mapanga na mandolonga, baya kwake kati nenga nampokonyoli? Kila lisu'ba naabile munyumba ya Nnu'ngu' kaniyi'gana, na mwenga mwaniboywili!

⁵⁶ Lakini aga goti gapangike li'nga maandiko mapeleteu ga alondoli ba Nnu'ngu' gatimi." Bu'kapo banamasi' boti ngabanneka no butuka.

Yesu nnu'ngi' ya Balasa Liku'lu'

(Mal 14:53-65, Luk 22:54-55, 22:63-71, Yoa 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Bai, balu' babammoywi Yesu ngabampeleka kwa Kayafa, mpi'ndo ywa dini, pandu po baakongolekine balimu ba salya na api'ndo ba bandu.

⁵⁸ Petili nganki'ngama Yesu kwa kuutalu mpaka kulua lwa mpi'ndo ywa dini, ngayingya nnyumba pamope na ali'ndi'li li'nga apate kugabona makowe gagalu'a pitya.

⁵⁹ Bai, api'ndo ba dini na Balasa Liku'lu' lya Ayahudi lyoti ngabapala ukong'ondeli wa ubu'su' bu'kana na Yesu li'nga bapate kummulaga,

⁶⁰ lakini baapatikeli likowe lyolyoti, pamope no panga baaisi akong'ondeli baingi ba ubu'su'. Kuundi'la ngabaisa akong'ondeli abi'li' ba ubu'su',

⁶¹ no baya, “Mundu yu' aabaite panga, ‘Nen-dakombwa kwisengwana nyumba ya Nnu'ngu', na kwisenga kwa masu'ba gatatu.’ ”

⁶² Bu'kapo mpi'ndo ywa dini ngayi'ma na kummakia Yesu, “Buli, uyangwali kili'be? Bandu ba bakong'ondelya ki'li' bu'kana na wenga?”

⁶³ Lakini Yesu ngatama liki. Mpi'ndo wa dini ngammakia, “Ulafe kwa lina lya Nnu'ngu' ywabile nkoti panga ulu'a kutubakia kweli. Buli, wenga wa Kilisitu, Mwana wa Nnu'ngu'?”

⁶⁴ Yesu ngammakia, “Wenga ngaulongei. Lakini nimmakianga, tumbulya nambi'yambi' mwalu'a kummona Mwana wa Mundu atami kummalyo ga yu'lu' Bwana Mwene Makakala, kauluka bu'ka kumaunde ga kunani.”

⁶⁵ Apo mpi'ndo ywa dini ngapapwana magu'bo gake no baya, “Atikupulu! Tupala ukong'ondeli wi'ngi' kai'? Linga, nambi'yambi' mwenga muyu'wine ayo kupulu yake.

⁶⁶ Mwenga mwibona buli?” Bembe ngabanyangwa, “Apalikwa waa!”

⁶⁷ Bu'kapo ngabammunia mmata kuminyo, ngabanku'mbwa ngondi, na bi'ngi' baabile kabanku'mbwa mapande,

⁶⁸ kababaya, “Wenga wa Kilisitu, ummaye nyai ywakuku'mbwile!”

Petili ankana Yesu

(Mal 14:66-72, Luk 22:56-62, Yoa 18:15-18,25-27)

⁶⁹ Petili atami panja muluwa. Ntumisi yumo nnwawa ngannyendelya na kummakia, “Wenga waabile pamope na Yesu ywa ku Galilaya.”

⁷⁰ Petili ngakana nnu'ngi' ya boti babaabile palu', kabaya, “Ndangiteli ata lyo baya.”

⁷¹ Paabile paniango kaapita, ntumisi ywi'ngi' nnwawa ngammona, ngaabakia balu' babaabile palu', “Mundu yu' abile pamope na Yesu ywa ku Nasaleti.”

⁷² Petili ngakana kai' kwa kilapo, kabaya, “Nintangiteli mundu yu'!”

⁷³ Bu'ka pa masaa masene, balu' babaayi'mi palu' bannyendeli Petili, ngabammakia, “Kakape wenga ngawa yumo ywabe, kwa mwanjaa nnon-gelo wako ukupanga utanganikwe.”

⁷⁴ Apo Petili ngatumbwa kwilani no lapa kabaya, “Nintangiteli mundu yu'!” Papalu'palu' njogolo ngabi'ka.

⁷⁵ Petili ngaku'mbu'kya mayi'gi'yo galu' gaabakiyilwe na Yesu, “Li'no, kilo kapala bi'ka njogolo, waalu'a nikana mala itatu.” Bai ngapita panja, ngali'la kwa lwu'ngu' muno.

27

Yesu apelekelwa kwa Pilato

(Mal 15:1, Luk 23:1-2, Yoa 18:28-32)

¹ Pakusile, api'ndo ba dini boti na api'ndo ba bandu baatisikisana li'nga bapate ndi'la ya kummulaga Yesu.

² Ngabantaba pingwi, ngabantola na kunka-mukiya kwa Pilato, mpi'ndo ywa nkoa.

Kiwo sa Yuda

(Mat 1:18-19)

³ Apo Yuda ywembe ngaywaansongile Yesu, paabweni panga bayomwile kumuukumu Yesu,

ngayuta no ki'li'bu'ya ipande yoti salasini ya mbanje yaapeyilwe na alongosi ba api'ndo ba dini na api'ndo ba bandu.

⁴ Ngabaya, “Ngosite kwa kumpiya mundu yu' ywangali likosa abulagilwe.” Lakini bembe ngababaya, “Likowe lyo litu twenga lili, alyo lyako wamwene!”

⁵ Bai, Yuda ngaitaikulya yi'lu' ipande ya mbanje munyumba ya Nnu'ngu', naywembe ngayenda kwiku'ngi'la.

⁶ Api'ndo ba dini ngabatondwa yi'lu' ipande ya mbanje, kababaya, “Mbanje yi' ipwaikali bi'ka mulisanduku lya mabi'ko ga munyumba ya Nnu'ngu', kwa mwanjaa mbanje yi' ipatikine kwa ndi'la yo bulagilwa mundu.”

⁷ Bai, bu'ka po sikisana, ngabaamwa tumya mbanje yi'lu' kwo pi'ma Nng'unda wa Bwiba, li'nga waapange nng'unda wo sikya ageni.

⁸ Kwa nyo, mpaka li'no nng'unda wo ukemelwa Nng'unda wa Myai.

⁹ Kwa nyo mayi'gi'yo ga nnondoli ywa Nnu'ngu' Yelemia ngagatimya, “Baatweti ipande salasini ya mbanje, bu'kana na bei yayaabi'kilwe na bandu ba Isilaili, bu'kana na ywembe,

¹⁰ ngabapi'ma nng'unda wo bwiba, kati mu'lu' Bwana mwaanilagile.”

Pilato ampekeseni Yesu

(Mal 15:2-5, Luk 23:3-5, Yoa 18:33-38)

¹¹ Yesu ngabannyi'mi'ka nnu'ngi' ya mpi'ndo ywa nkoa, ngannaluya, “Buli wenga ngawa Nku-lungwa wa Ayahudi?” Yesu ngammakia, “Wenga ngawaubaya.”

12 Lakini api'ndo ba dini na api'ndo pabaabile kabansitakya, aayangwili kili'be.

13 Kwa nyo Pilato ngannaluya, “Buli uyu'wali makowe aga goti gabakusitakya?”

14 Lakini Yesu aayangwili ata kili'be simo, ata aywo mpi'ndo ywa nkoa ngasangala muno.

Yesu apeyelwa ukumu ya kiwo

(Mal 15:6-15, Luk 23:13-25, Yoa 18:39-19:16)

15 Kila nsimu wa si'li'ku'si'li'ku' ya Pasika, mpi'ndo ywa nkoa aai na mimu ya kwayu'gu'lya Ayahudi ntabilwe yumo ywabampala.

16 Pamasu'ba go kwaabile na ntabilwe ywaayu'wanike muno, lina lyake Balaba.

17 Kwa nyo bandu pabaakongolekine, Pilato ngaalaluya, “Mupala ninnyu'gu'li ywaku' muabi'li' ba, Balaba au Yesu ywakemelwa Kil-isitu?”

18 Aabaite nyo kwa mwanjaa aatangite panga baankamukiye Yesu kasake kwa kitumbu sa bwigu bai.

19 Pilato paabile atami pakiti'gu' sa ukumu, nnyumbowe ngampelekya abali panga, “Kaneube na likowe lyolyoti kwa mundu yu' ywangali kipi'li', kwa mwanjaa li'no nipatike ngu'su'mbu' muno mumaloto kwa kitumbu sa mundu yu'.”

20 Lakini api'ndo ba dini na api'ndo ngabaa-sopa bandu panga balu'be Balaba ayu'gu'li'lwe, na Yesu abulagilwe.

21 Mpi'ndo wa nkoa ngaalaluya, “Mupala ninnyu'gu'li ywaku' mwa abi'li' ba?” Ngaban-nyangwa, “Balaba!”

²² Pilato ngaalaluya, “Bai, nipange buli kwa ayu' Yesu ywakemelwa Kilisitu?” Boti ngabayangwa, “Abambilwe!”

²³ Pilato ngalaluya, “Kwa kitumbu saku'? Apangite likosa lyaku'?” Lakini bembe ngabayongeya panga ndu'ti, kababaya, “Abambilwe!”

²⁴ Pilato paibweni akombwali panga likowe lyolyoti na puyo yendeyongekeya, ngatola masi' no uluwa maboko gake nnu'ngi' ya bandu boti, kabaya, “Nenga lawama ntu'pu' kwa kiwo sa mundu yu', myai yake yalu'a baa kwinu mwabene.”

²⁵ Bandu boti ngababaya, “Myai yake na ibe kasitu na kwa bana bitu!”

²⁶ Apo Pilato ngaayu'gu'lya Balaba bu'ka munyumba ya atabilwe, no bu'ka pakunku'bata Yesu mikwasu, ngampiya abambilwe.

*Asikali bansalanga Yesu
(Mal 15:16-20, Yoa 19:2-3)*

²⁷ Bu'kapo asikali ba mpi'ndo ywa nkoa ngabampeleka Yesu kunyumba ya liwali, na kipi'nga sabe soti ngakikongolekana, kunti'li'ta.

²⁸ Ngabammula ngu'bo yake na kunng'walika nganju ya lukanda lwa sambalau.

²⁹ Ngabalu'ka kapiya ya mimimwa, ngabang'walika muntwe. Ngabammi'kya nnai muluboko lwake lwammalyo, no kilikita nnu'ngi' yake kabansalanga kwo baya, “Ukayumuka, nku-lungwa wa Ayahudi!”

³⁰ Ngabammunia mmata, no tola wu'lu' nnai, ngabanku'mbu'lya nawo muntwe.

31 Bu'ka pakunsalanga, ngabammula yi'lu' nganju, ngabang'walika nganju yake, bu'kapo ngabampeleka li'nga kummamba.

Yesu endabambilwa

(Mal 15:21-32, Luk 23:26-43, Yoa 19:17-27)

32 Pabaabile kabayenda, ngabankolya mundu yumo lina lyake Simoni, mwenekaya wa Kulene, ngabanni'ndi'li'lya aupu'twe wu'lu' nsalaba wa Yesu.

33 Pabaaikite pandu papakemelwa Golgotha, lombolya Pandu pa Lipakala Iya Ntwe.

34 Apo ngabampeya Yesu divai yaiyangabanike na kikaa li'nga anywe, lakini paipayite, ngakana nywa.

35 Pabayomwi kummamba, ngababagana ngu'bo yake kwa kwipangya mpumbe.

36 Bu'kapo ngabatama na kunni'ndi'la.

37 Panani ya ntwe wake ngababi'ka maandiko gagabaya kitumbu so sitakilwa kwake gagaandikilwe, "Ayu' Yesu, nga Nkulungwa wa Ayahudi."

38 Apokonyoli abi'li' baabambilwe pamope nakwe, yumo kunki'ya na ywi'ngi' kummalyo.

39 Bandu babaabile kabapi'ta palu' ngabampwi'wa ku'no kabatikatika mitwe yabe kwa kunsalawa,

40 kababaya, "Wenga! Ka ngawipunage kobaya, uwesa kwisengwana nyumba ya Nnu'ngu' na kwisenga kwa masu'ba gatatu? Nambi'yambi' wikosopoli wamwene! Mana kakape ngawa Mwana wa Nnu'ngu', uluka munsalaba!"

41 Nyinyonyo na api'ndo ba dini pamope na balimu ba salya na api'ndo ba bandu baatikun-salanga, kababaya,

42 “Aakosopoli bi'ngi', lakini kwikosopolya mwene akombwali! Ati' ywembe nga nkulungwa wa Ayahudi! Nambi'yambi' aulu'ke munsalaba li'nga na twani tumwu'bi'li.

43 Ywembe aamwu'bi'li Nnu'ngu' no baya ati' nga Mwana wa Nnu'ngu', bai, Nnu'ngu' ankosopoli mana ampendile.”

44 Nyinyonyo na balu' babaabambilwe pamope nakwe baatikupwi'wa.

Yesu awaa munsalaba

(Mal 15:33-41, Luk 23:44-49, Yoa 19:28-30)

45 Tumbulya saa sita mutwekati mpaka musaa tisa, lubi'ndu' lwawi'ki'li nni'ma woti.

46 Musaa tisa Yesu ngakemelya kwa lilobe liku'lu', “Eli, Eli, lema sabakitani?” Lombolya “Nnu'ngu' wangu', Nnu'ngu' wangu', mboni ute-nileka?”

47 Lakini bandu babaayi'mi palu' pabayu'wine nyo, ngababaya, “Ankema Elia.”

48 Popopo yumo ywabe ngabutuka yenda tola sifongo, ngasuya mukasiki, na kwibi'ka munnai li'nga kumpeya Yesu anywe.

49 Bi'ngi' ngababaya, “Bai, munneke, tulole mana aywo Elia alu'a isa kunkosopolya.”

50 Bai, Yesu ngali'la kai' kwa lilobe liku'lu' no yomoka.

51 Na saa yi'yi'lu'yi'lu' panjia ya nyumba ya Nnu'ngu' yapapwike ipande ibi'li', tumbulya

kunani mpaka pai'. Nnendemo wa nni'ma ngaupitya na mipi'mbi' yaatipuanika,

⁵² masiko ngagaumukuka na bandu bambone babawile bayi'ki'tilwe na Nnu'ngu', ngabayu'yi'lwa,

⁵³ ngabapita mumasiko, no bu'ka po yu'ka kwa Yesu, ngabayingya mu Yelusalemu, ngababonekana na bandu bambone.

⁵⁴ Bai, yu'lu' mpi'ndo ywa asikali pamope na balu' babaabile kabanni'ndi'la Yesu pabaubweni nnendemo wa bwi' na galu' makowe gagapitile, ngabayogopa muno, no baya, “Kakape mundu yu' aabile Mwana wa Nnu'ngu'!”

⁵⁵ Pandu po paabile na alwawa bambone babaammi'ngi'yage Yesu na kuntumikia. Alwawa bo, baayi'mi kuutalu kabalingulya goti gagaabile kagapangika.

⁵⁶ Nkati yabe baabile Malia Makatalena, Malia mau' babe Yakobi na Yusupu, pamope na mau' babe bana ba Zebedayo.

Sikilwa kwa Yesu

(Mal 15:42-47, Luk 23:50-56, Yoa 19:38-42)

⁵⁷ Paiikite kitamwiyo, ngaisa mundu yumo tayili mwenekaya wa Alimataya, lina lyake Yusupu. Naywembe aai mwanamasi' wa Yesu.

⁵⁸ Ngannyendelya Pilato li'nga kunnu'ba ntwi wa Yesu. Pilato ngaamulisa apeyelwe.

⁵⁹ Yusupu ngautola wu'lu' ntwi, ngaubilingilya musanda yaipeletike,

⁶⁰ ngaubi'ka nkati ya lisiko lyake lyayambi' lyaaaliyi'mbite mumpi'mbi'. Bu'kapo ngayigala

nniango wa lisiko kwo imbilikiya liwe liku'lu', na kwibu'kya.

⁶¹ Malia Makatalena na yu'lu' Malia ywi'ngi' baabile batami kabalinga kulisiko.

Lisiko lyendali'ndi'li'lwa

⁶² Pammalau' yake, lyaa'i lisu'ba lyaliegyage bi'ka wiso Sabato, Api'ndo ba dini na Mafalisayo ngabannyendelya Pilato

⁶³ no baya, "Bwana, tuku'mbu'kile panga yu'lu' nkongi paabile balo mwu'mi aabaite, 'Masu'ba gatatu bu'ka po waa kwangu', naalu'a yu'ka.'

⁶⁴ Kwa nyo uamulise lisiko lili'ndi'li'lwe mpaka lisu'ba lyenetatu, li'nga banamasi' bake baakane yiba yi'ga yake na kwabakia bandu panga ateyu'ka. Ubu'su' wu'no wa kuundi'la waalu'a nyata muno kulikoni wu'lu' waulongolile."

⁶⁵ Pilato ngaabakia, "Mutole asikali, mukali'ndi'le lisiko kati mwamuwesa mwabene."

⁶⁶ Kwa nyo ngabayenda na ali'ndi'li, li'nga kulili'ndi'la lisiko, ngabayi'ya muhuli mu li'lu' liwe no bi'ka asikali kwa uli'ndi'li nku'lu'.

28

Yu'ka kwa Yesu

(Mal 16:1-10, Luk 24:1-12, Yoa 20:1-10)

¹ Bu'ka pa Sabato lisu'ba lya jumapili kindai' bulabula, Malia Makatalena na yu'lu' Malia ywi'ngi', baayi'i kulilingulya lisiko.

² Imukya, ngakupitya nnendemo nku'lu' wa bwi', na malaika wa Bwana ngauluka bu'ka kunani, ngaliimbilikiya pambwega li'lu' liwe na kulitamya.

³ Kuminyo ya aywo malaika kwaabile kati njai, na magu'bo gake gaabile mauu muno.

⁴ Balu' ali'ndi'li ba lisiko baatiyogopa muno, ngabalendema no baa kati baatiwaa.

⁵ Yu'lu' malaika ngaabakia balu' alwawa, “Kanemuyogope, kwa mwanjaa nitangite panga mumpala Yesu ywaabambilwe.

⁶ Ntu'pu' pano, kwa mwanjaa ayu'kite kati mu'lu' mwaabaite. Mwisange samulole pandu pabanng'onjike.

⁷ Bai, muyende kiyu'ngu'ya mukaabakie banamasi' bake, 'Ayu'kite bu'ka kuuwi'li, naywembe alu'a kunnongolya yenda ku Galilaya. Akwo ngamwaalu'a kummona.' Aya, niyomwile kumakia.”

⁸ Abo alwawa ngabapita kiyu'ngu'ya mulisiko, babi na bwoga na pulaa ngu'lu', ngababutuka yenda kwabakia banamasi' bake abali yo.

⁹ Popopo, ngabakwembana na Yesu, ngabaya, “Mukayumuka.” Balu' alwawa ngabamwegelelya na kunkamwa magu'lu' gake, ngabankilikitya.

¹⁰ Bu'kapo Yesu ngaabakia, “Kanemuyogope! Muyende mukaabakie alongo bangu' bayende ku Galilaya, na akwo bakanibona.”

Abali ya ali'ndi'li ba lisiko

¹¹ Balu' alwawa pabaabile kabayenda, bi'ngi' ba ali'ndi'li ba li'lu' lisiko, baayi'i kukilambo kwapeya abali api'ndo ba dini bu'kana na makowe goti gagaapitike.

¹² Bai, ngabakwembana na api'ndo ba dini pamope na api'ndo ba bandu no yi'ki'tyana. Ngabaapeya balu' asikali mbanje yambone,

¹³ kabaaking'indya kababaya, “Mwenga mwabaye nya, ‘Banamasi’ bake baaisi kilo twenga tugonjike, ngabannyiba.’

¹⁴ Na mpi'ndo ywa nkoa mana aayu'a abali yi', twenga twaalu'a longela nakwe na kummu'ya kyukala, li'nga mwenga mwaakane pata tabu.”

¹⁵ Kwa nyo balu' ali'ndi'li ngabatola yi'lu' mbanje, no panga kati mwabayi'ganilwe. Abali yo ngaiyu'wanika kwa Ayahudi mpaka li'no.

Yesu aapitya banamasi' bake

(Mal 16:14-18, Luk 24:36-49, Yoa 20:19-23, Mako 1:6-8)

¹⁶ Balu' banamasi' ku'mi na yumo ngabayenda ku Galilaya kukitu'mbi' saalagile Yesu.

¹⁷ Nabembe pabaamweni ngabankilikitya, lakini bi'ngi' babe baabi na kyukala nakwe.

¹⁸ Yesu ngaisa papipi nabo, na kwabakia, “Nipeyilwe utawala woti wa kunani na padunia.

¹⁹ Bai, mwayendeli bandu boti li'nga bapate panga banamasi' bangu', na kwabatisa kwa lina lya Tati', na Mwana na Loo Mpeleteu,

²⁰ Mwayi'gane kugayu'wa makowe goti ganin-nagile mwenga. Na mutange panga nenga nibile pamope na mwenga masu'ba goti, ata kuundi'la ya dunia.”

Injili ya Yesu
Matumbi: Injili ya Yesu Mwaiandikilwe na Luka
Portions

copyright © 2017 Pioneer Bible Translators

Language: Matumbi

Contributor: Pioneer Bible Translators

For more information, visit pioneerbible.org.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source files dated 14 May 2025

82b7e8f8-3527-586f-8e99-1862b2f2e12c